

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΟΡΕΙΒΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ 20⁰ ΑΙΩΝΑ

του Μαρουσούλη Αιμιλίου

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
στο καθηγητικό σώμα για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης του
μεταπτυχιακού τίτλου του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος
«Ανθρώπινη Απόδοση και Υγεία» των Τμημάτων Επιστήμης Φυσικής Αγωγής
και Αθλητισμού του Αριστοτέλειου Παν/μίου Θεσσαλονίκης, Δημοκρίτειου Παν/μίου
Θράκης και του Παν/μίου Θεσσαλίας στην κατεύθυνση «Φυσική Δραστηριότητα
για Ειδικούς Πληθυσμούς»

Θεσσαλονίκη

2007

Εγκεκριμένο από το Καθηγητικό σώμα:

1^{ος} Επιβλέπων: Καϊμακάμης Βασίλειος, Λέκτορας

2^{ος} Επιβλέπων: Μουρατίδης Ιωάννης, Καθηγητής

3^{ος} Επιβλέπων: Γιάτσης Σωτήριος, Αναπληρωτής Καθηγητής

© 2007
Μαρουσούλη Αιμιλίου
ALL RIGHTS RESERVED

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΜΑΡΟΥΣΟΥΛΗΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ : Κύρια χαρακτηριστικά της ιστορικής εξέλιξης της ελληνικής ορειβασίας στον 20^ο αιώνα.

(Υπό την επίβλεψη του Λέκτορα κ. Καϊμακάμη Βασιλείου).

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των κύριων χαρακτηριστικών της ιστορικής εξέλιξης της ελληνικής ορειβασίας στον 20^ο αιώνα. Επί μέρους στόχοι οι κοινωνικο-οικονομικές προεκτάσεις και το νόημα της ορειβασίας. Μεθοδολογία: συλλογή πληροφοριών από αρχικές και δευτερεύουσες πηγές, η αξιολόγηση, η μελέτη και η ανάλυση των δεδομένων. Η ελληνική ορειβασία άρχισε το 1930 και περιλάμβανε τους συλλόγους με πεζοπόρους, ορειβάτες, χιονοδρόμους, και σπηλαιολόγους. Αρχικά ήταν μια "ελιτίστικη" δραστηριότητα όπου επικρατούσε η πεζοπορία με στοιχεία φυσιολατρίας, αλλά στη συνέχεια έγινε λαϊκό άθλημα. Αργότερα εξελίχτηκε και απέκτησε καθαρά ορειβατικό περιεχόμενο, αφού ενσωμάτωσε την αναρρίχηση και το ορειβατικό σκι. Η ανάπτυξη του αθλήματος έρχεται με την οικονομική αναβάθμιση της κοινωνίας, τη συνεχή εκπαίδευση και την ενασχόληση από άτομα με αθλητική αντίληψη. Η κορύφωση της προόδου γίνεται την περίοδο 1980-2000 με απαιτητικές αναρριχητικές διαδρομές και αναβάσεις όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε όλα τα αξιόλογα ορεινά συγκροτήματα της γης. Υπάρχουν ορειβάτες με την αντίληψη της αναψυχής, αλλά και με ορειβατικό αθλητικό περιεχόμενο. Το νόημα της αθλητικής ορειβασίας είναι η συνειδητή αποδοχή του κινδύνου έναντι της ζωής, επειδή είναι υπαρκτός κατά την άσκηση της δραστηριότητας. Γενικά, ενώ είναι μη ανταγωνιστικό άθλημα από το 1990, διεξάγονται αγώνες στην τεχνητή αναρρίχηση και το ορειβατικό σκι. Η ελληνική ορειβασία σήμερα είναι κοντά στις αντιλήψεις, τάσεις και μεθόδους άσκησης της δραστηριότητας που διέπουν την παγκόσμια ορειβασία.

Λέξεις κλειδιά: Ορειβασία, αναρρίχηση, ορειβατικό-σκι, πεζοπορία, ανάβαση, χιονοδρομία, βουνά, φόβος, αναψυχή.

ABSTRACT

Marousoulis Aimilios: Main characteristics of the historical evolution of Greek mountaineering in the 20° century.

(Under the supervision of Dr. Kaimacamis Basilios)

The primary aim of the current research is the exploitation of the main characteristics of the historical evolution in Greek mountaineering in the 20th century, while the secondary is its meaning and socio – financial extensions.

Methodology: accumulation of information from primary and secondary sources, evaluation, study and itemization of data.

Mountaineering first appeared in Greece in 1930 and the newly formed alpine clubs consisted of hikers, climbers, skiers and speleologists. At first it was an “elitist” activity in which was prevailing hiking with naturalistic elements. Eventually it became more popular. Later on, it evolved and obtained a clearer mountaineering concept since it included climbing and mountain skiing. The development of the activity coincides with an economic progress and well being in society, having as a result the creation of constant education and the occupation in this field by people having an athletic perception. The culmination of progress takes place from 1980 to 2000 with very demanding climbing routes and ascents on only in Greece or the Alps, but also in every worthwhile mountain range all around the world. There are climbers with the perception of entertainment combined with athletic mountaineering spirit.

The meaning of competition mountaineering is the conscious acceptance of the hazard for life because this risk is present while practicing this activity.

Although it is a non competitive sport, races take place in technical climbing and mountain skiing from 1990 on.

Greek climbing nowadays has come very close to the views, trends and methods that are universally accepted.

Key words: mountaineering, climbing, mountain skiing, trekking, ascent, skiing, mountains, fear, pleasure.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έρευνα αυτή αποτελεί έκφραση του ενδιαφέροντος και της αγάπης για την δραστηριότητα – άθλημα της ορειβασίας και του αθλητισμού γενικότερα. Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους βοήθησαν για την ολοκλήρωση της έρευνας αυτής, χωρίς τη βοήθεια των οποίων, η πραγματοποίηση της θα ήταν αδύνατη.

Τους καθηγητές μου, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση και ιδιαίτερα τον λέκτορα κ. Καϊμακάμη Βασίλειο για το ενδιαφέρον και τη συμπαράσταση σε όλη τη διάρκεια της προσπάθειας.

Επίσης ευχαριστώ τον πρόεδρο της ελληνικής ομοσπονδίας ορειβασίας – αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α), Γεωργούλη Δημήτριο για την ευγενική προθυμία του, που είχε την καλοσύνη να μου επιτρέψει να μελετήσω τα αρχεία της ομοσπονδίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iii
ABSTRACT	iv
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	v
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	vi
ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	1-4
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΤΑ ΒΟΥΝΑ	5-8
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΓΙΑΤΙ ΑΝΑΡΡΙΧΩΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ; ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑΣ	9-18
ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑΣ	19
α) Αρχαίοι χρόνοι	19-20
β) Μεσαιωνικοί χρόνοι	20-21
γ) Νεότεροι χρόνοι	21-24
ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	24
α) Η γεωγραφία της Ελλάδας	24-27
β) Έναρξη της ελληνικής ορειβασίας	28-30
γ) Δεκαετία 1930-40	30-35
δ) Δεκαετία 1941-50	35-38
ε) Δεκαετία 1951-60	38-43
ζ) Δεκαετία 1961-70	43-45
η) Δεκαετία 1971-80	45-48
θ) Δεκαετία 1981-90	48-52
ι) Δεκαετία 1991-2000	52-55
κ) Η εξέλιξη της ομοσπονδίας μέσα από τα καταστατικά	56-65
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66-68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	69-72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ορειβασία είναι μια φυσική δραστηριότητα-άθλημα, η οποία στην απλούστερή της μορφή σημαίνει την ανάβαση, την πεζοπορία στο βουνό. Υπάρχουν, όμως και άλλοι τρόποι ανάβασης με διαφορετικές μεθόδους και μέσα. Με την ευρύτερη έννοια η ορειβασία περιλαμβάνει και τις επί μέρους μορφές ανάβασης (κλασική ορειβασία, αναρρίχηση, ορειβατικό σκι, αλπινισμός). Έτσι κάποιος μπορεί να ασκείται με μέρος ή με το σύνολο των μορφών της δραστηριότητας αυτής. Τα κίνητρα και τα οφέλη που ελκύουν κάποιον για να ασχοληθεί είναι η υγεία (σωματική, ψυχική, πνευματική), η επαφή με τη φύση, η αυτογνωσία, η μαγεία της εξερεύνησης και της περιπέτειας.

Διεξάγεται συνήθως από μέλη των ορειβατικών συλλόγων, αλλά και από μεμονωμένες ομάδες ή άτομα. Η ορειβασία από την εμφάνιση της, στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην Ευρώπη, στην περιοχή των Άλπεων μέχρι σήμερα είχε γρήγορη και μεγάλη εξέλιξη. Ξεκίνησε ως "ελιτίστικο" άθλημα των οικονομικά εύπορων με αντικείμενο την ορεινή πεζοπορία-ορειβασία. Στην πορεία του χρόνου διευρύνθηκαν οι μορφές δράσης, ενώ ταυτόχρονα έγινε μαζικότερο, πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο δραστηριότητα.

Η φυσική αυτή δραστηριότητα δεν είναι τυπικά ανταγωνιστική διότι δεν υπάρχουν χρονόμετρα, επιδόσεις, ούτε κανόνες διεξαγωγής, αλλά μόνο ηθική δεοντολογία, που είναι ενσωματωμένη στην ιστορία της ορειβασίας. Ο χρόνος, όμως, κυριολεκτικά αλλάζει τα πάντα, από τα βουνά μέχρι τους ανθρώπους. Έτσι στο άθλημα της αναρρίχησης με μια συγκεκριμένη μορφή (αγωνιστική τεχνική αναρρίχηση), καθώς και στο ορειβατικό σκι (σε ελεγχόμενες διαδρομές), από το 1990 διεξάγονται επίσημοι αγώνες εθνικού και παγκόσμιου επιπέδου, με τους κανόνες που ορίζονται από την οικεία Ομοσπονδία.

Στο επίπεδο της κλασικής ορειβασίας και ειδικότερα των υψηλών επιδόσεων του αλπινισμού και των βουνών μεγάλου υψομέτρου (άνω των 7.500μ), οι κορυφαίοι ορειβάτες πέρα από το στοιχείο των προσωπικών επιτευγμάτων, ενσωματώνουν και το στοιχείο του επαγγελματικού ανταγωνισμού με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, μέσω των χορηγιών και της διαφήμισης των εταιρειών που έχουν σχέση με το αντικείμενο.

Ουσιαστικά η ορειβασία είναι μη ανταγωνιστικού τύπου, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις ατόμων που επιλέγουν την συμμετοχή τους σε αγώνες με τις συγκεκριμένες προαναφερθείσες μορφές. Ο κάθε ορειβάτης ανάλογα με την επιθυμία

του, τις ικανότητες και τις αντιλήψεις του ασκείται επιλέγοντας τη μορφή δράσης, αλλά και τον τρόπο είτε αναψυχικού, είτε αθλητικού περιεχομένου.

Για να αντιληφθεί κάποιος τις συνθήκες γέννησης, εξέλιξης και ανάπτυξης της ορειβασίας στην Ελλάδα είναι απαραίτητο να εξετάσει την γενικότερη κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, το πολιτιστικό παρελθόν, το φυσικό ανάγλυφο και το αθλητικό υπόβαθρο που επικρατούσε στη χώρα μας κατά την εμφάνιση της δραστηριότητας αυτής. Επίσης πρέπει να λάβει υπόψη τη διαδρομή της, την εξέλιξη και τα κυριότερα χαρακτηριστικά, που καθόρισαν και διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στην πορεία αυτή.

Η ελληνική ορειβασία ξεκίνησε καθυστερημένα στις αρχές του 1930, με πολύ δειλά βήματα με πνεύμα εκδρομισμού, και φυσιολατρίας σε μια ιδιαίτερα δύσκολη οικονομικο-κοινωνική εποχή. Με την πάροδο του χρόνου όμως, εξελίχθηκε ανοδικά, ωρίμασε και σήμερα είναι κοντά στο σύγχρονο τρόπο άσκησης, αλλά και στο πνεύμα που διέπει την ορειβασία σε παγκόσμιο επίπεδο. Στη διαδρομή αυτή συνέβησαν σημαντικά γεγονότα, που άλλα συνέβαλαν θετικά, άλλα επέφεραν ανατροπές, υπήρξαν προσωπικές δημιουργίες, αλλά και αντιπαραθέσεις, ανταγωνιστικά φαινόμενα, εξέλιξη των καταστατικών, κανονισμοί λειτουργίας, διεθνείς επιρροές, κανονισμοί αγώνων, τα οποία οδήγησαν στην σημερινή ορειβατική κατάσταση.

Παράλληλα υπήρξε και πολύ μεγάλη κοινωνικοοικονομική διαφοροποίηση, η οποία άμεσα και καθοριστικά επηρεάζει την ορειβασία λόγω του ότι είναι μέρος της κοινωνικής ζωής. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ορειβασία ως προϊόν του ελεύθερου χρόνου είναι και ένα οικονομικό μέγεθος που κυμαίνεται από χαμηλό, έως υψηλό αναλόγως τη μορφή της δράσης και του τρόπου άσκησης.

Σήμερα υπάρχουν πολλοί ορειβατικοί σύλλογοι σε ολόκληρη τη χώρα, οι οποίοι λειτουργούν με αθλητική μορφή και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο αντιπροσωπεύονται από την αντίστοιχη Ομοσπονδία. Λειτουργούν με οργανωμένη μορφή, καταστατικό, εσωτερικό κανονισμό, με οργανωμένα αρχεία των δράσεων των μελών της, τα οποία επικυρώνονται μέσω του συστήματος αξιολόγησης των συλλόγων από την Ομοσπονδία. Τα αρχεία των συλλόγων της Ομοσπονδίας και η σχετική βιβλιογραφία μπορούν να δώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες, οι οποίες βοηθούν στην καταγραφή, κατανόηση και εν μέρει ερμηνεία της ελληνικής ορειβατικής ιστορίας.

Δυστυχώς, αρκετά από τα ιστορικά ντοκουμέντα-αρχεία, που έχουν σχέση με τις σχολές εκπαίδευσης, τοποθεσίες, ημερομηνίες, συμμετέχοντες, πρώτη ανάβαση, αναρριχητικές διαδρομές, βαθμός δυσκολίας παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις, ανακρίβειες, ασάφειες, αφού άλλες καταγραφές στηρίζονται σε μαρτυρίες προσώπων που δεν είναι δυνατόν να επιβεβαιωθούν, και άλλες βασίζονται αποκλειστικά στην υποκειμενική αλήθεια και κρίση.

Από όσο είναι δυνατόν να γνωρίζει ο ερευνητής δεν υπάρχει ανάλογη επιστημονική έρευνα, η οποία να έχει ασχοληθεί με την ελληνική ορειβατική ιστορία. Ένα τμήμα του αθλητισμού, όπως η ορειβασία με μαζικό λαϊκό χαρακτήρα, στερείται της τεκμηριωμένης επιστημονικής ιστορικής έρευνας. Ο ερευνητής έχοντας έντονο προσωπικό ενδιαφέρον για την ορειβασία, λόγω της ορειβατικής ιδιότητας, επιχείρησε την πραγματοποίηση μιας έρευνας με αντικείμενο την ιστορική εξέλιξη της ορειβασίας με τα κύρια χαρακτηριστικά της στον 20^ο αιώνα. Η συγκεκριμένη έρευνα είχε στόχο την προαγωγή της γνώσης για την ορειβασία, τις κοινωνικές προεκτάσεις της, αλλά και την κατανόηση του νοήματος-πνεύματος, της ορειβασίας. Πιθανόν να βοηθήσει στο να συνεχιστεί η έρευνα πάνω σε αυτό ή παρεμφερές θέμα.

ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ιστορικής εξέλιξη της ελληνικής ορειβασίας στον 20^ο αιώνα.
2. Προεκτάσεις της ορειβασίας σε κοινωνικοοικονομική διάσταση.
3. Αναζήτηση του νοήματος-φιλοσοφίας της ορειβασίας.

Μέθοδος: Η διεξαγωγή της έρευνας στηρίχτηκε σε πρωτογενείς πηγές, αρχεία δραστηριοτήτων της Ομοσπονδίας και των συλλόγων της, βιβλιογραφία, πρακτικά συνεδριάσεων, καταστατικά λειτουργίας, ημερολόγια, επιστολές, φωτογραφικό υλικό και στις δευτερεύουσες πηγές, όπως τα περιοδικά της εποχής, άρθρα εφημερίδων, βιογραφίες και ιστορικές αφηγήσεις.

Οριοθέτηση: Η συγκεκριμένη έρευνα μελέτησε μόνο όσα συνέβησαν από την ίδρυση του πρώτου αμιγώς ορειβατικού συλλόγου μέχρι το τέλος του 20^{ου} αιώνα.

Πρόθεση του ερευνητή ήταν η επιστημονική αντικειμενική μελέτη του θέματος με κριτική διάθεση και πνεύμα, χωρίς υποκειμενικά κριτήρια στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν να συμβεί.

Εκτός από τα επίσημα γεγονότα υπάρχει και η προφορική ιστορία με τις γνωστές προσωπικές αντιπαραθέσεις, αμφισβητήσεις, διενέξεις, υπερβολές, που αποτελούν κομμάτι της πραγματικής αλλά όχι "επίσημης" καταγεγραμμένης ιστορίας και οι οποίες αποτελούν την αθέατη πλευρά, αλλά για λόγους επιστημονικής δεοντολογίας δεν ελήφθησαν υπόψη στην παρούσα έρευνα.

«Οι Κούκοι» στον Πατέρα - 2 Ιαν. 1927
Β. Παπαδόπουλος - Ηλ. Νικόπουλος - Πλ. Μεταξάς - Κ. Νάτσος

Φωτ.1

Σημείωση. Οι φωτογραφίες 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, προέρχονται από το βιβλίο του Νέζη Ν., (2000), Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης 1930 – 2000, Ε.Ο.Ο.Α. , Αθήνα.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Η ανθρώπινη ιστορία είναι στενά συνδεδεμένη με τους ορεινούς όγκους, ενώ οι αρχαίοι λαοί θεωρούσαν τα βουνά σαν ένα περιβάλλον ξεχωριστό, απρόσιτο, εχθρικό. Σε αρκετές περιπτώσεις ήταν τόποι θρησκευτικής λατρείας και θυσίας. Δεν είναι λίγες οι ιστορίες της ελληνικής παράδοσης που συνέδεαν τα βουνά με θεούς, δαίμονες, ξωτικά, μάγισσες και μυστηριώδεις καταστάσεις γενικότερα. Τα βουνά υπήρξαν για διάφορους λαούς τόποι συμβολικοί, λατρευτικοί, ενώ οι αρχαίοι Έλληνες στον Όλυμπο και στον Παρνασσό τοποθέτησαν τους Θεούς τους. Το όρος Kailas στα σύνορα Θιβέτ και Νεπάλ έπαιξε τον ίδιο ρόλο για τους Βουδιστές και τους Ινδουιστές, ανάλογη σημασία δόθηκε στο Agarat της Τουρκίας και στο Fuji της Ιαπωνίας¹. Σε εθνικές παραδόσεις περί της δημιουργίας του κόσμου, επικρατούσε η άποψη ότι στους ορεινούς όγκους εμφανίστηκε η ζωή π.χ., το Ancamasca στο Περού, το Tendona στην Ινδία.

Η ύπαρξη ιδιαίτερων γεωλογικών φαινομένων όπως είναι οι αιώνιοι παγετώνες και τα ηφαίστεια διαμόρφωσαν θρησκευτικές αντιλήψεις και έχρισαν τους αντίστοιχους τόπους ιερούς όπως τα ηφαίστεια του Brono και του Merapi στην Ιάβα (Ινδονησία)². Μια αρχέγονη παράδοση στις Άνδεις ενταφίαζε τους νεκρούς σε κορυφές των ορεινών όγκων. Οι ορεινοί όγκοι ήταν χώροι θρησκευτικού προσανατολισμού ως σημεία σύζευξης μεταξύ γης και ουρανού.

Οι παραδόσεις αυτές επηρεάζουν και δημιουργούν μια ιδιαίτερη αντίληψη και σχέση μεταξύ του ανθρώπου και των ορεινών όγκων. Ο άνθρωπος που μπορεί να ανεβεί σε απρόσιτες κορυφές, να διεισδύσει σε αιώνιους παγετώνες, γίνεται ένα είδος ήρωα και θεωρείται ευνοημένος των θεών. Η ικανότητα αυτή ερμηνεύεται ως εξαγνισμός, που αναζωογονεί το άτομο φυσικά και πνευματικά. Το θεωρητικό αυτό υπόβαθρο ήταν η αιτία της οργάνωσης των πρώτων ερευνητικών αποστολών.

1. Ardito S. , (2000), History of the great mountaineering adventures, p.11, The mountaineers Books, Seattle.

2. Βαρβαρέσος Σ. , (2000), Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη, δομές, Β' έκδοση, σ. 21, Προπομπός, Αθήνα.

Τον 18^ο αιώνα οργανώνεται μια αποστολή στη Val d' Aoste, για να επαληθευτεί εάν ο παράδεισος ήταν εκεί, ενώ ανάλογες αποστολές στις Άλπεις είχαν ως κίνητρο τον θαυμασμό των αιώνιων παγετώνων, των απόκρημνων χαραδρών και των άφθονων πηγών σύμφωνα με τον Janin³. Την ίδια εποχή υπάρχει μια θετικά διευρυμένη αντίληψη για το φυσικό περιβάλλον που το αναδεικνύει σε αισθητικό μοντέλο. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη λογοτεχνική επίδραση μέσα από κείμενα γνωστών συγγραφέων, όπως του Vallais, Rousseau, Lake District και του Wordsworth⁴.

Επίσης η καλή ορατότητα του ορεινού τοπίου, οι εικόνες ιδίως των ελβετικών Άλπεων συνέβαλαν στην συγκεκριμένη αντίληψη. Η εξαπλώση της νέας αισθητικής συνοδεύτηκε από μετακινήσεις κατοίκων αστικών κέντρων με κύριο κίνητρο την παρατήρηση του ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος των ορεινών όγκων, της φυσικής ιστορίας, και προσέλκυσε επιστήμονες, μοναχούς, βοτανολόγους, φυσιδίφες, γεωλόγους και άλλους. Η αισθητική κυρίαρχη άποψη σε συνδυασμό με τον υψηλό βαθμό ικανοποίησης που παρείχε το φυσικό τοπίο, διαμόρφωσαν δυνητικούς ταξιδιώτες με συγκεκριμένους προορισμούς και στόχο την καλαισθησία, την ανακάλυψη και την κατανόηση εσωτερικών αναζητήσεων. Το ρεύμα της ανωτέρω τάσης εξαπλώθηκε, διευρύνθηκε, εμπλουτίστηκε με αθλητικό περιεχόμενο και προέκυψε η έννοια και κουλτούρα της ορειβασίας.

Οι ανώτερες κοινωνικο-οικονομικά τάξεις σε αναζήτηση της διακριτότητας είναι οι πρωτοπόροι που ασχολούνται με την ορειβασία. Η έννοια του παρθένου, άγριου φυσικού τοπίου επηρεάζει καιρία την γενικότερη εικόνα των ανθρώπων για τα βουνά και έχει ως αποτέλεσμα, πρώτα στη Βόρεια Αμερική, την δημιουργία προστατευμένων πάρκων, όπως του Yosemite και Yellowstone. Στην Ευρώπη οι προστατευμένες περιοχές φυσικού περιβάλλοντος είναι ορεινές χωρικές ενότητες όπως⁵: Engadine (1912, Ελβετία), Berade (1913, Γαλλία), Covadonga (1918, Ισπανία), Grand Paradise (1922, Ιταλία).

Σύμφωνα με τον Debarbieux⁶ «οι ορεινοί όγκοι ως ιδιαίτερες χωρικές ενότητες (φυσικό περιβάλλον) δεν αντιπροσωπεύουν μόνον γεωγραφικές ενότητες αποτελούμενες από αλπικές και υπό-αλπικές ζώνες, αλλά εκλαμβάνονται ως ζώνες συλλογικού

3. Janin B., (1976), Le Val d' Aoste, tradition et renouveau, p. 98. , Musumeci, Aoste.

4. Chabert L., (1993), "L'amenagement de la montagne Suisse", Renu de Geographie Alpine, 2 (51-64).

5. Lachaux C., (1980), Les Parcs nationaux, Ed. P.U.F, Coll. p.29, "Que sais-je", Paris.

6. Debarbieux B., (1990), Chamonix-Mont Blanc, P.U.G. Coll. p. 117, "Montagnes", Grenoble.

ενδιαφέροντος (κοινωνικο-οικονομική διάσταση) και ως μια αρχέγονη μορφή ανθρώπινης αναζήτησης- προσέγγισης του φυσικού περιβάλλοντος».

Σ' αυτό το χωρο-χρονικό πλαίσιο (Άλπεις 1910) εμφανίζεται και η χιονοδρομία ως αθλητική δραστηριότητα. Οι δραστηριότητες της ορειβασίας-χιονοδρομίας είναι συνδεδεμένες με ελιτίστικους προορισμούς αναψυχής, και αποτελούν προϊόν μιμητισμού για μεγάλο μέρος της δυτικής κοινωνίας. Με την πάροδο του χρόνου και κυρίως μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, οι αλλαγές στον κοινωνικο-οικονομικό τομέα, η εξάπλωση της βιομηχανικής επανάστασης, η αύξηση του εισοδήματος και του ελεύθερου χρόνου τα Σαββατοκύριακα (Weekend) έδωσαν την δυνατότητα για μαζικότερη συμμετοχή, άνθηση και ανάπτυξη των χειμερινών αθλημάτων. Σε αθλητικό επίπεδο η ορειβασία έχει έναν ρόλο ισορροπιστικό για το σώμα, λόγω των δυσμενών στρεβλώσεων που επιφέρει ο μηχανιστικός τρόπος της βιομηχανικής κυρίως εργασίας, αλλά προσφέρει και ψυχολογική εκτόνωση και ανανέωση από τον πιεστικό και αγχωτικό τρόπο ζωής της σύγχρονης κοινωνίας.

Σύμφωνα με τον Cazes⁷ *«οι εικόνες που ενεργοποιούν και συνοδεύουν τις τουριστικές δραστηριότητες στους ορεινούς όγκους, επιχειρούν να συνδυάσουν στοιχεία του φυσικού τοπίου, των πραγματοποιούμενων αθλητικο-αναψυχικών δραστηριοτήτων και του οικονομικού-κοινωνικού-πολιτιστικού περιβάλλοντος, στο οποίο εντάσσεται, διαμορφώνεται και λειτουργεί το συγκεκριμένο υποσύστημα-τουρισμός».* Ο Λύτρας⁸ διατυπώνει την άποψη ότι *«η αθλητικό-αναψυχική δραστηριότητα της χιονοδρομίας υπήρξε αρχικά απόρροια ενός αριθμού κινήτρων, φυσιολογικών και τοπίου, και στη συνέχεια αθλητικών και αναψυχικών».*

Στο διάστημα από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα μέχρι το τέλος του 20^{ου} πραγματοποιείται μια τεράστια διαφοροποίηση στις αντιλήψεις για τα βουνά σε σχέση με ότι προϋπήρχε. Αυτό είχε ως φυσική συνέχεια οι ορεινοί όγκοι να γίνουν τουριστικοί προορισμοί πρώτης τάξης με υψηλού επιπέδου παροχές και υπηρεσίες.

7. Cazes G., (1992), *Fondements pour une géographie du tourisme et des loisirs*, p.68, Ed. Breal, Paris.

8. Λύτρας Π. , (2002), *Η κοινωνία της αναψυχής*, σ. 82, Interbooks, Αθήνα.

Στο Στεφάνι Ολύμπου (1927)
(φωτ. Fr. Boissonnas)

Φωτ. 2

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΙΑΤΙ ΑΝΑΡΡΙΧΩΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ; ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑΣ

Το απλό ερώτημα γιατί ανεβαίνουν, αναρριχώνται οι άνθρωποι στα βουνά με κίνδυνο της ζωής τους, παραμένει ένα μυστήριο. Εκτός από το προφανές που είναι η αγάπη για το βουνό, που προσφέρει σωματική και ψυχική ευεξία υπάρχει και κάτι πιο απροσδιόριστο. Για τον μη ορειβάτη είναι μια άσκοπη, χωρίς νόημα και επικίνδυνη δραστηριότητα. Στο ίδιο ερώτημα οι ορειβάτες δίνουν διάφορες απαντήσεις σύμφωνα με τα βιώματα, τις υποκειμενικές αντιλήψεις ή τις διαθέσεις τους. Ο κάθε ορειβάτης αποτελεί και είναι μια μοναδική περίπτωση. Πιθανόν στο εγγύς μέλλον οι επιστήμες της γνωσιολογίας και της νευροψυχολογίας να δώσουν μια γενικότερη, σαφή και τεκμηριωμένη απάντηση.

Μπορούμε και πρέπει να αναζητήσουμε τα κρυφά νήματα που οδηγούν και κατευθύνουν τη δραστηριότητα και σίγουρα υπάρχουν στο υποσυνείδητο. Μόνο ισχυρά κίνητρα, αν και αφανή, μπορούν να κινητοποιούν τέτοιες ενέργειες των οποίων η διαλεύκανση βοηθάει στην προσπάθεια της αυτογνωσίας του ατόμου. Η καρδιά προφανώς έχει λόγους, που η λογική ακόμα δεν γνωρίζει.

Υπάρχουν αρκετοί ορειβάτες, αλλά τη διαφορά την κάνουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, δηλαδή ποιος κάνει, τι, που, πότε, με ποιόν, και κυρίως γιατί; Ο δεινός Άγγλος ορειβάτης George Mallory, που χάθηκε στην προσπάθεια του να ανέβει στο Έβερεστ των Ιμαλαΐων το 1924, απαντώντας στην ανωτέρω ερώτηση είπε κάτι απλό που άντεξε στο χρόνο, «επειδή είναι εκεί»¹. Ποια είναι η ειδοποιός διαφορά, η διαχωριστική γραμμή, η φιλοσοφία, πέρα από το εμφανές; Ποιο το λανθάνον νόημα της ορειβασίας σε σύγκριση με άλλα αθλήματα;

Ο Ναστούλης² διατυπώνει τις παρακάτω απόψεις για τα καυτά ερωτηματικά που αφορούν την ορειβασία: «η ορειβασία είναι η πιο αντιπροσωπευτική έκφραση του Ρουσσωϊκού οραματισμού για βιωματική σύνδεση με την άγρια, ανόθευτη φύση και όχι απλώς τη ρεμβαστική καρικατούρα της, όπως την εξιδανικεύει η ρομαντική τέχνη...μια σύνδεση που αναζητάει την έξαρση της φαντασίας, την υπερτροφία του συναισθήματος,

1. Ardito S., p. 8

2. Ναστούλης Γ. , (2001), Η διαλεκτική της ορειβασίας, σ.61, Ε.Ο.Σ Αχαρνών, Αθήνα.

το μυστικισμό, την ηρωική διάθεση, την αναζήτηση ακόμα της οδύνης, το θάνατο, τον έρωτα, το Λόγο, που ζητά σε τελική ανάλυση να αντιπαραθέσει και να συνταιριάζει το Διονυσιακό και το Απολλώνιο πνεύμα. Εκεί δηλαδή, που το έλλογο στοιχείο αντιμάχεται το άλογο, όπου οι παρορμήσεις της καρδιάς δεν πειθαρχούν πάντα στις επιταγές του λογικού, εκεί ακριβώς που υπάρχει ο Ρομαντισμός και η ορειβασία.».

Η ορειβασία είναι από τα πιο επικίνδυνα αθλήματα, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται από τα στατιστικά δεδομένα και όπως αναφέρουν οι Πολυκράτης, Βασιλόπουλος³, «η ορειβασία στην πλατιά της σημασία, είναι ένα παιχνίδι πολυδιάστατο. Στα βουνά ζούμε μια τρικυμία αισθήσεων, γεμάτη αντιθέσεις: χαρά, ευτυχία, ευθυμία, αγάπη, ελευθερία, αλλά και φόβο, τρόμο, υπαρξιακό άγχος, δέος θανάτου. Ο κίνδυνος είναι το αλάτι της ζωής, ιδιαίτερα όταν μεθοδικά, ελεγχόμενα και προγραμματισμένα, τον παρεμβάλλουμε στις διάφορες εκδηλώσεις μας».

Για το παραπάνω θέμα ο Αλιγιάννης⁴ γράφει σχετικά: «Η βίωση της απειλής και ο σύστοιχος φόβος είναι κοινή εμπειρία κάθε ανθρώπου που θα εμπλακεί σε μια ορειβατική περιπέτεια. Και δεν εννοώ αποκλειστικά την ορειβατική κλίμακα δυσκολίας, αλλά κάθε δράση που γίνεται σε ένα σύστημα-περιβάλλον ανοιχτό».

Ποιο είναι το κίνητρο και η σκοπιμότητα για έναν ορειβάτη να συμμετέχει σε έναν διαρκή εκούσιο αγώνα, ο οποίος κάποιες φορές έχει ως υπέρτατο φόρο, την ανεκτίμητη αξία της ζωής; Πέρα από τα προφανή και αυτονόητα, πίσω από τα ομολογούμενα, ή τα αμφιλεγόμενα κίνητρα, η βιωματική εμπειρία του κινδύνου και του φόβου που ενσωματώνεται σε αυτή, είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της γοητευτικής και συναρπαστικής αυτής δράσης.

Όπως αναφέρει ο Ναστούλης:⁵ «Είναι επικίνδυνες πράξεις για τις οποίες η φρόνηση αμφιταλαντεύεται, πιο σίγουρο θα ήταν να παραλειφθούν. Η σωφροσύνη δεν επιδέχεται αμφιβολίες, πάντα βαδίζει στο φως του καταμεσήμερου».

Ο Steiner⁶ πιστεύει ότι: «Οι παρεμβολές ανάμεσα στη σκέψη και στην πράξη είναι τόσο πολύμορφες, τόσο ποικίλες, όσο κι η ίδια η ζωή. Οι σκιές που πέφτουν ανάμεσα στη σκέψη και την πράξη δεν μπορεί να καταγραφηθούν εξαντλητικά, πόσο μάλλον να ταξινομηθούν. Η απόσταση ανάμεσα στις εμφανείς πιέσεις πάνω στην ευαισθησία,

3. Πολυκράτης Γ. , Βασιλόπουλος Σ. , (2000), Εγκόλπιον Τεχνικής Ορειβασίας, σ. 14, Ε.Ο.Σ Αχαρνών, Αθήνα.

4. Αλιγιάννης Ι. , (1997), Αναρριχητικός οδηγός Βαράσοβα, σ. 23, Αθήνα.

5. Ναστούλης Γ. , ό.π., σ. 63.

6. Steiner G., (2005), Δέκα (πιθανοί) λόγοι για τη μελαγχολία της σκέψης, σ. 53, Scripra, Αθήνα.

ανάμεσα στη φαντασία και τη γλωσσική της διατύπωση είναι ένα οδυνηρό στερεότυπο, μια κοινοτοπία της ατέρμονης ήττας, από καταβολής όχι μόνο της λογοτεχνίας αλλά και της πιο επείγουσας και προσωπικής συναλλαγής. Δεν μπορώ να το εκφράσω με λόγια λέει ο ερωτευμένος, λέει ο συντετριμμένος· αλλά κι ο ποιητής, κι ο φιλόσοφος».

Ο Guedj⁷ επισημαίνει ότι: «Δεν υπάρχει καθαρή γραφή, αυτό ισχύει τόσο στην ποίηση και τη λογοτεχνία, όσο και στα Μαθηματικά. Όταν γράφω το "αδύνατο", τολμώ να θέσω το ερώτημα της ύπαρξής του, θεσμοθετώ τις απόπειρες νομιμοποίησής του».

Για την επίτευξη συνηθισμένων, πόσο μάλλον κορυφαίων επιδόσεων, απαιτούνται ιδιαίτερα γνωρίσματα και ικανότητες, όπως άριστη φυσική κατάσταση, μεγάλη αυτοπειθαρχία, αυτοπεποίθηση, αυτοέλεγχος, απόλυτη συγκέντρωση, προσήλωση στο στόχο, νοημοσύνη, τεχνική επιδεξιότητα, εμπειρία αλλά και μεγάλα αποθέματα ψυχικής αντοχής. Η ψύχραιμη λογική, η ψυχική ισορροπία, η γνώση των ατομικών ικανοτήτων, αλλά και όσο το δυνατόν υποκειμενικά αντικειμενική εκτίμηση των δυσκολιών της επιχειρούμενης προσπάθειας παρέχουν τη δυνατότητα για συμμετοχή με πετυχημένο αποτέλεσμα στο προκλητικό παιχνίδι του κινδύνου.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η οριοθέτηση του στόχου, "τι κάνεις", αλλά και το ουσιώδες "γιατί το κάνεις". Γιατί «αν δεν ξέρεις τι κνηγάς, καλύτερα να κάτσεις σπίτι σου»⁸ λέει μια παροιμία των Ινδιάνων της Ν. Αμερικής.

Για την προσωπική του εμπειρία ο κορυφαίος ορειβάτης Messner⁹ δηλώνει:

«ο πρώτος στόχος των ορειβατικών μου αποστολών δεν είναι να φθάσω στην κορυφή, αλλά να επιβιώσω. Η τέχνη της περιπέτειας συνίσταται στο να μην πεθάνεις», (Reinhold Messner ο ορειβάτης που πρώτος ανέβηκε στο Έβερεστ χωρίς τη βοήθεια οξυγόνου, ενώ σκαρφάλωσε και τις 14 κορυφές πάνω από τα 8.000μ).

Θα μπορούσε κάποιος εύκολα να συμφωνήσει με τον υπαρξιστή Γάλλο φιλόσοφο Σάρτρ¹⁰ «ότι κάθε άνθρωπος είναι μόνος του σε έναν κόσμο χωρίς νόημα, εκτός από το νόημα που μπορεί να δημιουργήσει ο ίδιος μέσα σε αυτόν, χάρη στην απόλυτη ελευθερία του, ως όν που δεν είναι ήδη διαμορφωμένο, αλλά διαμορφώνεται συνεχώς υπό την επίδραση των αξιωμάτων, της βεβαιότητας του θανάτου και το ριψοκίνδυνο της ζωής».

Μια απάντηση απλώς παρηγορητική μπορεί να βρεθεί στην τέχνη και ειδικότερα σε κείμενα λογοτεχνίας και ποίησης. Μια τέτοια ουσιαστική και

7. Guedj D. , (1999), Το Θεώρημα του παραγάλου, σ. 380, Πόλις, Αθήνα.

8. Κούνουπας Μ. , (1998), Ακόμα ψηλότερα, σ. 118, Καλέντης, Αθήνα.

9. Messner R. , "ΤΟ ΒΗΜΑ", Εφημ. 3-1-2000.

10. Σαρτρ Ζ. , (1974), Το είναι και το μηδέν, σ. 124, Εστία, Αθήνα.

περιεκτική απάντηση δίνεται μέσα από το οξυδερκές και δημιουργικό πνεύμα του γλωσσοπλάστη Νίκου Καζαντζάκη: «ότι ζεις στην έκσταση δεν μεταφέρεται στην πραγματικότητα»¹¹.

Αναφερόμενος ο συγγραφέας Hesse¹² στις προσωπικές του εμπειρίες αναφέρει: «*Ημουν δέκα χρονών, τότε που σκαρφάλωσα στην πρώτη κορυφή, στο Σένναλποκ. Εκεί είδα για πρώτη φορά τον τρόπο των βουνών. Ξεσχισμένα φαράγγια γεμάτα πάγους, χιονοστιβάδες από πράσινο γυαλί, αποτρόπαια γκρεμίσματα...και εγώ έμπαινα σε μια περίεργα φοβισμένη ηδονή στα μεγάλα μυστικά των υψών*».

Χαμογελάει ύποπτα η ορειβατική ματιά που βλέπει τη ζωή σαν ένα προκλητικό, συναρπαστικό, αλλά συνάμα επικίνδυνο παιχνίδι. Όσο πιο γοητευτικό και ενδιαφέρον γίνεται το ορειβατικό παιχνίδι, τόσο πολλαπλασιάζονται και οι κίνδυνοι στο βουνό. Πολλές φορές η πορεία του ορειβάτη μας θυμίζει το μύθο του Σίσυφου, στην προσπάθεια τιθάσευσης της φύσης: «*και μόνο η πάλη προς τις κορυφές αρκεί να γεμίσει την καρδιά του ανθρώπου. Ο Σίσυφος πρέπει να λογίζεται ευτυχής*»¹³. (Σύμφωνα με το μύθο, ο Σίσυφος ήθελε ν' ανεβάσει μια μεγάλη πέτρα στην κορυφή του βουνού, αλλά μόλις πλησίαζε στην κορυφή, η πέτρα του γλιστρούσε, κατακυλώντας στη βάση απ' όπου είχε ξεκινήσει. Ο Σίσυφος όμως, δεν έχανε το κουράγιο και την υπομονή του και ξανάρχιζε από την αρχή).

«*Ο κίνδυνος να χαθούμε αυξάνεται, ο κύκλος της γνώσης διευρύνεται, ο πλούτος της ψυχής μεγαλώνει, τάχα τι να ψάχνει η τυχοδιώκτισσα ζωή*», αναρωτιέται απλά, στοχαστικά ο Νίκος Καζαντζάκης¹⁴.

«*Αποτολμώ μια μονομαχία με το αδύνατο*» δηλώνει αφοπλιστικά καταφατικά, η ποιήτρια Κική Δημουλά¹⁵. Είναι μια πρόκληση για τους μνημένους να πορευτούν με το "αδύνατο", το οποίο τους βοηθάει να γνωρίσουν τα όρια τους αλλά και να προσπαθήσουν να τα ξεπεράσουν.

Οι Έλληνες κατά τον Λιαντίνη¹⁶ «*είναι αυτοί που ελκύσθηκαν από το απαίσιο της ματαιότητας, αλλά μέσα σε αυτόν τον πεσιμισμό έβλεπαν και τη χαρά, χαρμολύπη, κλαυσίγελος. Το υπαρξιακό δράμα χωρίς μεταθανάτια προσδοκία του όποιου παραδείσου δημιουργεί τον μεγαλύτερο φόβο και την απόλυτη ματαίωση*». Η αντίληψη αυτή γέννησε τη φιλοσοφία που ο Πλάτωνας ονόμασε φιλοσοφία θανάτου, και εκεί

11. Καζαντζάκης Ν., (2005), Ασκητική, σ. 231, Καζαντζάκη, Αθήνα.

12. Hesse H., (1986), Πήτερ Κάμεντσιτ, σ. 102, Καστανιώτης, Αθήνα.

13. Καμύ Α., (1974), Ο μύθος του Σίσυφου, σ. 164, Μπουκουμάνης, Αθήνα.

14. Καζαντζάκης Ν., ό.π., σ. 186.

15. Δημουλά Κ., "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" Εφημ. 17-4-2005.

16. Λιαντίνης Δ., (1992), Ελληνικά, σ. 98, Βιβλιογώνια, Αθήνα.

που ο φόβος σε άλλους λαούς δημιούργησε θρησκείες, εδώ γέννησε την τέχνη. Η λύτρωση σ' αυτήν τη ματαιότητα είναι η δόξα εντός της εγκόσμιας ζωής. Είναι αυτό που στον Αριστοτέλη η μονάδα, το άτομο επιτυγχάνει εντός της πόλης με τη σύνθεση των ατομικών επιδιώξεων στην ιδέα του κοινού αγαθού¹⁷.

Η ορειβατική δράση-παιχνίδι πραγματοποιείται σε ένα ιδιαίτερα δύσκολο περιβάλλον χωρίς την παρουσία οργανωμένης ανθρώπινης ζωής, με αντικειμενικούς κινδύνους που οφείλονται στο φυσικό ανάγλυφο όπως είναι οι ορθοπλαγιές, κατολισθήσεις βράχων, παγετώνες, χιονοστιβάδες, τις ευμετάβλητες και συχνά ακραίες καιρικές συνθήκες, χιονοθύελλες, δριμύ ψύχος, δυνατοί άνεμοι και άλλα πολλά. Αλλά και με υποκειμενικούς κινδύνους που εξαρτώνται από την συνολική ικανότητα του ορειβάτη (ειδική τεχνική γνώση, εμπειρία). Η ορειβατική δράση υλοποιείται μέσα σε αυτές τις συνιστώσες, οι οποίες συνθέτουν ένα χαοτικό περιβάλλον με πολλή αυξημένο κίνδυνο που απειλεί συνεχώς τον ορειβάτη.

Σύμφωνα με τη συστημική¹⁸ θεωρία με τον όρο «περιπλοκότητα δηλώνεται ο βαθμός πολυμορφίας διαπλοκής και ο φόρτος των συνεπακόλουθων σε ένα πεδίο αποφάσεων. Δηλώνεται το πρόβλημα εκείνο σύμφωνα με το οποίο, όταν συντρέχουν ορισμένοι όροι, οι συνθήκες παύουν πια να είναι εποπτεύσιμες και γίνονται πολυσύνθετες και μπερδεμένες». Ενδεχομενικότητα είναι η έννοια που δηλώνει τη δυνατότητα ενός πράγματος να είναι ή να μην είναι. Πρακτικά η ενδεχομενικότητα για τον ορειβάτη σημαίνει έκπληξη, κίνδυνο, ανασφάλεια. Αυτό το ευρύτατο φάσμα αντικειμενικών και υποκειμενικών παραμέτρων καθιστά στο τέλος ένα σύστημα ανοιχτό. Η ορειβασία είναι συσχετισμένη με τις έννοιες «ανοιχτότητα – κλειστότητα – εφικτότητα».¹⁹ Ο βαθμός επικινδυνότητας μιας συγκεκριμένης δράσης μπορεί να θεωρηθεί σε σχέση με την εφικτότητα, η οποία καθορίζεται από το βαθμό κλειστότητας και ανοιχτότητας. Όσο πιο κλειστό είναι ένα σύστημα, τόσο ελεγχόμενο είναι, εν αντιθέσει με την ανοιχτότητα που το σύστημα καθίσταται μη προβλέψιμο. Όταν η δράση λαμβάνει χώρα σε ένα σύστημα ελεγχόμενο με βάση την κλειστότητα π.χ τεχνητή αναρρίχηση, παύει να θεωρείται ορειβασία, όπως επίσης συμβαίνει και όταν το σύστημα ανοίξει σε βαθμό υπέρμετρο και χαθεί το στοιχείο της εφικτότητας, χάνεται τότε και το νόημα της ορειβασίας.

17. Βλάχου Γ., (1981), Στοιχεία πολιτικής επιστήμης, σ.117, Εστία, Αθήνα.

18. Wilke H., (1997), Εισαγωγή στη Συστημική Θεωρία, σ. 55, Κριτική.

19. Ναστούλης Γ., ό.π., σ. 72.

Ο βαθμός δυσκολίας με βάση τις έννοιες ανοιχτότητα – κλειστότητα είναι διαφορετικός για τον κάθε ορειβάτη. Ο ορειβάτης καλείται μόνος του να σταθμίσει και να εκτιμήσει σωστά, προκειμένου να πραγματοποιήσει το εγχείρημα του με βασικό γνώμονα την επιτυχή έκβαση. Επιτυχής είναι η έκβαση, όταν ο ορειβάτης ανεξαρτήτως του αποτελέσματος "κατάκτησης" ή όχι της κορυφής, επιστρέφει στη βάση του σώος και ασφαλής. Η ανάβαση-αναρρίχηση γίνεται όχι για την ανάγκη της κατάκτησης, αλλά γιατί η κορυφή συγκεντρώνει όλη τη χαρά και καθησυχάζει την αγωνία της προσπάθειας. Αποδεχόμενος την πρόκληση ο ορειβάτης, το μόνο που μπορεί να κατακτήσει είναι η αυτογνωσία. Γιατί η οποιαδήποτε ανάβαση στην κορυφή δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την ορειβατική ολοκλήρωση. Σημασία έχει η επιτυχία του στόχου, που δίνει τη δυνατότητα στον ορειβάτη να απολαύσει τους κόπους της προσπάθειάς του.

Ο φόβος δεν είναι κάτι αόριστο και ασαφές, αλλά προέρχεται από συνθήκες, ή καταστάσεις που δυνητικά στρέφονται ενάντια στην μοναδική και ανεκτίμητη αξία της ζωής. Εύλογα τίθενται τα ερωτήματα: "δεν φοβούνται οι ορειβάτες"; "Είναι ατρόμητοι με υπερφυσικές ιδιότητες και ικανότητες που υπερβαίνουν το φόβο;" Το ίδιο εύκολη και απλοϊκή είναι η απάντηση, ότι φυσικά και φοβούνται. Ο φόβος είναι ένα εξαρτημένο αντανακλαστικό, δεν εξαλείφεται, αλλά περιορίζεται και τιθασεύεται. Η διαφορά έγκειται στο ότι οι ορειβάτες, αντί να πανικοβάλλονται με την εμφάνιση του φόβου, επιδιώκουν τον έλεγχο και την διαχείρισή του.

Μαθαίνουν να ζουν με αυτόν, επειδή αποτελεί αναπόφευκτα ουσιαστικό στοιχείο της ορειβασίας. Η αποδοχή του δεν γίνεται για χάρη του, αλλά επειδή αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την υλοποίηση της ανάβασης. Ο άνθρωπος είναι το μοναδικό ον στη γη με πλήρη συνείδηση του θανάτου, με το υπαρξιακό δράμα, μια νομοτέλεια ισότητας μπροστά στη ζωή και στο θάνατο. Μια κατάσταση που του δημιουργεί άγχος, γιατί του είναι αδύνατον να τον αναιρέσει ή να τον ξεπεράσει. Η ιδέα του θανάτου γεννά το φόβο για το ίδιο το άτομο, την ομάδα, την συντροφιά, αλλά και τις επιπτώσεις του θανάτου στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Ίσως η "ματαιότητα" της ζωής και η βεβαιότητα του θανάτου να δημιουργούν σε κάποιους ανθρώπους, μια ανάγκη για ακραία συναισθήματα, μια περιφρόνηση, έναν χλευασμό για κάτι που αδυνατεί να κατανοήσει και να ελέγξει.

Για το συναίσθημα του φόβου μια περίπου ίδια άποψη εκφράστηκε και από έναν οδηγό, ενός λίαν επικίνδυνου μηχανοκίνητου σπορ της φόρμουλα F1. Ο Ayrton

Senna,²⁰ ίσως ο καλύτερος οδηγός αγώνων της φόρμουλα F1 (σκοτώθηκε σε αγώνα το 1994), δήλωνε σχετικά με το θέμα σε μια από τις τελευταίες συνεντεύξεις του: *«κάθε φορά που πηγαίνεις στο αυτοκίνητο σε τυλίγει ο φόβος. Πολλές φορές που αισθάνομαι άνετα δεν είμαι ευτυχής. Θεωρώ ότι είναι σωστό να χαλαρώνεις, αλλά κάτι μέσα μου, κάτι πολύ δυνατό, με ωθεί, με κάνει να προσπαθώ να ξεπεράσω τον εαυτό μου. Είναι μια τεράστια επιθυμία να πάω ολοένα και πιο μακριά, να ταξιδέψω πέρα από τα όρια μου. Κάθε φορά που νομίζω ότι ξέρω που είναι τα όρια μου πηγαίνω και τα δοκιμάζω. Και τις περισσότερες φορές βλέπω ότι έχω κάνει λάθος. Και έτσι πρέπει να προσαρμόσω τον εαυτό μου, για να πάω ακόμη πιο μακριά».*

Η άποψη ότι η ορειβασία είναι κατόρθωμα, ανδραγάθημα και ηρωισμός, επειδή τα άτομα εκμηδενίζουν ή περιφρονούν το φόβο, δεν έχει καμία σχέση με την ιδεολογία και την ηθική της ορειβασίας και αυτό που χαρακτηρίζει αυτά τα άτομα είναι η άγνοια και η αφροσύνη. Δεν είναι ήρωας, ούτε ανδρείος κάποιος που μπορεί παροδικά να μετρά επιτυχίες, αλλά δεν έχει συνείδηση του φόβου, γιατί συνήθως ακολουθούν καταστροφικά αποτελέσματα. Ο Πλάτων στην Πολιτεία παρουσιάζει την ανδρεία σαν ένα τριγωνικό σύστημα αρετών που αποτελείται από την ανδρεία, τη σωφροσύνη και τη σοφία. Με την αντίστοιχη διάκριση της ψυχής σε θυμοειδές, επιθυμητικό, λογιστικό.²¹

Το βίωμα του φόβου και την απειλή κατά της ζωής, το αισθάνεται καθένας που θα εμπλακεί σε μια ορειβατική περιπέτεια. Ο γνήσιος ορειβάτης έχει πλήρη συνείδηση του κινδύνου, αλλά και του φόβου που πηγάζει εξ αιτίας του. Αντιμετωπίζει όμως την ορειβατική πρόκληση με νηφαλιότητα, ψυχραιμία, σύνεση, έχοντας εφόδια τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις, την εμπειρία, καλή φυσική κατάσταση, ψυχική και πνευματική κατάσταση, τις αρχές και τους κανόνες που διέπουν το άθλημα. Σκοπός του ορειβάτη είναι ο έλεγχος και η χειραγώγηση του φόβου, προκειμένου να υλοποιήσει το στόχο του. Η συνειδητή αποδοχή του κινδύνου ως κομμάτι της ορειβατικής διαδικασίας, αποτελεί την κορωνίδα της ορειβατικής κουλτούρας και φιλοσοφίας.

Σχετικά με τον κίνδυνο στον αλпинισμό, ο Messner²² υποστηρίζει ότι: *«Ο αλпинισμός χωρίς κίνδυνο δεν είναι πλέον αλпинισμός, είναι κάτι άλλο. Υπερασπίζομαι τον κίνδυνο ως αξία καθαυτή, ο πολιτισμός μας όμως προσπαθεί να παραμερίσει*

20. Senna A. , "Αφιέρωμα Senna", 4 Τροχοί, 249 (40).

21. Πλάτων. , (1995), Πολιτεία , σ. 89, Κάκτος, Αθήνα.

22. Messner R. ό.π

εντελώς τον κίνδυνο...Θα έλεγα ο αλπινισμός δεν είναι άλλο από τον βήμα-βήμα έλεγχο της φύσης. Αν όμως δεν υπάρχει κίνδυνος, τότε η ορειβασία παύει να είναι Τέχνη. Αποκαλώ την ορειβασία Τέχνη επιβίωσης εν κινδύνω».

Ο Θώμογλου ²³ γράφει, ότι ο Arnold La στο βιβλίο του "Τα βουνά της νιότης", αναφέρει μεταξύ των άλλων, ότι «το σκι είναι ένα λαμπρό σπορ, ενώ η ορειβασία είναι μια κουλτούρα».

Ο ορειβάτης Toole²⁴ εκφράζει μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διεισδυτική και ριζοσπαστική αντίληψη για την ορειβασία:

«Όταν βλέπω τριγύρω τους φίλους μου και συζητώ μαζί τους, αναγκάζομαι να συμπεράνω ότι δεν έχουν κανένα γνήσιο λόγο για τον οποίο να θέλουν να σκαρφαλώνουν στα βουνά και συχνά το κάνουν μόνο σαν αποτέλεσμα κάποιου τυχαίου γεγονότος. Όταν σκέφτομαι μερικούς ανθρώπους, από τους οποίους πολλοί είναι ανάμεσα στους πιο έμπειρους ειδικούς του αθλήματος, συνειδητοποιώ ότι θα μπορούσαν εξ ίσου καλά να είχαν διαπρέψει στο ποδόσφαιρο, στο γκολφ, στο τένις, την ιστιοπλοΐα ή σε κάποιο άλλο, τελείως άσχετο πεδίο δράσης. Κατά την ενεργή περίοδο η αναρρίχηση βράχων και βουνών φαίνονταν σαν αυτοσκοπός, αλλά το αναδρομικό βλέμμα της ωριμότητας θα έδειχνε αυτό που πραγματικά ήταν: Μια σύντομη απόδραση από τις έγνοιες, ένα πρόσκαιρο διάλειμμα ανάμεσα στο άγχος της εφηβείας και τις ευθύνες της ενηλικίωσης, ένα ευχάριστο λιβάδι στο οποίο είχαν ξεμείνει και περιπλανηθεί άσκοπα μέχρι που το ρεύμα της ανθρωπότητας που περνούσε τους τράβηξε πίσω, μέσα στο πλήθος.

Όμως, υπάρχουν μερικοί, ίσως όχι περισσότεροι από ένας - δύο σε κάθε γενιά, που δεν φαίνονται ν' ακολουθούν το σχέδιο. Δεν αφήνουν τον εαυτό τους ούτε να παρασυρθεί από το κεντρικό ρεύμα, ούτε να στριφογυρίζει στις δίνες, αλλά βλέπουν τη ζωή τους να προχωρεί σε μια κατεύθυνση της δικής τους επιλογής και διαλέγουν το δρόμο τους προσεκτικά από τη μια πέτρα που πατούν, στην επόμενη. Μερικές φορές κολυμπούν στη μέση του ποταμού. Άλλοτε πλατσουρίζουν σε νερά λιμνάζοντα. Ποτέ όμως, χωρίς σκοπό. Βλέπουν κάθε κίνηση να οδηγεί σ' ένα συγκεκριμένο στόχο, ο οποίος από τη στιγμή που θα επιτευχθεί, γρήγορα ξεχνιέται για χάρη του επόμενου. Οι στόχοι αυτοί, μπορεί φαινομενικά να έχουν σημασία μόνο για το ενδιαφερόμενο άτομο,

23. Θώμογλου Γ. , (1985), Χειμερινά αθλήματα, 1. Εισαγωγή στην ορειβασία, σ. 21, Salto, Θεσσαλονίκη.

24. Toole T. , (1984), "Γιατί σκαρφαλώνουμε στα βουνά", Βουνά, 11 (14 9-153).

αλλά όταν επιτευχθούν, αλλάζουν αν και πολύ ελαφρά, την κατεύθυνση που ακολουθεί το πολύ νερό του ποταμού. Νιώθω συχνά, ότι αν ένας αρκετά μεγάλος αριθμός ανθρώπων ήταν έτοιμος να ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, τότε ίσως να μπορούσε ν' αλλάξει κι ολόκληρη η πορεία του ποταμού».

Η ορειβασία είναι ένα άθλημα γνήσιας επιλογής και ανάληψης των ευθυνών που απορρέουν από την δράση της. Για κάποιους γίνεται τρόπος και στάση ζωής, με όλα τα θετικά και αρνητικά που συνεπάγεται μια τέτοια επιλογή. Ο αυθεντικός ορειβάτης ως αυτόβουλο και ανεξάρτητο ον δεν υποκινείται από κανέναν και δεν λογοδοτεί σε κανέναν, ενώ η κινητήριος δύναμη πηγάζει από την ανάγκη της ελεύθερης έκφρασης του ατόμου.

Επειδή ο ανθρώπινος νους έχει την τάση να ονειρεύεται και να ταξιδεύει, πόσο μάλλον όταν ορειβατεί, ίσως είναι χρήσιμα τα λόγια του ποιητή Κωστή Παλαμά²⁵ από το Δωδεκάλογο του Γύφτου, όπου χωρίς συναισθηματικούς λυρισμούς βοηθούν τον ορειβάτη σε μια πιο νηφάλια και ρεαλιστική θεώρηση.

«Όσα βουνά κι αν ανεβήτε,
απ' τις κορφές τους θ' αγναντεύτε άλλες κορφές,
ψηλότερες, μιαν άλλη πλάση ξελογιάστρα ·
και στην κορφή σαν φτάστε την κατάψηλη,
πάλι θα καταλάβετε πως βρίσκεστε
σαν πρώτα κάτου απ' όλα τ' άστρα».

25. Παλαμάς Κ. , (2005), Ανθολογία έκδοση Β', σ.122, Εστία, Αθήνα.

Ο Κ. Νάσης (2ος) και Ιταλοί αναρριχητές στον Όλυμπο - 1938 (φωτ. Γ. Αγγελής)

Φωτ. 3

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΡΕΙΒΑΣΙΑΣ

α. Αρχαίοι χρόνοι.

Η ανθρώπινη ιστορία είναι στενά συνδεδεμένη με τα βουνά. Οι αρχαίοι λαοί θεωρούσαν τα βουνά σαν ένα περιβάλλον εχθρικό, ξεχωριστό, απρόσιτο, σύμβολα ελευθερίας και ενίοτε τόπους λατρείας, ενώ δεν είναι λίγες οι ιστορίες που συνδέονταν με θεούς, δαίμονες, ξωτικά, μάγισσες και μυστηριώδεις καταστάσεις γενικότερα. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με την ελληνική ιστορία, αφού από την αρχαιότητα οι Έλληνες επηρεάστηκαν από την επιβλητικότητα και τη μεγαλοπρέπεια των βουνών, ενώ με τη φαντασία τους στον Όλυμπο τοποθέτησαν τις κατοικίες των θεών τους.

Πολλοί αρχαίοι συγγραφείς μας δίνουν πληροφορίες για τον τρόπο ζωής και τις δραστηριότητες των ανθρώπων σε σχέση με τα βουνά. Ο Ξενοφών¹ αναφέρει ότι οι συνοικισμοί βρίσκονταν μέσα σε κοιλάδες, αλλά μόλις πλησίαζαν οι Έλληνες, οι κάτοικοι *«εκλιπόντες τας οικίας, έχοντες και γυναίκας και παιδιά, έφευγον επί τα όρη»*.

Ο Κόϊντος Κούρτιος² (1^{ος} μ.Χ αιώνας) αναφέρει ότι *«οι πληθυσμοί αυτοί συνήθιζαν να οδηγούν τα κοπάδια τους από σβησμένα μονοπάτια και πάνω από σχεδόν αδιάβατα βράχια»*. Περιγράφει μια ανάβαση των στρατιωτών του Μ. Αλεξάνδρου στα βουνά Hindoukoush *«στην αρχή ήταν μια απλή πορεία, αλλά όταν έφθασαν στη βάση της ορθοπλαγιάς μερικοί σκαρφάλωσαν μεταχειριζόμενοι τις εξοχές των βράχων, άλλοι ανέβαιναν πετώντας σχοινιά με θηλιές και άλλοι κάρφωναν πασσάλους στο βράχο, σχημάτιζαν σκαλοπάτια για να πατούν τα πόδια»*.

Επίσης ο Simler³ μας πληροφορεί ότι κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας πληθυσμοί κατοικούσαν στις πλαγιές των Άλπεων που συνδέονταν με εμπορικές σχέσεις μαζί τους και είχαν γενικά επαφές. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης⁴ αναφέρει *«διόπερ εμβιούντες όρεσι χιονοβολουμένοις και τραχύτητας απίστους*

1. Ξενοφών, Ανάβαση, IV, V, 8.

2. Κόϊντος Κούρτιος Ρούφος, Historia Alexander Mag. , VII, 11.

3. Simler J. , (1574) Commentariys De Alpidus, Ζυρίχη.

4. Διόδωρος Σικελιώτης, Βιβλίο Ιστορίας, V, 39, 3.

ορειβατείν ειωθότες, εύτονοι και μυώδεις γίνονται τοις σώμασιν». Τους δρόμους, τα μονοπάτια και τα περάσματα των Άλπεων χρησιμοποίησαν στρατιωτικές επιχειρήσεις όπως του Αρούντα (391 π.Χ), του Πομπηίου Ιουλίου Καίσαρα (1^{ος} π.Χ) και του Αννίβα το (218 π.Χ). Σύμφωνα με τον Πλούταρχο⁵ ο Ξεναγόρας (1^{ος} π.Χ) χρησιμοποιώντας όργανα της εποχής μέτρησε και αναγνώρισε τον Όλυμπο ως το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας. Κατά τον Στράβωνα⁶ οι αναβάσεις στην Αίτνα για παρατηρήσεις ήταν συχνές και η μικρή πόλη των Κευτορίπων χρησίμευε σαν βάση για τις εξορμήσεις και τα караβάνια. Πώς όμως ανέβαιναν στα χιονισμένα και απόκρημνα βουνά; Περιγράφει ότι στον Καύκασο οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν ειδικά υποδήματα «υποδοόμενοι κεντρωτά ωμοβόινα ,δίκην τυμπάνων πλατεία, δια τας χιόνας και τους κρυστάλλους», ενώ το ίδιο αναφέρεται και για την περιοχή της Αρμενίας. Διαπιστώνεται ότι κατά την αρχαιότητα οι άνθρωποι ανέβαιναν στα βουνά για χρηστικούς λόγους και για να αναρριχηθούν χρησιμοποιούσαν τα τεχνικά μέσα της εποχής τους.

β. Μεσαιωνικοί και αναγεννησιακοί χρόνοι.

Είναι γνωστό ότι γύρω στον 11^ο αιώνα άρχισαν να κατοικούνται οι ιδιόμορφοι βράχοι στα Μετέωρα. Το 1336 ένας περίεργος κληρικός ο Franklin Petrarcha⁷ ανεβαίνει στο Mont Ventoux (1.912 μ), ενώ επικρίθηκε από τον συντηρητικό κλήρο της εποχής. Δικαιολόγησε όμως την ενέργεια αυτή υπενθυμίζοντας την ανάβαση του βασιλιά Φιλίππου Ε' της Μακεδονίας στον Αίμο, σύμφωνα με αναφορά του Steiner⁸.

Ο αξιωματικός Antoine de Ville το 1492 ανέβηκε στην περιοχή Dauphine στην κορυφή Mont Aigille, όταν ο Βασιλιάς της Γαλλίας Κάρολος 8^{ος} ταξίδευε προς την Ιταλία. Στην ανάβαση αυτή χρησιμοποιήθηκαν και τεχνικά μέσα (σκαλωσιές, σχοινιά, καρφιά) και θεωρείται από τον Goolidge, ιστορικό γεγονός για την ορειβασία.

5. Πλούταρχος, Βίος Φάβιου Μάξιμου, κεφ. 7.

6. Στράβων, Γεωγραφικά, VII, II, 8.

7. Θώμογλου Γ. , ό.π., σ. 32.

8. Steiner A. , "Σύντομη ιστορία της ορειβασίας", Το Βουνό, 16 (12-17).

Ο Leonardo da Vinci, η αναγεννησιακή αυτή πρωτοποριακή μορφή ανέβηκε το 1511 στην κορυφή Monte Bo (2556 μ.) στα νότια του βουνού Monte Rosa⁹.

Οι αναβάσεις και στην αρχή του Μεσαίωνα ήταν ακατανόητες για τον πολύ κόσμο λόγω των αντιλήψεων, αλλά κυρίως των προκαταλήψεων που επικρατούσαν. Από τον 16^ο αιώνα και μετά, κυρίως στην περιοχή της Ελβετίας, διακρίνουμε μια ανεπτυγμένη τάση επίσκεψης στο βουνό για επιστημονικούς σκοπούς, διάθεση αναζήτησης, εξερεύνησης και για εκδρομικούς λόγους. Πολλές περιγραφές αναβάσεων βρίσκονται σε επιστημονικά βιβλία και εγχειρίδια Βοτανικής, Γεωλογίας και Φυσικής. Αρκετοί νέοι επιστήμονες, γιατροί, φυσιοδίφες βλέπουν το βουνό εκτός από αντικείμενο έρευνας, με "άλλη ματιά", ενώ αναζητούν εκεί την ξεκούραση, τη χαλάρωση του σώματος και του πνεύματος. Το αναγεννησιακό πνεύμα θα επηρεάσει κυρίως τους ανθρώπους της επιστήμης, των γραμμάτων και τεχνών και οι αναβάσεις πυκνώνουν σταδιακά. Σύμφωνα με το Simler¹⁰ η διείσδυση στις περιοχές των παγετώνων γίνεται μόνο από μελετητές, χωρίς οι άνθρωποι να επιδιώκουν και να ρισκινδυνεύουν κάτι παραπάνω.

γ. Νεότεροι χρόνοι.

Πρωτοπόρος της ορειβασίας θεωρείται ο Ελβετός Horace-Benedict de Saussure, ο οποίος με την ιδιότητα του επιστήμονα γεωλόγου θέλησε να μελετήσει τις Άλπεις και παράλληλα του γεννήθηκε η επιθυμία να ανέβει στην ψηλότερη κορυφή, το Mont-Blanc. Από το 1760 έως το 1785 όλες οι προσπάθειες απέβησαν άκαρπες. Η επίσημα αναγνωρισμένη ιστορία της ορειβασίας αρχίζει στις 8 Αυγούστου 1786 με την επίτευξη της ανάβασης στην κορυφή Mont-Blanc (4.807 μ.) των Άλπεων από τον γιατρό Michel Paccard μαζί με τον οδηγό του Jacques Balmat από το Chamonix¹¹.

Σιγά-σιγά διάφορες περιοχές των Άλπεων παρουσιάζουν έντονη ορειβατική κίνηση και ο σπόρος της ορειβασίας με την αθλητική έννοια του όρου βλασταίνει και αναπτύσσεται ραγδαία. Η ορειβασία σαν άθλημα-σπορ εμφανίζεται στα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Μετά τον Διαφωτισμό με τις νέες ιδέες τις κοινωνικές μετατάξεις που αναδείχθηκαν με τη Γαλλική Επανάσταση, αλλά κυρίως με την βιομηχανική επανάσταση στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, δημιούργησαν νέα δεδομένα και νέο τρόπο

9. Ardito S., ό.π., p. 15.

10. Simler J., ό.π.

11. Ardito S., ό.π., p. 17.

ζωής. Γι' αυτό και οι πρώτοι μεγάλοι ορειβάτες ήσαν Άγγλοι, οικονομικά ευκατάστατοι και κάποιες φορές κάτοχοι τίτλων ευγενείας.

Ιδιαίτερη περίπτωση ορειβατικής δράσης υπήρξε ο πρωτοπόρος Σκωτσέζος Formel, που από το 1827 έως το 1844 "όργωσε" κάθε γωνιά των Άλπεων. Ήταν ο κύριος δημιουργός της σχολής των Βρετανών, οι οποίοι για αρκετά χρόνια κυριαρχούσαν στις Άλπεις. Οι πρωτοπόροι ορειβάτες εξερεύνησαν, μελέτησαν, έμαθαν ότι είχε σχέση με το βουνό (παγετώνες, χιόνι, καιρικές συνθήκες, ορειβατικός εξοπλισμός, χάρτες), ενώ παράλληλα οι οδηγοί των βουνών άρχισαν να οργανώνονται και να αποκτούν επαγγελματική συνείδηση. Το 1857 είναι σταθμός στην ιστορία της ορειβασίας, διότι ιδρύθηκε ο πρώτος ορειβατικός σύνδεσμος στον κόσμο, το ALPIN CLUB του Λονδίνου, το οποίο δεχόταν μέλη μόνο έμπειρους ορειβάτες. Αξίζει ίσως να σημειωθεί ότι για την κατάκτηση των δύσκολων κορυφών στις Άλπεις, όπως το Matterhorn, Eiger και άλλων, αναπτύχθηκε ένας ιδιαίτερος εθνικιστικός "πόλεμος" μεταξύ των πρωτοπόρων ορειβατών της Ευρώπης που συνεχίστηκε και μεταφέρθηκε αργότερα στα Ιμαλάια. Στη δεκαετία του 1855-1865 παρατηρείται μια έξαρση της δράσης η οποία χαρακτηρίστηκε "χρυσή εποχή" (Golden age)¹² για την ορειβασία. Το γεγονός ότι υπήρξαν πολλά καταστροφικά αποτελέσματα σε ανθρώπινες ζωές, αποδεικνύει τον λανθασμένο προσανατολισμό, αλλά και το χάος των φαντασιώσεων και των χιμαιρών που κυριαρχούσαν.

Ακολουθούν οι αναβάσεις πέραν των Άλπεων:

- το 1868 η κορυφή του Καυκάσου Elbrus (5.642 μ) από τους Freshfield, Mur & Taker.
- Το Kilimanjaro (6.010 μ) από τον Mayer το 1889.
- Το βουνό Κένυα (5.240 μ) το 1899 από τον Mac Kinter.
- Το Mc Kinley (6.194 μ) της Αλάσκας το 1913 από τον Stuk.
- Η Aconcagua (7.010 μ) η ψηλότερη κορυφή των Άνδεων το 1897 από τον Churbrigen.

Μετά το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου αρχίζει μια νέα περίοδος και η σύγχρονη ορειβασία απλώνεται σε όλες τις ηπείρους. Τη χρονική αυτή περίοδο στην Ελλάδα υπάρχουν σωματεία που ασχολούνται κυρίως με τη φυσιολατρεία.

12. Beley P. , Τιτόπουλος Δ. , (2001), Αναρριχητικός οδηγός Αττικής , σ.12, Ε.Ο.Σ Αχαρνών, Αθήνα.

Η εξάπλωση αυτή δημιουργεί νέες τεχνοτροπίες δράσης, ειδίκευσης όπως η αναρρίχηση βράχου, πάγου, και το ορειβατικό σκι. Διαμορφώνονται αντιλήψεις με οπαδούς της παλαιάς σχολής και της νέας, δηλαδή της ελεύθερης και της τεχνικής αναρρίχησης.

Ήταν η σειρά τώρα των Ιμαλαΐων του μεγαλύτερου και ψηλότερου ορεινού όγκου του πλανήτη να προκαλεί την ανθρώπινη φύση για "κατάκτηση". Ένα συγκρότημα του οποίου το μέγεθος και οι δυσκολίες θα οδηγήσουν τους ορειβάτες στα όρια της ανθρώπινης ύπαρξης και των δυνατοτήτων της.

Η Annapurna¹³ (8.091 μ) ήταν η πρώτη κορυφή που πατήθηκε από τη γαλλική αποστολή με τον Maurice Herzog το 1950, από τις 14 κορυφές που υπάρχουν με υψόμετρο πάνω από 8.000 μ. Το τελικό άλμα για τη στέγη του κόσμου έγινε στις 29 Μαΐου του 1953 από την ένατη αποστολή των Βρετανών με αρχηγό τον John Hunt, κατά την οποία ο Νεοζηλανδός Edmund Hillary μαζί με τον ιθαγενή Tenzing Norgay ανέβηκαν στο ψηλότερο σημείο του πλανήτη, στην κορυφή των Ιμαλαΐων, το Everest (8.848 μ).

Μετά την ανάβαση σε όλες τις κορυφές άνω των 8.000μ οι αναβάσεις συνεχίστηκαν με καινούργια χαρακτηριστικά, από δυσκολότερες διαδρομές, βορεινές πλευρές, χωρίς οξυγόνο, μοναχικές, σε συντομότερο χρόνο, μεγαλύτερη παραμονή στην κορυφή και οι ανθρώπινες επινοήσεις για νέες προκλητικές αναβάσεις συνεχίζονται.

13. Ardito S. , ό.π., p. 89.

Τραβηγμένη από τον Edmund Hillary, δείχνει τον Tenzing Norgay στην κορυφή του Everest στις 29 Μαΐου 1953.

Φωτ. 4

Σημείωση: Η φωτογραφία αυτή προέρχεται από το βιβλίο του Ardito S., (2000), History of the great mountaineering adventures, p. 161, The mountaineers Books, Seattle.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

α. Η γεωγραφία της Ελλάδας.

Η Ελλάδα είναι η πιο ορεινή χώρα της Μεσογείου και των Βαλκανίων και η τρίτη κατά σειρά στην Ευρώπη. Η ελληνική ορεινή φύση χαρακτηρίζεται από μεγάλη χωρική διάσπαση και έντονη ανομοιομορφία των τοπίων. Στην Αυστρία π.χ τα πάντα είναι Άλπεις, ενώ τα ελληνικά βουνά έχουν πολύ μεγάλη ποικιλομορφία και είναι η συνέχεια των Διναρικών οροσειρών που κατεβαίνουν από την Αλβανία και τις χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας¹. Η διάκριση των βουνών γίνεται με βάση τα σύνορα των κρατών και όχι ως ενιαίο αυτόνομο ανάγλυφο του ορεινού όγκου. Τα βουνά μας δεν είναι τυχαία σπαρμένα στον ελληνικό χώρο, αλλά σχηματίζουν γεωφυσικές γραμμές που τις ονομάζουμε οροσειρές. Οι κύριες οροσειρές είναι²:

1. Η οροσειρά των συνόρων που σχηματίζεται από τα βουνά Βαρνούντας, Βόρας (Καϊμακτσαλάν), Τζένα, Μπέλες, Όρβηλος, Φαλακρό, και Ροδόπη. Τα βουνά αυτά είναι ομαλά, κατάφυτα από υγρά δάση και φιλοξενούν μια αξιόλογη πανίδα. Στην πραγματικότητα είναι ανεξάρτητα βουνά που χωρίζονται από χαμηλούς αυχένες, σχηματίζουν όμως ένα συνεχές τείχος που φράζει προς τα βόρεια τις λεκάνες της Μακεδονίας. Ένα παρακλάδι της οροσειράς αυτής αποτελούν οι πτυχώσεις της ανατολικής Ελλάδας με τα βουνά Βέρμιο, Βούρινος, Πιέρια, Όλυμπος, Κίσαβος, Πήλιο.

2. Η Πίνδος. Η κύρια γραμμή της οροσειράς της Πίνδου σχηματίζεται από τα βουνά Γράμμος, Σμόλικας, Τραπεζίτσα, Γκαμήλα, Λύγκος, και μετά χωρίζεται στα δύο από τον Αχελώο: δυτικά το Περιστέρι, Κακαρδίτσα, Τζουμέρκα, ανατολικά Τριγγία, Αυγό, Κόζιακας και Άγραφα.

3. Τα βουνά της Ρούμελης. Το Βελούχι, Βαρδούσια, Γκιώνα, Οίτη και Παρνασσός, σχηματίζουν τον πυρήνα του ορεινού ιστού της Ρούμελης. Μικρότερα βουνά, όπως η Οξιά, Χελιδόνα, Καλιακούδα, Όρη Ναυπακτίας, Καλλίδρομο, Ελικώνας και άλλα αποτελούν παρακλάδια του ιστού αυτού.

1. Τσίππρας Κ., (2003), Ορεινή Ελλάδα, σ. 15, Κέδρος, Αθήνα.

2. Αδαμακόπουλος Τ., Χατζηβαρσάνης Β., Ματσούκα Π., (1988), Τα βουνά του Μωριά, σ. 28, Πιτσιλός, Αθήνα.

Χάρτης ορειογραφίας της Ελλάδας.

Σημείωση: Ο χάρτης προέρχεται από το βιβλίο, Αδαμακόπουλος Τ. , Χατζηβαρσάνης Β. ,
Ματσούκα Π. , (1988), Τα βουνά του Μωριά, σ. 29, Πιτσιλός, Αθήνα.

4. Τα βουνά του Μωριά. Σαν συνέχεια της Πίνδου υψώνεται στην Πελοπόννησο ο Ερύμανθος, που μαζί με τη Ζήρια, και το Χελμό δημιουργεί το βορεινό ορεινό τείχος. Νοτιότερα εκτείνεται το πολυκόρυφο αρκαδικό υψίπεδο και πιο κάτω οι οροσειρές του Πάρωνα και του Ταυγέτου.

5. Τα βουνά της Κρήτης. Με μια έξαρση στην Κάρπαθο, η οροσειρά του Ταυγέτου βυθίζεται στη Μεσόγειο. Ξαναυψώνεται στις Μαδάρες, τον Ψηλορείτη και τα Λασιθιώτικα βουνά.

β. Έναρξη της ελληνικής ορειβασίας.

Σε ολόκληρη την ιστορική τους διαδρομή οι Έλληνες σαν λαός επηρεάστηκαν άμεσα από τα βουνά και εκεί εύρισκαν καταφύγιο κάθε φορά που κάποιος εισβολέας διέσχισε τον ελληνικό χώρο. Στους νεότερους χρόνους μετά την κατάκτηση από τους Τούρκους το 1453, ένα ποσοστό του ελληνισμού ζούσε σε ορεινές περιοχές και πολλές από αυτές αναπτύχθηκαν οικονομικά, κοινωνικά, και πολιτιστικά. Από τους κατοίκους των ορεινών περιοχών ξεκίνησε η επανάσταση του 1821 για τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους, αλλά και στη σύγχρονη ιστορία του Ελληνο-Ιταλικού πολέμου του 1940-41 και στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής στα βουνά δημιουργήθηκε, μεγάλωσε και στηρίχθηκε η εθνική αντίσταση κατά των εισβολέων και τέλος, εκεί παίχτηκε το δράμα του εμφυλίου πολέμου 1945-49. Οι άνθρωποι που έζησαν στις κωμοπόλεις και τα χωριά των ορεινών όγκων δημιούργησαν τον δικό τους πολιτισμό σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον. Έκτισαν οικοδομήματα μιας ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αισθητικής, σπίτια, γεφύρια, νερόμυλους, εξωκλήσια, μοναστήρια, μονοπάτια, καλντερίμια από πέτρα, σχιστόλιθο απόλυτα ταιριασμένα στο ανάγλυφο και τη φύση της συγκεκριμένης περιοχής. Ήταν τόσο καλά ενσωματωμένα πολλές φορές σκαρφαλωμένα στο φυσικό περιβάλλον, ώστε σήμερα να αποτελούν αντικείμενο θαυμασμού και αρκετά από αυτά, οι λεγόμενοι παραδοσιακοί οικισμοί, να αποτελούν τους νέους τουριστικούς προορισμούς για διαμονή, αναψυχή και εναλλακτικό τουρισμό.

Η μορφολογία, το μέγεθος και το ύψος των ελληνικών βουνών τα καθιστά εύκολα προσβάσιμα χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Πιθανόν ο Όλυμπος να ήταν το τελευταίο βουνό που κατακτήθηκε λόγω της δυσκολίας που παρουσιάζει. Στον Όλυμπο στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και αρχές του 20^{ου} ανέβαιναν κυρίως για επιστημονικούς λόγους Ευρωπαίοι φυσιοδίφες, βοτανολόγοι, γεωλόγοι και άλλοι επιστήμονες. Οι αναβάσεις αυτές περιείχαν κινδύνους, χρειαζόταν άδεια και συνοδεία αστυνομικών λόγω των ληστών που υπήρχαν στην περιοχή. Μια τέτοια ανάβαση-ορειβασία ήταν και αυτή του Γερμανού αλпинιστή και ερευνητή Eduard Richter³ το 1911 στον Όλυμπο, που κατέληξε στη γνωστή σε όλο τον κόσμο απαγωγή και ομηρία του παραπάνω Γερμανού, από κλέφτες του Ολύμπου (ενεργούσαν για λογαριασμό

3. Καϊμακάμης Β., (2007), Απαγωγή και ομηρία στον Όλυμπο, Σύλλογος Κοκκινοπλιτών Λάρισας και Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.

των ελληνικών εθναπελευθερωτικών οργανώσεων και του ελληνικού προξενείου Ελλασώνας).

Ορόσημο στην ιστορία της ελληνικής ορειβασίας είναι η "κατάκτηση"⁴ του Μύτικα (2917 μ), της ψηλότερης κορυφής του Ολύμπου, από τους Ελβετούς Daniel Baud Bovy, και Fred Boissonas μαζί με τον Χρήστο Κάκαλο από το Λιτόχωρο στις 2 Αυγούστου 1913. Η περίοδος από το 1913 έως τις 7/3/1928, ημέρα ίδρυσης του πρώτου ορειβατικού συνδέσμου, μπορεί να θεωρηθεί ως λανθάνουσα αρχή της ορειβατικής δραστηριότητας.

Εκτός από τους αθλητικούς συλλόγους τη συγκεκριμένη περίοδο υπήρχαν και φυσιολατρικοί σύνδεσμοι, όπως ο Σύνδεσμος Φυσιολατρίας Ήλιος, Αήρ, Ύδωρ που ιδρύθηκε τον Μάιο του 1923. Επίσης υπήρχε η Ομοσπονδία Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος, με δύναμη 70 σωματεία σε όλη την Ελλάδα. Ενώ στη βάση είναι μια καθαρά τουριστικοεκδρομική οργάνωση, έχει και ορειβατική δράση, ιδιαίτερα από τα σωματεία «ΠΑΝ» Αθηνών, «ΖΗΝΩΝ» Πειραιώς, «ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ» Αθηνών, «ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΣ» Πειραιώς, «ΕΟΦ» Αθηνών, και «ΕΜΟΤ» Τρικάλων.

Οι "Κούκοι"⁵ ήταν ένας άτυπος ορειβατικός όμιλος που ιδρύθηκε στις 16 Μαΐου 1926 στην Πεντέλη, κατά τη διάρκεια των ορειβατικών αγώνων από την πλατεία Κηφισιάς στην κορυφή, που διοργάνωσε ο Οδοιπορικός Σύνδεσμος με την εποπτεία του Ιωάννη Χρυσάφη. Ονομάστηκαν "Κούκοι" επειδή φορούσαν σκούφους από λινάρι για προστασία από τον ήλιο, αλλά παράλληλα σηματοδοτούσε τα γνωστά πουλιά που φέρνουν την άνοιξη στα βουνά. Η ομάδα αυτή δακτυλογραφούσε προγράμματα και πραγματοποιούσε πεζοπορίες και αναβάσεις κυρίως στα βουνά της Αττικής.

Τα τουριστικά σωματεία, ο εκδρομισμός και μετέπειτα ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος έδωσαν στα πρώτα χρόνια της περιόδου 1921-1940, την ευκαιρία στα μέλη τους να μετουσιώσουν την επαφή με τη θάλασσα, τα δάση, τα βουνά, τα αρχαία ερείπια, τα χωριά και τους ανθρώπους. Έδωσαν γνώση και προτερήματα, που κανένα άλλο σύστημα διδασχής δεν θα μπορούσε να δώσει⁶.

4. Μαρουσούλης Α., Μαρουσούλης Α., (2000), Όλυμπος μύθος και φως, σ. 28, Ντουντούμη, Αθήνα.

5. Νέζης Ν., (2000), Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος Αθηνών 1928 – 2000, σ. 14, Αθήνα.

6. Νικόπουλος Η. , "Ορειβατική ιστορία", Το Βουνό, 180 (122).

Σε μια μεγάλη από άποψη συμμετοχής ανάβαση στον Όλυμπο, το Σεπτέμβριο του 1927 από 24 Έλληνες, Γάλλους και Ελβετούς ορειβάτες με την παρότρυνση των επιφανών ξένων αλпинιστών πάρθηκε η απόφαση ίδρυσης ελληνικού ορειβατικού συνδέσμου. Αφετηρία της εξέλιξης είναι ο άτυπος ορειβατικός όμιλος οι "Κούκοι" από (16-5- 1926 έως 7-3- 1928).

Ακολουθεί η ίδρυση του Ορειβατικού Συνδέσμου Αθηνών (7-3-1928) και του Ορειβατικού Συνδέσμου Πατρών (27-6-1928).

Οι δύο παραπάνω σύλλογοι στις 20-2-1930 ίδρυσαν τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο (Ε.Ο.Σ), ο οποίος λειτούργησε ως ομοσπονδία των ανά την Ελλάδα ιδρυομένων ορειβατικών συλλόγων⁷.

γ. Δεκαετία 1930-40.

Στη δεκαετία του 1930 η Ελλάδα ήταν μια χώρα σχεδόν οικονομικά κατεστραμμένη, αφού μετά τους βαλκανικούς πολέμους, και ειδικά τη μικρασιατική καταστροφή, οι κάτοικοί της προσπαθούν να επιβιώσουν και να ανταπεξέλθουν σε βασικές καθημερινές ανάγκες, όπως τη φτώχεια, τον αναλφαβητισμό, και τις ασθένειες της εποχής. Η οικονομία της είναι κυρίως γεωργική, κτηνοτροφική και αρκετοί άνθρωποι ζουν σε επαρχιακές πόλεις και χωριά. Ο αγώνας επιβίωσης είναι μεγάλος, απορροφά όλη την ενεργητικότητα και δεν υπάρχει η πολυτέλεια του ελεύθερου χρόνου. Η έννοια γενικά του αθλητισμού εκτός εξαιρέσεων είναι άγνωστη ή υποτυπώδης. Οι οικονομικά εύποροι των αστικών κέντρων ασχολούνται με τον εκδρομισμό και τη φυσιολατρία. Τα άτομα που επισκέπτονταν τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης για σπουδές, εμπόριο, ή άλλους λόγους, μιμούμενοι τις συνήθειες και τον τρόπο ζωής των Ευρωπαίων, άρχισαν να ασχολούνται κυρίως με την ορεινή πεζοπορία, την ορειβασία και το σκι.

Ο εκδρομισμός-τουρισμός, η φυσιολατρία και η ορειβασία έγινε μέρος των σύγχρονων αντιλήψεων της οικονομικής αστικής τάξης. Ένα μέρος αυτής που θεωρούσαν τους εαυτούς τους μνημένους και προνομιούχους αποδέχθηκε και ενσωμάτωσε το νέο τρόπο άθλησης. Οι σύλλογοι είχαν ένα ευρύ πεδίο δράσης την ορειβασία, σκι, σπηλαιολογία, φυσιολατρία, προστασία της φύσης και ήταν φυσικό να μην υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη, γιατί το καθένα από μόνο του απαιτεί δράση, άσκηση, ιδιαίτερη γνώση, χρόνο και οικονομική υποστήριξη. Τα μέλη των συλλόγων συνήθως γνωρίζονταν μεταξύ τους και αποτελούσαν μια οικονομική και κοινωνική

7. Νέζης Ν., (2000), Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης 1930 – 2000, σ. 14, Ε.Ο.Ο.Α. Αθήνα.

ελίτ. Για να γίνει κάποιος μέλος του συλλόγου έπρεπε να είναι "κάποιος" με οικονομική ανεξαρτησία, αλλά και κάποια επαγγελματική ιδιότητα που να ξεχωρίζει από τα "μαζικά" στρώματα.

Οι πρώτες αναβάσεις γίνονταν με την ενδυμασία και τα συνοδευτικά της πόλης, που μόνο για ορειβασία δεν ήταν προορισμένα. Η πεζοπορία-ορειβασία είχε μια αντίληψη εκδρομική τουριστική και λιγότερο αθλητική. Τα έξοδα για μια εκδρομή ήταν αρκετά και το σημαντικότερο απαιτούσε ελεύθερο χρόνο.

Στους μνημένους επικρατούσε η άποψη ότι συμμετέχουν σε κάτι το καινούργιο, το μυστηριώδες διαφορετικό, υγιές, ρομαντικό, μοναδικό, φυσιολατρικό, αθλητικό και ηρωικό. Θεωρούνταν κάτι το εξαιρετικό, που είναι μόνο για λίγους εκλεκτούς προνομιούχους, ήταν και το πιο "επαναστατικό" για τα δεδομένα της αστικής κουλτούρας. Ένας μύθος ανωτερότητας, ότι μόνο οι μνημένοι γνωρίζουν, καταλαβαίνουν, αισθάνονται και βιώνουν μοναδικά συναισθήματα, κάτι για το οποίο οι υπόλοιποι "κοινοί θνητοί" όχι απλώς αδυνατούν να καταλάβουν, αλλά τις περισσότερες φορές αγνοούν ακόμη και την ύπαρξη αυτού του γεγονότος. Ο μιμητισμός της νεοελληνικής κυρίαρχης αστικής τάξης και κουλτούρας στα πλαίσια του μοντερνισμού και εξευρωπαϊσμού, είναι ένα καθοριστικό στοιχείο για την εμπέδωση της νέας τάσης.

Δημιουργούνται κύκλοι οικονομικοί, πνευματικοί, εντός των οποίων καθιερώνεται η νέα αντίληψη και η νέα μόδα συναρπάζει τους νεοφώτιστους. Τα μεταφορικά μέσα της εποχής και οι συγκοινωνίες καθιστούσαν μια κοντινή σχετικά εκδρομή ολόκληρο ταξίδι. Η ανυπαρξία καταλυμάτων, ξενοδοχείων δυσκόλευε την διαμονή σε κωμοπόλεις και κυρίως στα απομονωμένα χωριά. Η οικονομική και μορφωτική διαφορά μεταξύ των μεγάλων αστικών κέντρων και της επαρχίας υπήρξε αρκετά μεγάλη και ουσιαστική. Οι άνθρωποι της επαρχίας, που αγωνίζονταν σκληρά για τον επιούσιο άρτο, δεν μπορούσαν να αντιληφθούν και να κατανοήσουν το ενδιαφέρον και τη χρησιμότητα της ορειβασίας. Αδυνατούσαν να καταλάβουν ότι οι άνθρωποι κουράζονταν σωματικά, χωρίς κάποιο όφελος παρά μονό την αισθητική απόλαυση και την πρόκληση συναισθημάτων μέσω της ορειβασίας.

Η γνώση γύρω από τα θέματα του βουνού, της προστασίας ορεινών όγκων, των δασών και της δημιουργίας εθνικών πάρκων ήταν ιδέες που εισήχθησαν στην ελληνική πραγματικότητα από Ευρωπαίους περιηγητές ορειβάτες. Μπορεί να λεχθεί ότι η διάδοση και εξέλιξη της ορειβασίας-χιονοδρομίας έγινε μετά εμποδίων, αλλά

είχε ως αποτέλεσμα μέχρι το τέλος του 1940 να ιδρυθούν τμήματα του Ε.Ο.Σ και ορειβατικές ομάδες σε 43 πόλεις της Ελλάδας⁸.

Ο Ε.Ο.Σ ως εθνική Ομοσπονδία αναγνωρισμένη από την πολιτεία εκπροσωπούσε τη χώρα στα αθλήματα της ορειβασίας και της χιονοδρομίας. Με αυτή την ιδιότητα ο Ε.Ο.Σ έγινε μέλος των αντίστοιχων διεθνών οργανισμών της Διεθνούς Ομοσπονδίας Χιονοδρομίας (F.I.S) την 14-2-1936 και της Διεθνούς Ένωσης Ορειβατικών Οργανώσεων (U.I.A.A) την 29-8-1936. Μέλη του Ε.Ο.Σ παράλληλα ανέπτυξαν την σπηλαιολογία, όπου από το 1932 έως το 1950 που ιδρύθηκε η ελληνική σπηλαιολογική εταιρεία, εξερεύνησαν περισσότερα από 100 αξιόλογα σπήλαια.

Η προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα της ορεινής φύσης είναι βασικό ζήτημα για τους ορειβάτες, κάτι που βοήθησε καθοριστικά και ουσιαστικά στη δημιουργία των δύο πρώτων εθνικών δρυμών της Ελλάδας του Ολύμπου και του Παρνασσού το 1938. Με τη βοήθεια της Πολιτείας ο Ε.Ο.Σ και οι σύνδεσμοι ξεκίνησαν τη δημιουργία των ορεινών καταφυγίων τα οποία είναι απαραίτητα για την καλύτερη άσκηση της ορειβασίας και της χιονοδρομίας. Έτσι κατασκευάστηκαν διαδοχικά τα παρακάτω ορειβατικά καταφύγια:

- το 1931, στον Όλυμπο στη θέση Μπαλκόνι.
- το 1931, στον Παρνασσό στη θέση Σαραντάρι.
- το 1931, το τμήμα Πατρών θεμελιώνει στο Παναχαϊκό στη θέση Ψάρθι.
- το 1932, στο Χελμό στη θέση Πουλιού βρύση.
- το 1932, στην Οίτη κατασκευάζεται στη θέση Τράπεζα.
- το 1933, χτίζεται στη Ζήρια, στη θέση Μεγάλη Βρύση.
- το 1937, από το τμήμα Αθηνών στην Πάρνηθα θέση Μπάφι.
- το 1937, ο Ε.Ο.Σ στον Ταύγετο, θέση Βαρβάρα.
- το 1937, το τμήμα Πατρών στο Παναχαϊκό θέση Πρασούδι.
- το 1938, θεμελιώνονται από το τμήμα Ιωαννίνων στο Μιτσικέλι, θέση Βρύση Παλαιοχωρίου.
- το 1938, του Ε.Ο.Σ το Β' στον Όλυμπο θέση Βρυσοπούλες.
- το τμήμα Νάουσας, στο Βέρμιο θέση Πέντε Πηγάδια
- και το τμήμα Λάρισας το 1939 στον Κίσαβο, θέση Κάναλος.

8. Νέζης Ν., ό.π.

Από το 1935 μέλη του Ε.Ο.Σ ορειβάτες θα πραγματοποιήσουν την πρώτη ανάβαση σε βουνά του εξωτερικού (Mont Blanc 4.807 μ. από τον Ιωάννη Πετρόχειλο και Άννα Πετροχειλού) και το ίδιο έτος θα γίνει και η πρώτη σχολή αναρρίχησης έστω και υποτυπώδης, η οποία θα επαναληφθεί και το 1936.

Η ομοσπονδία από το 1932 ανακήρυξε οδηγούς βουνών, συνήθως άτομα τα οποία γνώριζαν τα βουνά της περιοχής και βοηθούσαν τους ορειβάτες στην ανάβαση. Ένας θεσμός γνωριμίας μεταξύ των ορειβατών της Ελλάδας ξεκίνησε με την πρώτη πανελλήνια ορειβατική συγκέντρωση στις 15-6-1936 στον Όλυμπο στη Μονή του Αγίου Διονυσίου. Οι συγκεντρώσεις αυτές πραγματοποιούνται κάθε χρόνο ανελλιπώς (εκτός από το 1941-46 λόγω κατοχής-πολέμου) σε διαφορετικό βουνό. Από το 1932-38 διεξήχθησαν και ιδιότυποι ορειβατικοί αγώνες στην Κηφισιά, οι οποίοι στη συνέχεια καταργήθηκαν λόγω της διαφορετικής φιλοσοφίας του αθλήματος.

Μια εξέχουσα προσωπικότητα, ο μαέστρος Δημήτρης Μητρόπουλος⁹ ανέβηκε το 1940 σε αξιόλογες κορυφές όπως Shasta (4.317μ) και το 1946 στην κορυφή Grand Teton (4.197μ. Rocky mountains USA), ενώ ήταν κάτοικος των Η.Π.Α. Η χιονοδρομία ήταν ο δεύτερος πυλώνας άσκησης και άθλησης των μελών των συνδέσμων. Ο Ε.Ο.Σ διοργανώνει πανελλήνιες σχολές χιονοδρομίας το 1933-4 και το 1938, ενώ διεξάγει το πανελλήνιο πρωτάθλημα από το 1932 μέχρι το 1940 ανελλιπώς. Συμμετέχει στους χειμερινούς Ολυμπιακούς αγώνες Garmisch (Γερμανία) το 1936 με έναν αθλητή.

Η στοιχειώδης και απαραίτητη πληροφόρηση των σωματείων μελών γίνεται με επετηρίδες που εκδόθηκαν το 1930-31, 1946 και 1947-48. Το βασικό μέσο ενημέρωσης είναι το περιοδικό της ομοσπονδίας με τίτλο «Το Βουνό», το οποίο εκδόθηκε σε 243 τεύχη από το 1934 έως το 1965. Η ύλη περιλάμβανε άρθρα ορειβασίας, χιονοδρομίας, σπηλαιολογίας, αναρρίχησης, χλωρίδας, πανίδας, περιγραφές μονοπατιών, δράσεων, κανόνων ασφαλείας και πολλών άλλων χρήσιμων πληροφοριών που σχετίζονται με τα αθλήματα, αλλά και με ευρύτερο ενδιαφέρον.

Το περιοδικό τα «Εκδρομικά » είναι ένα άλλο αξιόλογο έντυπο με παρόμοια ύλη που συνέβαλλε επίσης στην πληροφόρηση σε θέματα ορειβασίας και γενικότερα θέματα του εκδρομισμού. Το κεντρικό συμβούλιο του Ε.Ο.Σ τον Μάιο του 1940 διοργανώνει την Α' πανελλήνια έκθεση φωτογραφίας βουνού. Η απαραίτητη γνώση για τα τεχνικά ζητήματα που αφορούσαν την ορειβασία όπως οι κανόνες ασφαλείας,

9. Νέζης Ν., ό.π., σ. 194.

υγιεινής, διατροφή, ενδυμασία, τρόπος κίνησης στο βουνό ήταν από μεταφράσεις ευρωπαϊκών ανάλογων εγχειρίδιων. Το πολιτικό κλίμα και οι συνήθειες τις εποχής θα μεταφερθούν σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής, έτσι η πολιτική ομπρέλα έρχεται να καλύψει και την ορειβατική δραστηριότητα, η οποία αντανακλάται επισήμως, όταν δίνεται το αξίωμα του επίτιμου προέδρου του Ε.Ο.Σ στο διάδοχο του βασιλικού θρόνου.

Φαίνεται ότι την πρώτη περίοδο η ορειβατική άσκηση γινόταν από τα λίγα μέλη των συλλόγων κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και με μικρή αθλητική διάθεση. Ο γιατρός Αντώνης Στεφανίδης, μια χαρισματική φυσιογνωμία είναι η πρώτη ανθρώπινη απώλεια,, που υπέστη κρυοπαγήματα στον Όλυμπο τα Χριστούγεννα του 1931 και υπέκυψε στην αρχή του 1932.

Σκοπός και στόχοι της ορειβασίας.

Είναι ένα απόσπασμα από ομιλία του Γενικού Γραμματέα του τμήματος Αθηνών Πλάτωνα Μεταξά¹⁰ κατά τη γενική συνέλευση του απολογισμού της 27^{ης} Ιανουαρίου του 1930: *«είναι τέτοια η ζωντανή δράση και το ψυχικό περιεχόμενο του ορειβατικού ώστε δεν πρέπει προς το παρόν τουλάχιστον να έχουμε το παραμικρό φόβο ότι μπορεί να πάρει το δρόμο της γραφειοκρατίας και των νοσηρών κενοδοξιών όπου οι τύποι, οι τίτλοι και τα αξιώματα κατατρώγουν και σιγά-σιγά εξαφανίζουν τη πραγματική τη ζωτική ουσία. Όχι ! Ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος δεν θα αναδεικνύει Γραμματείς και Φαρισαίους, αλλά θα φτιάχνει μόνο αγνούς ορειβάτες. Ο καθένας που νοιώθει τον εαυτό του να συγκινείται από την ωραία προσπάθεια πρέπει να σαλπίζει προς όλες τις κατευθύνσεις το εγερτήριο σάλπισμα της αναγέννησης που συντελείτε επάνω στα ελληνικά βουνά ».*

Από τα παραπάνω μπορεί κανείς να διακρίνει τον έντονο αρχικό ενθουσιασμό από την ίδρυση της ορειβατικής ομοσπονδίας, για το σκοπό και το περιεχόμενο της, αλλά και την ελπίδα, ότι θα εξαλειφθούν στο βουνό οι ανθρώπινες κοινωνικές διαφορές και οι ματαιοδοξίες, που ήταν πολύ εμφανείς στο ξεκίνημα της ορειβασίας. Φαίνεται επίσης ότι οι Νεοέλληνες της δεκαετίας του 1930, είχαν όπως και οι σύγχρονοι, ένα μεγάλο πρόβλημα με τη γραφειοκρατία, την τυπολατρεία και την κενοδοξία.

19. Μεταξάς Π., (1931), "Σκοπός και στόχοι της ορειβασίας", Εκδρομικά, 22 (76).

9ο πανελλήνιο πρωτάθλημα στο Βέρμιο (1940)

Φωτ. 5

δ. Δεκαετία 1941-50.

Μια νέα πολύ δύσκολη περίοδος με τον πόλεμο και την κατοχή του 1940 θα έρθει για την Ελλάδα και στη συνέχεια με τον εμφύλιο που θα διαρκέσει περίπου μέχρι το τέλος της δεκαετίας, αφού είναι μια σχεδόν χαμένη χρονική περίοδος από ορειβατική άποψη. Υπήρξε στασιμότητα ή και μείωση του ενδιαφέροντος για τέτοιου είδους δραστηριότητες. Σε διάφορες επαρχίες της χώρας η κατάσταση σε θέματα ασφάλειας δεν ήταν ομαλή, κάτι που έχει επιπτώσεις και στην ορειβατική δράση. Το 1941 λειτουργεί στο Μέτσοβο κέντρο εκπαίδευσης χιονοδρόμων του τάγματος χιονοδρόμων του ελληνικού στρατού, αποτελούμενο κυρίως από μέλη του

Ε.Ο.Σ¹¹ των φυσιολατρικών σωματείων Υπαίθριος Ζωή, Πάν και από τον Όμιλο Φυσιολατρών, που προσέφεραν τις υπηρεσίες τους.

Με τη συνδρομή του Διοικητικού Συμβουλίου κατασκευάστηκε και προσφέρθηκε ρουχισμός στο στρατό. Κυρίως όμως ο Ε.Ο.Σ πρόσφερε μεγάλο κοινωνικό έργο ανθρωπιστικής βοήθειας, παρέχοντας 3000 συσσίτια την ημέρα στην περιοχή της Γούβας και του Θησειού τον δύσκολο χειμώνα του 1941-42. Με τη βοήθεια του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού και του Δήμου Αθηναίων στελέχη και μέλη του Ε.Ο.Σ διοργανώνουν παιδικές κατασκηνώσεις στην Πάρνηθα, όπου φιλοξενήθηκαν σε 5 μήνες 1000 αγόρια στο Παλαιοχώρι και 400 κορίτσια στο τουριστικό περίπτερο της Αγίας Τριάδας. Το 1943 διοργανώθηκαν κατασκηνώσεις για 100 παιδιά και αναρρωτήριο για 300 προφυματικά παιδιά.

Ιδρύεται το 1946 η ομάδα αναρριχητών στον Ε.Ο.Σ Αθηνών. Τον Αύγουστο του 1945, 30 μέλη του Ε.Ο.Σ Θεσσαλονίκης υψώνουν πάλι στο Μύτικα του Ολύμπου την ελληνική σημαία, όπου υπήρχε από την 16-4-1941 η Γερμανική, την οποία είχαν υψώσει επτά αλпинιστές του γερμανικού στρατού. Στο τομέα της χιονοδρομίας θα γίνουν οι Πανελλήνιες σχολές το 1945-46 και 1947, ενώ δεν θα διεξαχθεί το πρωτάθλημα, αλλά θα εκπροσωπηθεί η χώρα μας στους 5^{ους} χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1948 στο Saint Moritz (Ελβετία). Τον Απρίλιο του 1947 γίνεται τροποποίηση και τελική έγκριση από τη γενική συνέλευση του Ε.Ο.Σ του κανονισμού της Ένωσης Ομίλων Χιονοδρόμων. Η Ε.Ο.Χ είναι πια αυτοτελής οργάνωση μέσα στον Ε.Ο.Σ. Τον Οκτώβριο του 1950 ο Ε.Ο.Σ γίνεται μέλος της Διεθνούς Ένωσης Προστασίας της φύσης (U.I. P.N).

Ο σκοπός και η σημασία της ορειβατικής συγκέντρωσης.

Η ομιλία αυτή έγινε από τον Α. Αμπατζή¹² το 1939 στα πλαίσια της ετήσιας πανελλήνιας συγκέντρωσης, που γίνεται κάθε χρόνο από την Ομοσπονδία Ορειβασίας Αναρρίχησης.

«Η συγκέντρωση αυτή των λίγων ωρών, μακριά από κάθε λογής πανηγυρισμούς και λόγους, παίρνει τη μορφή μιας μικρής γιορτής λιτής και απέριττης, όπως λιτή και απέριττη είναι κάθε ψηλή κορφή, γιορτής απλής, όπως απλή είναι η φύση, όπως απλοί είναι ή γίνονται οι άνθρωποι πάνω στο βουνό.»

11. Νέζης Ν., ό.π., σ. 258.

12. Αμπατζής Α. , (1939), "Ο σκοπός και η σημασία της ορειβατικής συγκέντρωσης", Το Βουνό, 67 (155-6).

Η ορειβασία, που αποτελεί μια ανώτερη μορφή της φυσιολατρίας γενικά, που έχει μαζί με τα θαλασσινά σπόρ, για λόγους ιστορικούς και γεωγραφικούς, ελληνικό χαρακτήρα περισσότερο από κάθε άλλο σπορ ή άθλημα, μας δίνει εκτός από τη σωματική άσκηση και άλλα αγαθά, πολύ πιο πολύτιμα. Η επαφή με το βουνό δημιουργεί θελήσεις σιδερένιες, χαρακτήρες γερούς, συνειδήσεις υψηλές, δημιουργεί ανθρώπους. Η προσπάθεια μας λοιπόν πρέπει αποβλέπει στο να φέρουμε μέσα στην οικογένεια μας όσο μπορούμε περισσότερους συνανθρώπους μας και να τους κάνουμε να αγαπήσουν μαζί μας το βουνό. Δεν πρέπει ποτέ να περάσει από το μυαλό κανενός η σκέψη πως η οικογένεια η ορειβατική μπορεί να μείνει κλειστή ή περιορισμένη και να αποτελείται από μια μικρή μειονότητα εκλεκτών που με ζηλότυπη φροντίδα περιφρουρούν τα προνόμια τους. Και χωρίς να νομίσουμε ούτε στιγμή πως είμαστε καλλίτεροι εμείς από τους άλλους, που περιστάσεις ίσως ανεξάρτητες από τη θέληση τους, τους εμπόδισαν να πάρουν το δρόμο του βουνού, αυτούς τους άλλους τους πολλούς, πρέπει να ζητούμε να τους φέρουμε μέσα στην οικογένεια μας, κοντά στο βουνό, για να χαρούν και αυτοί και να χαρούμε και εμείς μαζί τους περισσότερο, τα καλά του βουνού. Πρέπει η ορειβατική οικογένεια να γίνει όσο το δυνατό πιο μεγάλη, όσο το δυνατό πιο φαρδιά. Τι ωραιότερο αντικειμενικό σκοπό μπορούμε να βάλουμε στις προσπάθειες μας»;

Με την ομιλία αυτή τονίζεται η αξία της ορειβασίας όχι μόνο ως σωματική άσκηση, αλλά και η ψυχικής ανύψωση του ατόμου που προσφέρει η επαφή με τη φύση και ιδιαίτερα το βουνό. Ταυτόχρονα απευθύνει και μια έκκληση στα μέλη των συνδέσμων να γίνουν πιο ανοιχτοί στην είσοδο νέων μελών, προκειμένου περισσότερα άτομα να γίνουν συμμετέχοντες του νέου τρόπου άθλησης και να εκλείψουν τα φαινόμενα των κοινωνικών διακρίσεων. Με μεγάλη πίστη στην αξία της ορειβατικής δράσης, καλεί όλους τους ορειβάτες να βοηθήσουν, ώστε να εξαπλωθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό η δραστηριότητα αυτή σε περισσότερα άτομα, σε σημείο που να καταστεί σκοπός των ορειβατικών συνδέσμων.

Ο Ε.Ο.Σ. Αθηνών στο Mont Blanc (1951)

Φωτ. 6

ε. Δεκαετία 1951-60.

Η συνέχεια για τα ορειβατικά δρώμενα εξακολουθεί να είναι δύσκολη. Η πολιτική αστάθεια με τα οικονομικά προβλήματα και το μεγάλο κύμα μετανάστευσης δεν ευνοούσαν αρκετούς πολίτες να ασχοληθούν με θέματα αθλητισμού, για αυτό και υπήρξε πολύ μικρή η εξέλιξη στον ορειβατικό χώρο σε ποσοτικό μέγεθος. Μέχρι τώρα οι αναβάσεις των ορειβατών είναι κυρίως καλοκαιρινές και χωρίς ιδιαίτερες τεχνικές δυσκολίες (αναρριχητικές, χρησιμοποίηση κραμπόν, πιολέ, κίνηση σε σχοινοσυντροφιά και άλλα). Από το 1951 γίνονται εύκολες αναρριχητικές διαδρομές που θα συνεχιστούν, ενώ πραγματοποιούνται και αξιόλογες χειμερινές αναβάσεις σε δύσκολα βουνά, όπως Όλυμπος, Χελμός, Τύμφη-Γκαμήλα, Βαρδούσια και άλλα. Οι

αναβάσεις αυτές είναι προϊόν των αναρριχητικών σχολών που γίνονται το 1951-56 και το 1959-60 από το τμήμα Αθηνών, αλλά στην ουσία ήταν πανελλήνιες¹³.

Την ίδια περίοδο αρχίζει την ορειβατική ενασχόληση ο Γιώργος Μιχαηλίδης, ένας ορειβάτης αναρριχητής μεγάλου βεληνεκούς, ο οποίος με την πολυσχιδή δράση του στο εσωτερικό και το εξωτερικό αλλάζει κατά κάποιο τρόπο την αντίληψη της ορειβασίας και μαζί τον ορειβατικό χάρτη της Ελλάδας. Η συμβολή του ιδιαίτερα στην αναρρίχηση υπήρξε σπουδαία με την υλοποίηση πολλών νέων διαδρομών, σε δύσκολα ορειβατικά πεδία και κόψεις. Εκτός από την πλούσια και μοναδική δράση του, επί πλέον ήταν ο άνθρωπος, ο οποίος δίδαξε σε πάρα πολλές σχολές όχι μόνο αθηναϊκών συλλόγων, αλλά και σε περιφερειακούς συλλόγους ανά την Ελλάδα. Αποκορύφωμα της διδακτικής προσφοράς του είναι η λειτουργία της σχολής χειμερινής ορειβασίας αναρρίχησης στον Όλυμπο. Η καταλυτική παρουσία και συμβολή του υπήρξε κληρονομιά για τις επόμενες γενιές και για το λόγο αυτό τιμήθηκε επανειλημμένα από συλλόγους και την Ομοσπονδία. Την ίδια περίοδο εξίσου σημαντική είναι και η συνεισφορά του Στέλιου Βασιλόπουλου στον τομέα της εκπαίδευσης, αλλά και της μεγάλης δράσης του.

Το 1951 έγιναν αναβάσεις από μέλη του Ε.Ο.Σ στο Mont Blanc (4.807μ) και Jungfrau (4.158μ), ενώ έγινε για πρώτη φορά η αναρριχητική διαδρομή στο Matterhorn κόψη Hornli (4.477μ) από τον Γ.Μιχαηλίδη¹⁴. Το 1956 έχουμε την αποστολή των αναρριχητών Γ. Μιχαηλίδη, και Σ. Βασιλόπουλου από τον Ε.Ο.Σ στην εθνική σχολή αλπινισμού στους Δολομίτες της Ιταλίας. Αρκετοί νέοι αναρριχητές θα γίνουν κοινωνοί της γνώσης και εμπειρίας των δύο εκπαιδευτών με τη δημιουργία ενός ευρύτερου κύκλου αναρριχητών.

Το 1959 γίνεται και η πρώτη χειμερινή ανάβαση από γυναίκα στο Στεφάνι Ολύμπου. Τον Ιούνιο του 1952 γίνεται η Β' πανελλήνια έκθεση φωτογραφίας με θέμα το βουνό. Την επόμενη χρονιά διοργανώνεται στους Δελφούς η γενική συνέλευση της U.I.A.A. Παράλληλα θεμελιώνονται τα καταφύγια του τμήματος των Χανίων στα Λευκά Όρη στη (θέση Βόλικας), του Πεζοπορικού Ομίλου Αθηνών στη Γκιώνα (θέση Λάκα Καρβούνη), του ομίλου φίλων υπαίθρου Λαμίας στο (Καλλίδρομο), του Ε.Ο.Σ Χαλκίδας στη Δίρφη και τέλος του Βόλου στο Πήλιο στη θέση (Αγριόλευκες).

13. Νέζης Ν., ό.π., σ. 102.

14. Μιχαηλίδης Γ., (2004), Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής αναρρίχησης (1913-1962), σ. 34, Ε.Ο.Ο.Α., Αθήνα.

Στη χιονοδρομία διεξάγεται κανονικά το πανελλήνιο πρωτάθλημα από το 1951 έως το 1960. Υπάρχει ελληνική συμμετοχή αθλητών στους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες το 1952 στο Oslo (Νορβηγία) και το 1956 στην Cortina D' Ampezzo (Ιταλία). Το ίδιο έτος γίνεται η έναρξη της λειτουργίας του χιονοδρομικού κέντρου στο Βέρμιο (Σέλι) και υλοποίηση πανελλήνιας σχολής χιονοδρομίας του Ε.Ο.Σ στη Ζήρια. Γίνονται μέλη της Ένωσης Ομίλων Χιονοδρόμων του Ε.Ο.Σ, η Εθνική Ακαδημία Σωματικής Αγωγής, οι δυνάμεις Καταδρομών, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Εθνικό Εκπαιδευτήριο Αναβρύτων. Ο Ιωάννης Κρίκης είναι ο πρώτος άτυχος σκιέρ, ο οποίος χάθηκε με τα σκι σε χιονοθύελλα στον Όλυμπο το 1955.

Το 1955 μια μεγάλη ομάδα αναρριχητών του Ε.Ο.Σ Αθηνών, που διαφωνούσε με τις κατεστημένες αντιλήψεις και την ορειβατική φιλοσοφία της διοίκησης, αποχώρησε και στις αρχές του 1956 ίδρυσαν τον Σύνδεσμο Ελλήνων Ορειβατών (Σ.Ε.Ο)¹⁵. Κύρια αιτία της αποχώρησης υπήρξε η διαφωνία με τη διοίκηση ότι ο σύλλογος διοικούνταν από μη ορειβάτες με έλλειμμα γνήσιου ορειβατικού πνεύματος και έδινε μεγαλύτερη σημασία στην αγωνιστική χιονοδρομία και στον ορεινό τουρισμό, παρά στην αναρρίχηση και στην καθαρή ορειβατική δραστηριότητα. Σκοπός του Σ.Ε.Ο είναι να ασχοληθεί και να βοηθήσει τα άτομα που υιοθετούν αμιγώς την ορειβατική αθλητική ιδέα, την αναρρίχηση και ενδιαφέρονται ουσιαστικά για την καλλιέργεια του αθλήματος και την αναβάθμιση του.

Στόχος ήταν ο σαφής καθορισμός των δράσεων, η απεξάρτηση από τα γραφειοκρατικά βαρίδια, αλλά και από τα υπόλοιπα αθλήματα, τα οποία δεν έχουν σχέση με την καθαρότητα και το νόημα της ορειβατικής ιδεολογίας. Αυτή η κίνηση θα δημιουργήσει ανταγωνισμό, αλλά και συναγωνισμό μεταξύ των δύο συλλόγων με μακροχρόνιες επιδράσεις, με τα θετικά του, αλλά και αρνητικά αποτελέσματα. Το 1958 ιδρύεται και στη Θεσσαλονίκη ο αντίστοιχος ΣΕΟ. Το 1958 ο Ε.Ο.Σ και τα τμήματα του μεταφέρονται από την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας¹⁶ και υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.).

15. Νέζης Ν., ό.π., σ. 108.

16. Νέζης Ν., ό.π., σ. 262.

Ο Ε.Ο.Σ ηθική δύναμη της χώρας.¹⁷

«Προκειμένου να αναλάβουμε την προστασία και τη διάσωση των βουνών και των δασών μας, δεν θα ήτανε άσκοπο να μάθουμε με πόσους αγώνες πραγματοποιήθηκε η ίδρυση εθνικών πάρκων και στις άλλες χώρες και τι ρόλο έπαιζαν οι εκεί ορειβατικοί σύνδεσμοι. Το ωραιότερο παράδειγμα έχει να μας δείξει η Ελβετία... πως έχουμε καθήκον το νοιώθουμε όλοι καλά και δεν θέλει άλλη εξήγηση. Ας συντονίσουμε τις προσπάθειες μας για το ωραίο αυτό σχέδιο, για να πείσουμε τους αρμόδιους για να εκδοθούν τα σχετικά διατάγματα. Να υπερνικηθούν τα οικονομικά εμπόδια που θα παρουσιαστούνε, γιατί αναγκαστικά η ίδρυση του πάρκου θα θίξει τα συμφέροντα των γύρω χωριών από την υλοτομία και τη βοσκή.

Τα συμφέροντα των νομάδων βοσκών, τα συμφέροντα του κράτους από τις σχετικές φορολογίες και θα απαιτήσει ακόμη και έξοδα για την συντήρηση και αυστηρή φύλαξη του. Μια τόσο ωραία ιδέα δεν πρέπει να βρει παρά υποστηρικτές και οπαδούς και η πραγματοποίησή της να γίνει σύντομα αν ίσως και στον τόπο μας φυσά μια δημιουργική πνοή, αν είμαστε λαός με κάποια ζωτικότητα, και ότι δεν είναι αλήθεια εκείνο που μας κατηγορούν οι εχθροί μας, ότι ζούμε μόνο με τους τόκους των προγόνων μας ».

Προστασία της φύσης.¹⁸

«Είναι επτά χρόνια που ο μεγάλος φίλος της χώρας μας ο Fred. Boissonas είχε την ιδέα να ιδρύσουμε στον Όλυμπο το πρώτο Εθνικό πάρκο μας, ιδέα που ανέπτυξε σε ένα βιβλιαράκι του που εκδόθηκε στα 1930. Δεν χρειάζεται να σημειώσουμε πως καμία σχετική ενέργεια δεν έγινε από το κράτος για την πραγματοποίησή αυτού του ωραίου σχεδίου. Ευτυχώς όμως οι καλοί μας φίλοι δεν μας ξεχνάνε και έρχονται πολλές φορές να μας ξυπνήσουν και να μας βγάλουν από το πέλαγος της μακαριότητας όπου πλέουμε».

Το βουνό που αξίζει καλύτερης τύχης.¹⁹

«Έγραφα λοιπόν ότι η απληστία των ξένων επιστημόνων θα γίνει αφορμή να εκλείψουν σπάνια λουλούδια από τον Όλυμπο, όπως εξέλειπε από τον Ταϋγετο ένα παρόμοιο και βρίσκεται τώρα φυτεμένο στους βοτανικούς κήπους της Ευρώπης, και ότι αν θελήσουμε καμιά μέρα να τα ζητήσουμε θα τρέχουμε εκεί για να τα βρούμε. Εκείνο που έχω να παρατηρήσω εγώ σαν καλός φίλος του Ολύμπου, και μόνιμος σχεδόν

17. Σαντοριναίος Ι., (1935), "Ο Ε.Ο.Σ. ηθική δύναμη της χώρας", Το Βουνό, 19 (199-200).

18. Ιθακήσιος Β., (1935), "Προστασία της φύσης", Το Βουνό, 19 (193).

19. Ιθακήσιος Β., (1935), "Το βουνό που αξίζει καλύτερης τύχης", Εκδρομικά, 28 (32).

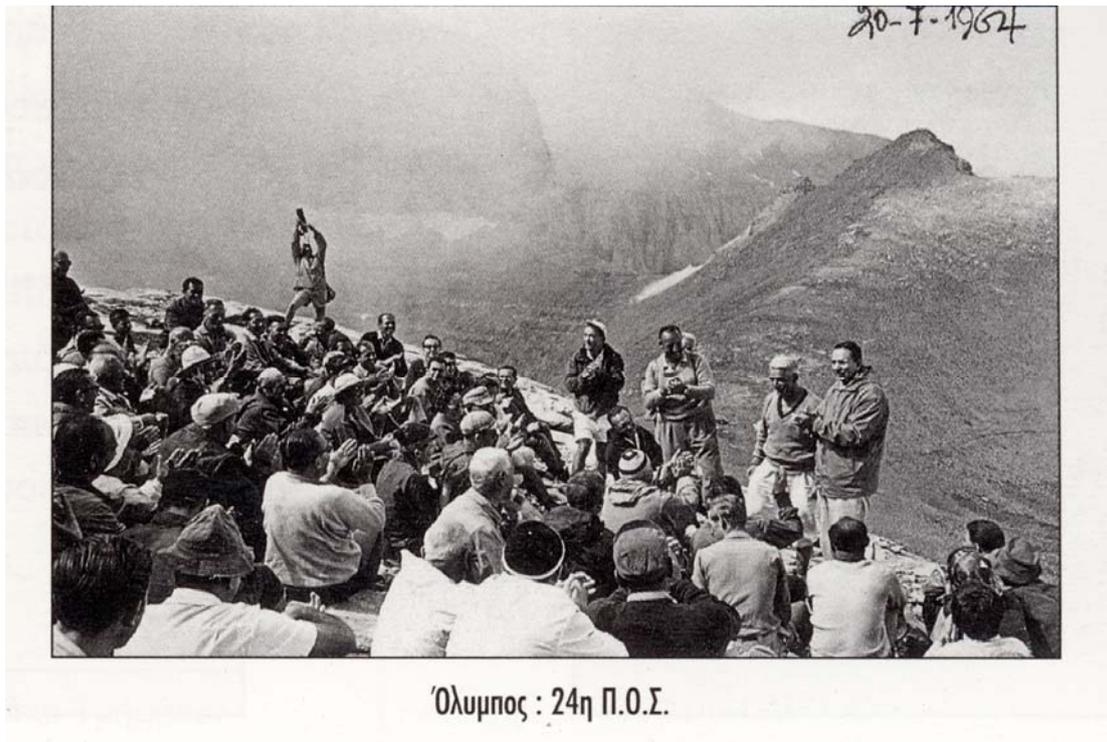
κάτοικος που έγινα, είναι ότι στα επτά χρόνια της εδώ παραμονής μου, γνώρισα αρκετούς βοτανολόγους και ότι εκείνο που μου έκαμε εντύπωση, είναι η ποσότητα των βοτάνων που αποκομίζουν αυτοί πάντα από κάθε είδος, μέσα σε φάλαγγες κουτιά και κάσες ολόκληρες γεμάτες».

Προστασία.²⁰

«Όσοι μπορούν ας βοηθήσουν. Ας βοηθήσουν να σωθεί το Μεγάλο δάσος, που κατάντησε πια ένα θλιβερό σύμβολο της καταστρεφόμενης ελληνικής φύσης. Και μαζί με αυτό ας βοηθήσουν να σωθεί ένα από τα φυσικά μνημεία της γης μας. Ας βοηθήσουν να πάψουμε να βγάζουμε ασβέστη από τα μάρμαρα του Παρθενώνα».

Στα παραπάνω αποσπάσματα τονίζεται με ιδιαίτερο τρόπο η αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος από το 1930 με την ίδρυση του Ε.Ο.Σ. και αποτελεί μέρος του καταστατικού της Ομοσπονδίας. Αυτή η ανάγκη στις μέρες μας έρχεται να επιβεβαιωθεί με τον πιο κατηγορηματικό και δραματικό τρόπο. Σήμερα όλοι βλέπουν και αισθάνονται ότι κάτι πρέπει να γίνει για την προστασία του πλανήτη. Οι ορειβάτες έχουν έναν επί πλέον καθήκον, γιατί η σχέση ορειβασίας και περιβάλλοντος είναι κυριολεκτικά σχέση εξάρτησης της πρώτης από το δεύτερο. Η δημιουργία προστατευμένων περιοχών, που αποκλείει την αδηφάγο ανθρώπινη κυριαρχία, ήταν, είναι και θα είναι επιτακτική ανάγκη για την ισόρροπη ανάπτυξη αλλά και τη σωτηρία του πλανήτη μας.

20. Νικόπουλος Η. , (1934), "Προστασία", Το Βουνό , 15 (78).

Φωτ. 7

ζ. Δεκαετία 1961-70.

Συνεχίζεται το χτίσιμο νέων καταφυγίων με τη διαδοχική σειρά:

- του Ε.Ο.Σ Θεσσαλονίκης, στο Σταυρό του Ολύμπου.
- του Ε.Ο.Σ στον Τυμφρηστό, στη θέση Σειντάνη.
- του Ε.Ο.Σ στα Βαρδούσια, θέση Πιτιμάλικο.
- του Πεζοπορικού Ομίλου Αθηνών (Π.Ο.Α), στα Βαρδούσια θέση Μετερίζια.
- του Ε.Ο.Σ Τριπόλεως στο Μαίναλο, στη θέση Οστρακίνα.
- του Ε.Ο.Σ Ηρακλείου, στον Ψηλορείτη, στη θέση Πρίνος.
- του Ε.Ο.Σ Χανίων, στα Λευκά Όρη, θέση Καλλέργη.

Η εκπαίδευση διευρύνεται με τη λειτουργία των πανελλήνιων αναρριχητικών σχολών τα καλοκαίρια του 1961-62 και 1967-68 στον Όλυμπο και το 1969 στην Αστράκα. Επίσης, στον Όλυμπο θα αρχίσουν να υλοποιούνται και οι πρώτες χειμερινές σχολές ορειβασίας το 1963-66, 1967-68 και το 1969-70 στον Παρνασσό.

Ο Ε.Ο.Σ συνεχίζει την ορειβατική εκπαίδευση επίλεκτων μελών του σε βουνά του εξωτερικού και πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές αλпинιστικές αποστολές στο Chamoni της Γαλλίας τα έτη 1963, 1964 και το 1970. Ορειβάτες του Ε.Ο.Σ θα

ανέβουν το 1967 στην κορυφή Lenana (Kenya 4.985μ) και Uhuru (Kilimanjaro 5.985), ενώ το 1968 στη Citlaltelpetl (Sierra Mandre 5.703μ), και τέλος στην κορυφή Elbrus (Caucasus 5.642μ).

Ο Ε.Ο.Σ αναλαμβάνει τη διοργάνωση της γενικής συνέλευσης της U.I.A.A το 1962 στην Κέρκυρα και το 1970 στα Χανιά.. Η πορεία της χιονοδρομίας παραμένει σταθερή με το πανελλήνιο πρωτάθλημα να κυριαρχεί στον αγωνιστικό τομέα. Το 1963 στην Αθήνα γίνεται το διεθνές συνέδριο της F.I.S, και παράλληλα τα εγκαίνια του χιονοδρομικού αναβατήρα στο Μέτσοβο στη θέση Καρακόλι. Το 1964 Έλληνες αθλητές συμμετέχουν στους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες στο Innsbruck (Αυστρία) και το 1968 στη Grenoble (Γαλλία)²¹.

Η συγκέντρωση μας.²²

Απόσπασμα από ομιλία του γενικού αρχηγού της 12^{ης} πανελληνίας ορειβατικής συγκέντρωσης στη Γκαμήλα στις 20 Ιουλίου του 1932 Α. Μαρίνου προέδρου του τμήματος Αθηνών. *«Σήμερα οι πιστοί ανεβαίνουν απάνω στις κορφές για να προσκυνήσουν και τιμήσουν στα εκκλησάκια που έκτισαν εκεί ψηλά τον Προφήτη Ηλία. Την ίδια μέρα, σαν πιστοί και εμείς Χριστιανοί, αλλά και πιστοί στην ορειβατική ιδεολογία, ερχόμαστε εδώ ψηλά να προσκυνήσουμε, όχι σε μικρά εκκλησάκια, αλλά στους μεγάλους καθεδρικούς ναούς της Φύσης, όπως τόσο σοφά ονόμασε ο μεγάλος Άγγλος αισθητικός John Ruskin. Ερχόμαστε να προσκυνήσουμε – να θαυμάσουμε – το μεγαλείο και την επιβλητικότητα των βουνών, ταπεινοί και τόσο μικροί εμείς μπροστά στα γιγάντια αυτά παιδιά της γης, όπως τα είπε ο δικός μας Εθνικός ποιητής, να προσευχηθούμε να είμαστε πάντα γεροί για να μπορούμε να ανεβαίνουμε ως τα βαθείά μας γερατειά».*

Θρησκεία και ορειβασία.²³

«Υπάρχει μια νέα εκκλησία στο Παρίσι προς τιμή του Αγίου Χριστόφορου όπου μεταξύ των άλλων τοιχογραφιών στο θόλο του ιερού θυσιαστηρίου φέρει δύο σκιέρ, δύο ορειβάτες εφοδιασμένοι με τα πιολέ και το σχοινί τους, ζητούν επίσης τη βοήθεια και την προστασία του Αγίου Χριστόφορου...να γνωρίζουν οι αρχηγοί της εκκλησίας ότι φεύγοντας στο βουνό δεν απομακρυνόμαστε ούτε παραμελούμε την θρησκεία μας. Ας πάρουν για παράδειγμα την ευχή που συνέταξε ο ίδιος ο Πάπας της Ρώμης πριν από

21. Νέζης Ν., ό.π., σ. 265.

22. Μαρίνος Α. , (1932), "Η συγκέντρωση μας", Εκδρομικά, 36 (143).

23. Σαντορινάιος Ι.,(1952), "Θρησκεία και ορειβασία", Το Βουνό, 80 (61).

ένα έτος, όταν ευλόγησε και αγίασε τα ορειβατικά εξαρτήματα των Ιταλών ορειβατών και τις τοιχογραφίες του ναού του Αγίου Χριστόφορου».

Οι Έλληνες έχουν μια ιδιαίτερη σχέση με τη θρησκεία και τα βουνά. Εκτός από την αρχαιότητα και σήμερα, συναντούμε πάρα πολλά εκκλησάκια, κυρίως του Προφήτη Ηλία σε απόμακρες τοποθεσίες και κορυφές. Είναι συνηθισμένο φαινόμενο σε αρκετά μέρη της Ελλάδος, στις 20 Ιουλίου να οργανώνονται προσκυνήματα σε κορυφές με εκκλησία του Προφήτη Ηλία. Οι πιστοί δεν είναι οπωσδήποτε ορειβάτες, αλλά για τη συγκεκριμένη μέρα ανεβαίνουν στα βουνά, άνθρωποι αποκλειστικά για προσκύνημα. Η δύναμη της πίστης κινητοποιεί ανθρώπους που ανεβαίνουν σε κορυφές, που κανονικά και εκτός του προσκυνήματος δεν θα πραγματοποιούσαν. Ενδεικτικά αναφέρονται οι αναβάσεις προσκυνήματος σε μεγάλο υψόμετρο και με μεγάλη δυσκολία πρόσβασης, όπως στον Όλυμπο, Κίσαβο, Ταΰγετο και πολλές άλλες.

Η συνειδητή ορειβασία για κάποιους ορειβάτες δεν είναι απλά η ενασχόληση μ' ένα άθλημα, σπορ, αλλά με μια ελαστικότητα ερμηνείας αγγίζει και την έννοια της θρησκείας. Είναι τόσο μεγάλη η αγάπη, η αφοσίωση και η πίστη που δείχνουν στην έννοια και την κουλτούρα της ορειβασίας που γενικότερα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν, οι "πιστοί" της φύσης. Οι Έλληνες ορειβάτες προσέχουν και εκτιμούν ιδιαίτερα τα παντός είδους εξωκλήσια που υπάρχουν στα βουνά και για έναν επί πλέον λόγο, γιατί αρκετές φορές σε δύσκολες καιρικές συνθήκες καταιγίδας, χιονιού, προσφέρουν ένα προσωρινό καταφύγιο ανάγκης.

η. Δεκαετία 1971-80.

Με τα ίδια σχεδόν γνωρίσματα θα πορευτεί η ελληνική ορειβασία και στη δεκαετία αυτή. Η εκπαίδευση και η παροχή γνώσης και εμπειρίας συνεχίζεται με τις πανελλήνιες σχολές αναρρίχησης το 1974, 76, 78 και 1979. Επίσης πραγματοποιούνται οι χειμερινές σχολές ορειβασίας στον Όλυμπο το 1971, 72, 75, 77, 78, 79 και το 1980.

Ο Όλυμπος αποτέλεσε το πεδίο εξάσκησης των χειμερινών σχολών λόγω των κατάλληλων συνθηκών, του μεγέθους του, αλλά και της θέσης του, επειδή βρίσκεται στο κέντρο σχεδόν της Ελλάδας. Μαζί με τη θετική του όμως συμβολή κατέχει και ένα αρνητικό ρεκόρ, αυτό των θανατηφόρων ατυχημάτων και είναι πολύ μεγαλύτερο των υπόλοιπων βουνών. Αυτό δικαιολογείται από τον μεγάλο αριθμό των ορειβατών που το ανεβαίνουν, αλλά και από τις δυσκολίες που παρουσιάζει το ανάγλυφο του. Εκεί συνέβη το πρώτο και μεγαλύτερο ατύχημα από χιονοστιβάδα στο Στεφάνι την 5-

12-1976, με αποτέλεσμα το θάνατο έξι ορειβατών. Θα συνεχιστούν για τα έτη 1971, 72, 73 και 1975 οι εκπαιδευτικές αποστολές, με τη στήριξη και τη συμβολή της ομοσπονδίας σε αναγνωρισμένα αλпинιστικά κέντρα της Ευρώπης.

Η συστηματικότερη εκπαίδευση έχει ορατά αποτελέσματα. Νέες αναρριχητικές και χειμερινές διαδρομές σε κόψεις και λούκια ανοίγονται σε αξιόλογα βουνά. Η εμπειρία από αυτές τις διαδρομές αλλά και η επί πλέον διάθεση για κάτι ψηλότερο φαίνεται από τις αναβάσεις στην Ευρώπη που ακολούθησαν. Περισσότερα από 40 άτομα θα επισκεφθούν τις Άλπεις και θα ανέβουν στο Mont Blanc στο χρονικό διάστημα της συγκεκριμένης δεκαετίας. Είναι το κατάλληλο πεδίο για έναν ορειβάτη να αυξήσει τις γνώσεις και την εμπειρία σε ένα ορειβατικό πεδίο με πολύ μεγάλη ποικιλία στο ανάγλυφο (παγετώνες, κόψεις, λούκια,). Η εμπειρία που αποκτάται θα μεταδοθεί και σε φίλους των συλλόγων. Πολλαπλασιάζονται πια τα άτομα που έχουν ικανοποιητική γνώση και αποδεδειγμένες ικανότητες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη γενικότερη αύξηση της ορειβατικής δράσης. Η επικοινωνία, η επαφή με Ευρωπαίους ορειβάτες θα είναι ουσιαστική και καταλυτική και θα επιφέρει ενός είδους ωρίμανση στην ορειβατική αντίληψη και φιλοσοφία.

Μια άλλη ιδιαίτερα αξιόλογη και μοναδική περίπτωση συμβολής στην ελληνική ορειβασία είναι ο Γερμανός Dietrich Hasse,²⁴ ο άνθρωπος που καθιέρωσε την αναρρίχηση στο ειδικό ανάγλυφο των Μετεώρων. Από το 1975 άνοιξε ένα πλήθος διαδρομών κυρίως με τον σχοινοσύντροφό του Stutte Lothar με τον οποίο έγραψαν και τον αναρριχητικό οδηγό των Μετεώρων. Χάρη στο έργο του, το αναρριχητικό πεδίο των Μετεώρων έγινε ιδιαίτερα γνωστό και πόλος έλξης από αρκετούς αναρριχητές ανά την υφήλιο.

Από τις αρχές του 1975 καθιερώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα πλαίσιο αξιολόγησης των πεπραγμένων των συλλόγων από την Ομοσπονδία. Αναλόγως της δράσης τους σε αριθμητικά μεγέθη και δυσκολία οι σύλλογοι κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες. Η αξιολόγηση θα συνδυαστεί με την επιχορήγηση και θα δημιουργήσει θετικές συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων συλλόγων που θα ανεβάσουν τον πήχη της ορειβατικής κλίμακας.

Το 1977 ιδρύεται η Ορειβατική Λέσχη Θεσσαλονίκης, η οποία θα αποτελέσει το δεύτερο μεγάλο πόλο για τη βόρειο Ελλάδα. Σε επίπεδο διοίκησης φιλοξενείται η διοργάνωση της U.I.A.A στην Αθήνα το 1975, ενώ το 1978 στο Λαγονήσι. Τον

24. Hasse D. , Stutte L., (1977), Μετέωρα, Αναρρίχηση-Πεζοπορία, Αθήνα.

Οκτώβριο του 1980 στη γενική συνέλευση της U.I.A.A η Ομοσπονδία εκλέγεται ως μόνιμο μέλος της εκτελεστικής επιτροπής (μέχρι τότε εκλεγόταν ως μη μόνιμο μέλος). Αυτό αποδεικνύει ότι η ορειβατική δράση στην Ελλάδα αρχίζει να γίνεται αξιόλογη και αναγνωρίσιμη πάντοτε τηρουμένων των αναλογιών.

Η δημιουργία νέων καταφυγίων συνεχίζεται με τα εγκαίνια του Ε.Ο.Σ Σπάρτης στον Πάρνωνα στη θέση Αρνόμουσα, του Ε.Ο.Σ Κατερίνης στην Άνω Μηλιά Πιερίων, του Ε.Ο.Σ Ελευσίνας στον Κιθαιρώνα και τέλος του ΕΟΦ στο Κεφαλάρι της Μικρής Ζήριας. Τον Δεκέμβριο του 1980 μια μεγάλη τιμητική διάκριση θα απονεμηθεί στην Ομοσπονδία. Βραβεύεται από την Ακαδημία Αθηνών για την επί 50ετία προσφορά της στην ορειβασία-χιονοδρομία και τον αθλητισμό γενικότερα.

Στη χιονοδρομία οι εξελίξεις παραμένουν σταθερά ανοδικές και η εκπαίδευση εμπλουτίζεται με σχολές επιμόρφωσης στελεχών και προπονητών. Το νέο μεγάλο και σημαντικό γεγονός είναι η λειτουργία το 1973 του χιονοδρομικού κέντρου στη Φτερόλακκα του Παρνασσού, που λόγω της κοντινής απόστασης από την Αθήνα τα επόμενα χρόνια θα συμβάλλει καταλυτικά στην ανάπτυξη της χιονοδρομίας. Αθλητές της χιονοδρομίας συμμετέχουν στους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1972 στο Sapporo (Ιαπωνία), το 1976 στο Innsbruck (Αυστρίας) και το 1980 στο Lake Placid (Η.Π.Α.).

Ταξίδια δίχως γυρισμό.²⁵

«Υπέκυψε ο γνωστός ορειβάτης ιατρός Αντώνιος Στεφανίδης από σηψαιμία του ποδιού, λόγω κρυσταλλοπαθειών από αναγκαστική διανυκτέρευση στον Όλυμπο. Ο Στεφανίδης για όσους τον γνώριζαν ήταν ο άνθρωπος "σίδερο" και από τους πρωτοπόρους της ορειβασίας εδώ στην Ελλάδα. Φημιζόταν για την αντοχή του σε όλες γενικά τις κακουχίες του βουνού που ήταν η μοναδική του αισθητική απόλαυση και δεν μιλούσε παρά μόνο για κορφές βουνών. Η ορειβασία ήταν η μόνη του ενασχόληση, η μόνη χαρά και ευτυχία της ζωής του, ήταν το ιδανικό του, ζούσε μόνο με την αγάπη του στα βουνά. Είχε ανέβει σε όλα εδώ τα βουνά της Ελλάδας, όχι τώρα τελευταία που αρχίσαμε όλοι μας, αλλά πολύ πριν. Μπορούμε να πούμε πώς αυτός έβγαλε στο βουνό την μεγάλη μάζα των σημερινών παλαιότερων ορειβατών.

Αλτρουιστής και φιλόανθρωπος όπως ήταν, δέχονταν στο ιατρείο του δωρεάν όλες τις ώρες τους δυστυχισμένους συμπατριώτες του και γενικά άπορους της

25. Δενδρινός Κ., (1932), "Ταξίδια δίχως γυρισμό", Εκδρομικά, 12 (75-76).

περιφέρειας, οι οποίοι είχαν ανάγκη από τη βοήθεια του... στην εκδρομή εκείνη είχα την ευκαιρία να θαυμάσω τον διαμαντένιο χαρακτήρα του βουνίσιου αυτού ιππότη».

Σε κάθε χώρο με ανθρώπινη δραστηριότητα, υπάρχουν κάποια άτομα τα οποία με την καταλυτική προσωπικότητα και τη δημιουργικότητα τους, αφ' ενός οδηγούν τις εξελίξεις πιο μπροστά από την εποχή τους, αλλά ταυτόχρονα εμπνέουν και τις επόμενες γενεές. Εάν η ηθική και η ατομική υπέρβαση για την τελειότητα του ανθρώπου, είναι στοιχεία της ριζοσπαστικής ορειβατικής δράσης και μπορεί όπως προανέφερε και ο Toole να αλλάξει η ροή του ποταμού, τότε ο Στεφανίδης δικαιούται μια τιμητική θέση στο ορειβατικό και όχι μόνο στερέωμα. Κάποια άτομα είναι φωτεινά παραδείγματα ψυχικής και πνευματικής ανωτερότητας και μέσω των πράξεων τους, γίνονται οι φάροι στην ανθρώπινη θάλασσα.

θ. Δεκαετία 1981-90.

Από τις αρχές της νέας δεκαετίας υφίστανται αλλαγές στην ελληνική κοινωνία, με οικονομικές κυρίως επιδράσεις, αλλά και σε γενικότερο επίπεδο σε πολλούς τομείς. Αυτή η αλλαγή φυσικά θα επηρεάσει ουσιαστικά και τον χώρο της ορειβασίας. Μέσω της οικονομικής αναβάθμισης και του ελεύθερου χρόνου παρέχεται η δυνατότητα σε πολύ περισσότερα άτομα να ασχοληθούν και με την ορειβασία που μέχρι τότε θεωρείτο "ελιτίστικη" δραστηριότητα. Το ποσοτικό μέγεθος σιγά-σιγά θα εξελιχθεί και σε ποιοτική αναβάθμιση. Η περίοδος αυτή θα αποτελέσει και την άνοιξη της ελληνικής ορειβασίας. Πολύ μεγάλες και καταγιστικές θα είναι οι αλλαγές στην ποικιλία των δράσεων και των επιδόσεων. Νέοι σύλλογοι δημιουργούνται και αρκετοί παλαιοί ανανεώνονται σε μέλη και αντιλήψεις.

Το 1982 ιδρύεται η Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας (Ε.Ο.Χ)²⁶ και αυτονομείται. Αυτό λειτουργεί θετικά και για τους δύο πόλους της ορειβασίας και της χιονοδρομίας. Τα μέλη των συλλόγων επικεντρώνονται με μεγαλύτερο ζήλο στην καθαρότητα και το νόημα της ορειβατικής αθλητικής κουλτούρας. Η ορειβατική εκπαίδευση είναι το βασικό εργαλείο για την αναβάθμιση του επιπέδου, αλλά και την απόκτηση ορειβατικής παιδείας, η οποία είναι αναγκαία για μια ολοκληρωμένη και σωστή γνώση των θεμάτων που έχουν σχέση με την ορειβασία. Υπάρχει περισσότερη και εξειδικευμένη γνώση σε θεωρητικό πεδίο (κανόνες ασφαλείας, υλικά σχοινιά, καραμπίνες, θέματα προπονητικής, ιατρική βουνού και άλλα), ενώ

26. Νέζης Ν., ό.π. ,σ. 272.

πραγματοποιούνται αρκετές σχολές ορειβασίας-αναρρίχησης και από συλλόγους της επαρχίας.

Παράλληλα η Ομοσπονδία συνεχίζει, διευρύνει και αναβαθμίζει την εκπαίδευση σε όλους τους τομείς και τα επίπεδα. Εκτός από τις ήδη γνωστές σχολές που διοργανώνονται σταθερά, η Ομοσπονδία εμπλουτίζει τον τομέα αυτόν με την παροχή γνώσης από έγκυρους εκπαιδευτές των ευρωπαϊκών αλπινιστικών σχολών. Οι σχολές βοηθών και εκπαιδευτών ορειβασίας είναι ένα θετικό γεγονός στον τομέα μετάδοσης της γνώσης. Οι εκπαιδευτικές αποστολές σε αλπινιστικά κέντρα και η εμπειρία από την αναρρίχηση σε ψηλά βουνά αλλάζουν τα δεδομένα. Νέες αναρριχητικές διαδρομές και δυσκολότερες ανοίγονται σε πολλά βουνά, σκαρφαλώνονται κόψεις και λούκια που απαιτούν τεχνικές ικανότητες, ενώ γίνονται και μεγάλες διασχίσεις. Επόμενο βήμα είναι κλασικές και αναγνωρισμένες διαδρομές στην περιοχή των Άλπεων, οι οποίες πριν θεωρούνταν μη υλοποιήσιμες από Έλληνες ορειβάτες.

Οι Άλπεις αποτελούν συνήθως το πεδίο απόκτησης των πρώτων εμπειριών εκτός της Ελλάδας για τους περισσότερους ορειβάτες λόγω του ύψους Mont Blanc (4.807μ), αλλά και ιδιαίτερα της ποικιλίας και δυσκολίας του ορεινού ανάγλυφου. Εκεί υπάρχουν παγετώνες, μεγάλες κάθετες ορθοπλαγιές, μεγάλες κόψεις, ευμετάβλητος καιρός και γενικά συνθήκες που προσθέτουν αξιόλογη εμπειρία, αλλά και αυτοπεποίθηση για όσους "βλέπουν" λίγο ψηλότερα. Το δεύτερο σε επισκεψιμότητα βουνό είναι η κορυφή Uhuru (Kilimanjaro 5.895μ). Οι λόγοι προτίμησης είναι το εύκολο πεδίο για μεσαίο υψόμετρο, ενώ στερείται τεχνικών δυσκολιών. Είναι ένα εύκολο πεδίο-τεστ για να αντιληφθεί κάποιος πως ανταποκρίνεται ο οργανισμός του σε συνθήκες υποξίας. Ακολουθούν οι αξιόλογες αναβάσεις με την ακόλουθη χρονολογική σειρά:

- το 1982, η κορυφή Mc. Kinley²⁷ (6.194μ Alaska).
- οι κορυφές των Άνδεων, το 1986 η Aconcagua (6.960).
- το 1987, η Chopacaqui (6.400).
- το 1987, η Huascarán (6.768μ).
- το 1988, η κορυφή Alpamayo (5.947μ).
- το Chimborazo (6.300μ).
- στην Ασία, το 1987 ανάβαση στο Ama Dablam (6.812μ).

27. Νέζης Ν., ό.π., σ. 189.

- το 1988, το Island Peak (6.183μ).
- το Lobuche east (6.119μ).
- η κορυφή Communism (7.495μ).
- το 1989, το Mera Peak (6.654μ) και White Needle (6.600μ).

Εκτός από το σκι των καταβάσεων άρχισε να γίνεται γνωστό και το ορειβατικό σκι. Στο ξεκίνημα της ορειβασίας οι λίγοι σκιέρ χρησιμοποιούσαν τα σκι μόνο για κατάβαση. Γίνονταν κάποιες μεμονωμένες καταβάσεις και μικρές διασχίσεις. Τώρα το ορειβατικό σκι (δυνατότητα ανάβασης κατάβασης σε πλαγιές με μεγάλη κλίση) κερδίζει οπαδούς και γίνονται οι ανάλογες σχολές για την εκμάθηση της τεχνικής του αθλήματος.

Το 1987 στη γενική συνέλευση της U.I.A.A στο Marrakech του Μαρόκου πάρθηκε μια απόφαση με ιδιαίτερη σημασία και αξία για την ορειβασία. Η U.I.A.A αποδέχθηκε την διεξαγωγή αγώνων στην αναρρίχηση. Η αγωνιστική αναρρίχηση είναι μια εντελώς διαφορετική αναρρίχηση, η οποία γίνεται σε πλήρως ελεγχόμενες πίστες και δίνει τη δυνατότητα της διεξαγωγής αγώνων σε διάφορες κατηγορίες και μορφές του αγωνίσματος.

Το επίσημο πρωτάθλημα της Ομοσπονδίας ξεκίνησε το 1990. Αυτό αξιολογείται από όσους θέλουν να ασκηθούν με ασφάλεια και χωρίς να είναι αναγκασμένοι να πηγαίνουν στα βουνά. Ταυτόχρονα ικανοποιούνται και οι εταιρείες κατασκευής αναρριχητικών υλικών, μια και αποτελούν θέαμα, ενώ προσφέρουν παράλληλη και μια πολύ καλή ευκαιρία για διαφήμιση. Επειδή η φύση της ορειβασίας είναι επικίνδυνη απαιτεί και ένα οργανωμένο δίκτυο διάσωσης σε περιπτώσεις ατυχημάτων. Οι πρώτες σοβαρές σχολές διάσωσης γίνονται τα έτη 1984, 1986 και 1987 για να προσφέρουν τη γνώση και την εμπειρία, ούτως ώστε να προσφέρουν την απαραίτητη βοήθεια σε περίπτωση ανάγκης.

Για μια ολοκληρωμένη ορειβατική εκπαίδευση.²⁸

Η άποψη για την ορειβατική εκπαίδευση, από τον Σ. Βασιλόπουλο του οποίου η συνολική προσφορά στην ελληνική ορειβασία είναι τεράστια και καταλυτική.

«Προκειμένου να συμπληρώσει τον κύκλο της ετήσιας ορειβατικής εκπαίδευσης των μελών του, ο Ε.Ο.Σ. οργάνωσε φέτος, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, συστηματική σχολή χειμερινής ορειβασίας, η οποία λειτούργησε στον Όλυμπο κατά τη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων. Με την καθιέρωση της σχολής αυτής ο Ε.Ο.Σ ολοκληρώνει

28. Βασιλόπουλος Σ. , "Για μια ολοκληρωμένη ορειβατική εκπαίδευση", Το Βουνό 234 (39).

πλέον οριστικά ένα ετήσιο σύστημα ορειβατικής εκπαίδευσης, κατά τα πρότυπα – και απολύτως εφάμιλλο – των ορειβατικά προηγμένων παρά Αλπείων χωρών, προσαρμοσμένο βέβαια στις δυνατότητες και τις συνθήκες της ελληνικής πραγματικότητας.

Η κατά την τελευταία κυρίως δεκαετία ουσιαστική ανάπτυξη των σχέσεων μας με την διεθνή ορειβασία, βασικό κίνητρο της οποίας υπήρξε η επιδίωξη στενότερης επαφής του έμπυχου ορειβατικού δυναμικού της χώρας μας με την ενεργό ορειβασία των χωρών της κεντρικής Ευρώπης, έδωσε την ευκαιρία στους Έλληνες ορειβάτες να παρακολουθήσουν μια διαδοχική σειρά μαθημάτων στις εθνικές ορειβατικές σχολές Γαλλίας, Ιταλίας και Ελβετίας και να πραγματοποιήσουν εύκολες και δύσκολες αναβάσεις από κοινού με ξένους διακεκριμένους συναδέλφους των.

Οι επαφές αυτές, οι οποίες έχουν οριστικά καθιερωθεί ως τακτικές πλέον εκδηλώσεις του συνδέσμου μας, και καλύπτουν ένα σημαντικότατο μέρος της ορειβατικής μας δραστηριότητας, είχαν πέρα από την αναμενόμενη βελτίωση της τεχνικής στάθμης των ορειβατών μας και ένα μεγάλο και ανεκτίμητο αποτέλεσμα. Έδωσαν στους Έλληνες ορειβάτες, και ιδιαίτερα στη νέα γενιά μας, ένα μέτρο: Το μέτρο του **σωστού ορειβάτη**, το μέτρο της **ολοκληρωμένης ορειβασίας** και πάνω από όλα το μέτρο της **ορειβατικής αγωγής**.

Είναι καιρός να καταλάβουν οι – με οποιονδήποτε τρόπο- ασχολούμενοι με την ορειβασία στην Ελλάδα, πως ο σωστός ορειβάτης είναι πριν από όλα πραγματικός "άνθρωπος". Με ιδανικά στηριγμένα πάνω σε βάσεις ηθικές. Με σώμα γερό, αλλά και πνεύμα υγιές. Με λογική και με κρίση, με αισθήματα και αγάπη. Αγάπη για τη φύση, για το βουνό, για τη ζωή, για τον άνθρωπο. Δεν είναι το βουνό καταφύγιο και διέξοδος για τους κενούς και τους μωροφιλόδοξους ή τουλάχιστον δεν είναι μόνο για αυτούς.

Δεν είναι η ορειβασία, ευτυχώς, άθλημα αγωνιστικό. Δεν έχει χρονόμετρα, νόρμες και θεατές. Δεν αναγκάζει τον άνθρωπο να θυσιάζει την ψυχική και πνευματική του ανάταση στην οποιαδήποτε υλική σκοπιμότητα. Δεν είναι μόνο η τεχνική – τα σχοινιά, τα καρφιά τα σφυριά – ο σκοπός. Δεν είναι καν μόνο η κορυφή. Δεν είναι αγώνισμα η ορειβασία. Είναι άθλημα. Δεν είναι θέατρο, είναι βίωμα. Εδώ η ευρύτερη αποστολή του ορειβατικού προβάλλει σαφής:

- Να δημιουργήσει στους κόλπους του – πάνω από όλα – "ανθρώπους".
- Να εξασφαλίσει το ηθικό υπόβαθρο και τις προϋποθέσεις που θα στηρίζουν και θα πλαισιώνουν τους ανθρώπους.

- *Από το έμφυχο αυτό υλικό, με την κατάλληλη ορειβατική αγωγή και εκπαίδευση, να φτιάξή τους πραγματικούς τους ολοκληρωμένους ορειβάτες»!*

Η σημερινή ορειβατική εκπαίδευση για να είναι ολοκληρωμένη, θα πρέπει να έχει σύγχρονο περιεχόμενο, επιστημονικές βάσεις, και απαραίτητα ηθική, ώστε να μπορεί να εξελιχθεί σε ορειβατική αγωγή-παιδεία.

ι. Δεκαετία 1991-2000.

Η είσοδος στην τελευταία περίοδο της ελληνικής ορειβασίας είναι συνέχεια της προηγούμενης περιόδου, αλλά καθώς στην εποχή μας οι αλλαγές επέρχονται πολύ γρήγορα, αυτό αντανακλάται και στην ορειβασία σε διάφορους τομείς. Η ποιοτική κυρίως αναβάθμιση συνεχίζεται και κορυφώνεται. Αρκετοί ορειβάτες από την περασμένη περίοδο συνεχίζουν τη δράση τους, ενώ δίνουν το στίγμα τους φιλόδοξοι και ενθουσιώδεις οι νεότεροι. Αυτό το κράμα πείρας και νεοφώτιστων αποτελεί μια καλή ευκαιρία για ακόμα καλύτερα αποτελέσματα. Οι αγκυλώσεις παρελθόντων ετών μεταξύ παλαιών και νέων ορειβατών έχουν παρέλθει ανεπιστρεπτί. Εκλείπουν πολλά στεγανά, τα οποία δεν βοηθούσαν στην ανάπτυξη του αθλήματος. Το ενδιαφέρον στρέφεται κυρίως στη δράση και τα θετικά αποτελέσματα, ενώ αποτελούν παρελθόν οι όποιες προσωπικές ή κοινωνικές διαφορές.

Στο επίπεδο της εκπαίδευσης θα συνεχιστούν οι κάθε είδους σχολές ορειβασίας-αναρρίχησης μεσαίου και ανώτερου επιπέδου. Η Ομοσπονδία λόγω της αρμοδιότητας της διαθέτει ένα εσωτερικό πολυεπίπεδο σύστημα που εκπαιδεύει τα στελέχη της. Τα στελέχη αυτά στη συνέχεια επανδρώνουν τις σχολές της Ομοσπονδίας, αλλά και των συλλόγων. Η εκπαίδευση αυτή αν και είναι υψηλού επιπέδου, παραμένει όμως καθαρά εμπειρική καθότι στερείται επιστημονικής προσέγγισης κυρίως από παιδαγωγικής και ψυχολογικής άποψης και αυτό οφείλεται στην απουσία πανεπιστημιακών σχολών του αθλητισμού με εξειδικευμένο αντικείμενο την ορειβασία. Στο ουσιαστικό και απαραίτητο ζήτημα της διάσωσης οργανώνεται η συστηματικότερη και αξιολογότερη προσπάθεια με τη δημιουργία φορέα κεντρικής διοίκησης διάσωσης και εννέα περιφερειακούς σταθμούς. Αρκετοί ορειβάτες έχουν πλέον εμπειρία από αναβάσεις σε βουνά του εξωτερικού μέσου κυρίως υψομέτρου (5000-6000μ.), ενώ οι αναρριχητικές επιτυχίες είναι οι καλύτερες που έχουν γίνει μέχρι τώρα. Υπάρχει ένα θετικό κλίμα συναγωνισμού με συνέπεια τα εμφανώς καλύτερα αποτελέσματα.

Αυτό όμως που κυριαρχεί και δεσπόζει σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι οι αναβάσεις στα ψηλά βουνά άνω των 7.500μ. Προϊόν της δυναμικής και της ανοδικής

πορείας είναι οι αναβάσεις σε κορυφές μεγάλου υψομέτρου, όπως στην κορυφή Mustag Ata²⁹ (7.546μ Karakorom) το 1996, το 1995 στο Shisha Pangma (8.046μ) και το 1991 στο Cho-Oyu (8.201μ.) των Ιμαλαΐων. Είναι μια μεγάλη επιτυχία αφού πλέον ξεπεράστηκε το ψυχολογικό φράγμα των κορυφών άνω των 8.000μ. Στον τομέα της αναρρίχησης διοργανώνονται το Πανελλήνιο πρωτάθλημα από το 1991-2000 και το κύπελλο «Αθανασίου Λευκαδίτη» από το 1993-2000. Έλληνες αθλητές συμμετέχουν σε Βαλκανικούς και Διεθνείς αγώνες. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στο ορειβατικό σκι.

Μετά τις σχολές εκμάθησης, αλλά και στελέχωσης ο δρόμος των αγώνων είναι έτοιμος. Ξεκινάει το πανελλήνιο πρωτάθλημα από το 1992-2000 αντίστοιχα και το κύπελλο "Αθανασίου Λευκαδίτη». Επίσης υπάρχει συμμετοχή σε επίπεδο Βαλκανικών και διεθνών αγώνων. Αξιόλογες διαδρομές και διασχίσεις γίνονται με τα ορειβατικά σκι. Στα πλαίσια ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού εκπονείται ένα ευρύτερο σχέδιο για τα μονοπάτια και τα καταφύγια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα όπου είναι αναγκαίο πολλά παλαιά μονοπάτια να συντηρηθούν ή να δημιουργηθούν νέα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Αρκετά καταφύγια επεκτείνονται, αναμορφώνονται, ανακατασκευάζονται, ή χτίζονται νέα, όταν υπάρχει τέτοια ανάγκη. Τώρα τα καταφύγια της ομοσπονδίας ή των συλλόγων διατίθενται σε διαχειριστές για την καλύτερη λειτουργία, τη φύλαξη, αλλά και γενικότερα για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού.

Η κυριαρχία της εικόνας μέσω των ΜΜΕ και των περιοδικών τα τελευταία χρόνια έχει καταλυτική επίδραση στην διαμόρφωση προτύπων και τάσεων, έτσι που μια νέα αντίληψη στην ελληνική πραγματικότητα αυτή της αναψυχής, εμφανίζεται και αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς. Τα νέα δεδομένα και τις νέες ανάγκες που προκύπτουν θα καλύψουν ιδιώτες με τη μορφή γραφείων εναλλακτικού τουρισμού. Ιδρύονται επαγγελματικές εταιρίες με σκοπό την υλοποίηση ποικίλων προγραμμάτων αθλημάτων του βουνού, με τη μορφή της αναψυχής. Μια δράση που μοιάζει να είναι κοντά στην ορειβασία αλλά δεν ταυτίζεται, γιατί έχει σημαντικές και ουσιαστικές διαφορές.

Οι ορειβατικοί σύλλογοι περιλαμβάνουν άτομα με καθαρά ορειβατικό προσανατολισμό, αλλά και μέλη με μια αντίληψη και νοοτροπία που περιορίζεται στην ορεινή πεζοπορία και τον τουριστικό αθλητισμό, εσωτερικού και εξωτερικού με

29. Νέζης, Ν., ό.π , σ. 183.

χαρακτηριστικά αναψυχής. Στην παρούσα κατάσταση η Ομοσπονδία και κατά επέκταση οι σύλλογοι που την απαρτίζουν, ως μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ορειβατικών Οργανώσεων (U.I.A.A) και Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορεινής Πεζοπορίας (E.W.V.)³⁰ είναι κοντά στις σύγχρονες αντιλήψεις και προβληματισμούς που υπάρχουν και άπτονται της ορειβασίας γενικότερα.

Η προστασία της φύσης επανέρχεται στο προσκήνιο με τον δραματικότερο τρόπο για ολόκληρο τον πλανήτη καθώς μια γενικευμένη απειλή που αλλοιώνει και καταστρέφει τη γη, βρίσκεται προ των πυλών σύμφωνα με όλες τις πρόσφατες επιστημονικές έρευνες. Ίσως μια νέα θεώρηση και αναθεώρηση για τον τρόπο δράσης, προστασίας, αλλά και ασφαλούς επιβίωσης για τον πλανήτη μας είναι επιβεβλημένη και απαραίτητη που πρέπει όμως να υιοθετηθεί από μεγάλες και οικονομικά δυνατές πολιτικές ομάδες σε παγκόσμιο επίπεδο για μια ισόρροπη αειφόρο ανάπτυξη του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Μια ανάπτυξη που θα εγγυάται την ομαλή πορεία και φυσική συνέχεια του περιβάλλοντος, ως ενιαίο σύνολο. Η διατήρηση και προστασία των υποσυστημάτων των ορεινών όγκων είναι αναγκαία ως μέρος μιας ενιαίας αλυσίδας αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με τα άλλα οικοσυστήματα, ενώ παράλληλα θα παρέχεται η δυνατότητα για την άσκηση των αθλημάτων του βουνού.

Σήμερα η ορειβασία είναι ένα λαϊκό άθλημα με 92 ορειβατικούς συλλόγους που υπάγονται στην Ομοσπονδία (E.O.O.A). Υπάρχει η δυνατότητα πλήρους ορειβατικής εκπαίδευσης και γνώσης και όλα τα επί μέρους τεχνικά εφόδια, τα οποία είναι απαραίτητα για να ασκηθεί όποιος επιθυμεί μέσω της ορειβασίας. Μέσα στους συλλόγους συνυπάρχουν άτομα διαφορετικών αντιλήψεων, και ικανοτήτων, με κυρίαρχες τις τάσεις της αναψυχής και της καθαρά ορειβατικής. Ο καθένας επιλέγει ελεύθερα τον τρόπο δράσης με τον οποίο επιθυμεί να ασκηθεί.

Ορειβατικά ατυχήματα και ομάδες διάσωσης.³¹

Απόψεις του κορυφαίου ορειβάτη Γ. Μιχαηλίδη για την οργάνωση της διάσωσης, μετά από ένα ατύχημα στον Όλυμπο το 1964. «Είμαι υποχρεωμένος να ομολογήσω πως κάθε άλλο παρά ικανοποιημένοι πρέπει να είμαστε από τις ελληνικές ομάδες διάσωσης. Χρειάζεται ακόμα να γίνει εντατική εργασία για να αποκτήσουμε

30. Νέζης Ν., ό.π., σ.14.

31. Μιχαηλίδης Γ. , (1964), "Ορειβατικά ατυχήματα και ομάδες διάσωσης", Το Βουνό, 237 (25-47).

ομάδες συγχρονισμένες και κατά το δυνατόν στα πρότυπα των αντιστοίχων ομάδων του εξωτερικού, που να ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες της ορειβασίας μας. Έχω λάβει μέρος σε όλες σχεδόν τις ομάδες διάσωσης της τελευταίας δεκαετίας και πρέπει να ομολογήσω την πραγματικότητα. Παρόμοιες με τις ξένες ομάδες διάσωσης είναι ανύπαρκτες στον τόπο μας. Αυτές που πρόχειρα σχηματίζονται, όσες φορές παραστεί ανάγκη, έχουν ακόμα και σήμερα, ιδίως στο εκτελεστικό τμήμα τους, δηλαδή το καθαυτό ορειβατικό, μεγάλες ατέλειες, απαράδεκτες για μια χώρα όπου η ορειβασία μέρα με τη μέρα αποκτά και περισσότερους πιστούς. Σε κάθε ορειβατικά προηγμένη χώρα, τα μέλη των ομάδων προέρχονται από ειδικές σχολές, έχουν τεράστια πείρα βουνού και τις περισσότερες φορές είναι επαγγελματίες...Όλοι οι ορειβάτες έχουμε κάνει λάθη κατά το διάστημα της καριέρας μας. Μόνο όσοι δεν κάνουν ορειβασία, ή όσοι ανεβαίνουν απ' το καλοκαιρινό μονοπάτι, μπορεί να είναι σίγουροι πως δεν θα διαπράξουν ορειβατικό λάθος. Φυσικά δεν εξαιρούνται από τον κανόνα ούτε οι κορυφαίοι της διεθνούς ορειβασίας. Σε αρκετές περιπτώσεις ήταν τυχερό τα λάθη τους να μην έχουν ανεπανόρθωτες συνέπειες και έτσι πολλά απ' αυτά έμειναν άγνωστα...Φυσικά δεν πραγματοποιήσαμε κανέναν άθλο. Δεν κατορθώσαμε τα ακατόρθωτα. Απλώς κάναμε το καθήκον μας σαν άνθρωποι και σαν ορειβάτες: σπεύσαμε να προσφέρουμε σε κινδυνεύοντες συναδέλφους τις ίδιες υπηρεσίες που θα προσέφερε ο κάθε πραγματικός ορειβάτης σε μας αν κινδυνεύαμε. Η αλληλεγγύη στην ορειβασία πρέπει να φθάνει τα όρια της αυταπάρνησης».

Η ορειβασία είναι επικίνδυνη δράση και συχνά είναι αναγκαία η έγκαιρη, οργανωμένη παροχή βοήθειας (διάσωση), η οποία ήταν και είναι ένα ελλειμματικό στοιχείο της ελληνικής πραγματικότητας. Είναι ένα ζήτημα μιας γενικότερης στρεβλής οργάνωσης, δομών, λειτουργίας οργανισμών και μηχανισμών στη χώρα μας. Συχνά παρατηρούνται φαινόμενα και πρακτικές ιδιαίτερα σε δύσκολες περιπτώσεις, που δεν δικαιολογούνται με τα δεδομένα της σημερινής εξέλιξης. Αποτελεί όμως μια άριστη ευκαιρία για απόδειξη της αλτρουιστικής φιλοσοφίας, της ορειβατικής αλληλεγγύης και ηθικής, που διέπει κάθετα και οριζόντια την γνήσια ορειβατική πρακτική, του κάθε ατόμου που θέλει να αυτοπροσδιορίζεται ως ορειβάτης.

~~John~~ ~~Francis~~

~~A. K. ...~~ ~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

~~...~~

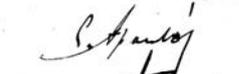
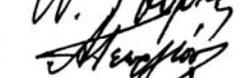
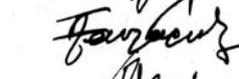
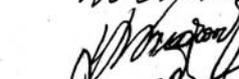
~~...~~

~~...~~

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΣΕΩΣ
99-----

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν εἰκοστὴν κέκμητην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἑνεαεκοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους, ἡμέραν Τρίτην οἱ κάτωθι θεογεγραμμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου Πατρῶν ἐκί τούτῳ ἐντεταλμένοι δυνάμει 1/ ἀποφάσεως τῆς ἐκτακτοῦ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν συνελευθούσης τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1930 καὶ 2/ ἀποφάσεως τῆς ἐκτακτοῦ Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου Πατρῶν, συνελευθούσης τῆς εἰκοστῆς Ἰανουαρίου 1930, συνελευθόντες ἐν τῷ ἐκί τῆς ὁδοῦ Χρυσοσηλαιωτίσεως 9α' γραφείῳ τοῦ Ὀρειβατικοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν /Μεγάλῃ Ἐμπορικῆς Ἐνώσεως/ ἀπεφάσισαν τὴν ἰδρυσὶν Σωματείου ὑπὸ τὸν τίτλον,

ἙΛΛΗΝΙΚΟΣ ὈΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (CLUB ALPIN HELLENIQUE)
καὶ κῶβησαν εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου /Κεντρικῆς Ἐκιτροκῆς/ ὑπερ ἐξουσιοδοτοῦν ὅπως ἀπογράψῃ τὸ καταστατικὸν καὶ φροντίσῃ διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Σωματείου συμφώνως τῷ Νόμῳ.

	Σκήλ. Ἀγακητός
	Ἰωάν. Δερμέστιχας
	Τηλέμ. Καβαθιάς
	Ἐμμ. Μακρίερος
	Α. Οἰκονομάκουλος
	Ν. Τσόρης
	Ἀριστ. Γεωργίου
	Π. Ταυλαρίδης
	Δαυίδ Δαυίδ
	Π. Μεταξῆς
	Ηλ. Νικόπουλος
	Αρ. Ἰωαννίδης
	Αλ. Σάββας

[Handwritten signature] Κωνστ. Ὁρφανῆς
[Handwritten signature] Α. Ἀναστασιάδης
[Handwritten signature] Αντ. Φουστᾶνος
[Handwritten signature] Σπ. Μακαρόνας
[Handwritten signature] Βασίλ. Παπαδόπουλος
[Handwritten signature] Κωνστ. Σακελλαρίδης
[Handwritten signature] Εὐάγ. Κουλουμπῆς
[Handwritten signature] Στ. Ἀγέλαστος
[Handwritten signature] Κωνστ. Χατζιδήμου
[Handwritten signature] Κάτια Γεωργίου
[Handwritten signature] Χρ. Νικόπουλος
[Handwritten signature] Βίλλυ Ζορνά
[Handwritten signature] Εὐάγ. Παπαδόπουλος
[Handwritten signature] Κωνστ. Νάτας
[Handwritten signature] Νικ. Γεωργιάδης
[Handwritten signature] Ἰωάν. Σαρακοβλῆς
[Handwritten signature] Γεώργ. Παπᾶς

[Large handwritten scribbles and signatures]

ΙΔΡΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ ΟΠΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (Ε.Ο.Σ)³²

Ίδρυση- Έδρα- Σκοπός

Άρθρο 1- Ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος (Club Alpin Hellenique) ιδρύεται από αντιπροσώπους του Ορειβατικού Συνδέσμου Αθηνών και του Ορειβατικού Συνδέσμου Πατρών με αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των σωματείων.

Άρθρο 2- Ο Ε.Ο.Σ εκπροσωπεί την Ελληνική Ορειβασία και σκοπό έχει την ευρύτερη διάδοση αυτής και τα συναφή προς την ορειβασία χειμερινά σπορ (χιονοδρομιών κ.λ.π.) όπως και την ενιαία οργάνωση σε όλη την Ελλάδα των φίλων και εξερευνητών του Ελληνικού βουνού.

Άρθρο 3-Ο Ε.Ο.Σ για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού:

- 1) Φροντίζει για την ίδρυση τμημάτων Ορειβασίας σε ολόκληρη τη χώρα και ενθαρρύνει, ενισχύει και κανονίζει γενικώς τη δράση τους.
- 2) Συντάσσει τους σχετικούς με την ορειβασία κανονισμούς και προκηρύσσει αθλοθετήματα .
- 3) Εκτός των τακτικών ορειβασιών που γίνονται από τα τμήματα, οργανώνει ομαδικές αναβάσεις σε βουνά της Ελλάδας γενικότερης σημασίας. Επίσης θα μπορεί να οργανώνει τέτοιες και εκτός Ελλάδας όποτε το κρίνει σκόπιμο.
- 4) Θα προβαίνει στην κατασκευή καλυβών ή άλλων καταφυγίων σε επίκαιρα σημεία προς διευκόλυνση των αναβάσεων και θα φροντίζει για τη συντήρησή τους.
- 5) Θα φροντίζει για τον καταρτισμό ορειβατών οδηγών και θα απονέμει τα ειδικά διπλώματα.
- 6) Θα ενεργεί για τη χάραξη και σήμανση των μονοπατιών.
- 7) Θα βρίσκεται σε επαφή με τις ξένες ορειβατικές οργανώσεις (Club Alpines)
- 8) Θα προβαίνει σε δημοσιεύσεις εργασιών τοπογραφικών επιστημονικών ή φιλολογικών οι οποίες θα έχουν ως αντικείμενο την μελέτη και περιγραφή των Ελληνικών βουνών ή την εξύμνηση των καλλονών τους.
- 9) Θα υποστηρίζει κάθε προσπάθεια επιστημονική ή καλλιτεχνική που αφορά τα βουνά της Ελλάδας και γενικότερα θα χρησιμοποιεί κάθε μέσο που θα ενέκρινε η διοίκηση του Συνδέσμου προς επίτευξη του σκοπού αυτού.

Άρθρο 4- Έδρα του Ε.Ο.Σ. είναι η Αθήνα.

32. "Καταστατικό" Ε.Ο.Ο.Α. , Μηλιώνη 4, Αθήνα.

Όργανα του Συνδέσμου

Άρθρο 12- Τα όργανα του Συνδέσμου είναι η Συνέλευση των αντιπροσώπων των τμημάτων και το εκλεγμένο από αυτήν Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου που ονομάζεται «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ Ε.Ο.Σ

Σύνδεσμος Ομίλων Χιονοδρόμων του Ε.Ο.Σ.

Άρθρο 29- Για την καλύτερη και ενιαία οργάνωση όλων των χιονοδρόμων στην Ελλάδα ιδρύεται σε κάθε τμήμα του Ε.Ο.Σ όμιλος χιονοδρόμων που διοικείται από επιτροπή που διορίζεται από το συμβούλιο του τμήματος από την Κ.Ε. του Ε.Ο.Σ., και έχει τη γενική διοίκηση των ομίλων χιονοδρόμων όλης της Ελλάδας και συντάσσει τους κανονισμούς που διέπουν τους ομίλους (ski- club) που εγκρίνονται από την Κ.Ε. του Ε.Ο.Σ. Μέλη των ομίλων χιονοδρόμων εγγράφονται μόνο οι κάτοχοι ζεύγους σκι και μέλη του Ε.Ο.Σ.

Άρθρο 37- Ο Σύνδεσμος έχει σφραγίδα που φέρει τις λέξεις

«ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ».

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥ (Ε.Ο.Σ.)

Α. ΙΔΡΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ - ΕΠΩΝΥΜΙΑ

Η Ομοσπονδία αποτελεί τη συνέχεια του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου (Ε.Ο.Σ.), που ιδρύθηκε στην Αθήνα την 20-2-1930 από 20 αντιπροσώπους του Ορειβατικού Συνδέσμου Αθηνών και 10 αντιπροσώπους του Ορειβατικού Συνδέσμου Πατρών και αναγνωρίστηκε ως αθλητικό σωματείο με την απόφαση αριθ. 3516/9-4-1930 του Πρωτοδικείου Δικαστηρίου της Αθήνας.

Ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος (Ε.Ο.Σ.), που αποτέλεσε την ομοσπονδιακή οργάνωση των ανά τη χώρα Τμημάτων - Σωματείων μελών του, μετά την αναγνώρισή του ως αθλητική ομοσπονδία που αντιπροσωπεύει τα αθλήματα της ορειβασίας και της χιονοδρομίας (έγγραφο 15389/30-9-1975 της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού - Γ.Γ.Α.), μετονομάστηκε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 23-1-1977 σε Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας και Ορειβασίας (Ε.Ο.Χ.Ο.). Το νέο Καταστατικό εγκρίθηκε με την απόφαση αριθ. 2046/25-6-1977 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Μετά την ίδρυση της Ελληνικής Ομοσπονδίας Χιονοδρομίας (Ε.Ο.Χ.) την 31-10-1982 με κύρια αρμοδιότητα την αγωνιστική χιονοδρομία και τα έγγραφα αριθ. 12196/22-6-1983 και 1800/19-1-1984 της Γ.Γ.Α. που καθόριζαν πλέον ως κύρια

αρμοδιότητα της Ε.Ο.Χ. τη χιονοδρομία και της Ε.Ο.Χ.Ο. την ορειβασία, η τελευταία (Ε.Ο.Χ.Ο.) μετονομάστηκε, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 19-1-1985 σε Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων (Ε.Ο.Ο.Σ.). Το νέο Καταστατικό εγκρίθηκε με την απόφαση αριθ.1658/7-5-1985 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η Ε.Ο.Ο.Σ., εναρμονιζόμενη με τις ονομασίες αντίστοιχων ξένων Ομοσπονδιών και με τις διεθνείς εξελίξεις των αθλημάτων που πλέον εκπροσωπεί, μετονομάστηκε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 28-1-1995 σε Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας - Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.). Το νέο Καταστατικό εγκρίθηκε με την απόφαση αριθ.1656/19-6-1996 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Με την ψήφιση του νέου αθλητικού νόμου 2725/17-6-1999 (Φ.Ε.Κ. 121Α/99) το Καταστατικό τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 29-1-2000. Το νέο Καταστατικό εγκρίθηκε με την απόφαση 3072/26-4-2000 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η ξενόγλωσση επωνυμία της Ε.Ο.Ο.Α. είναι, στην Αγγλική : Hellenic Federation of Mountaineering and Climbing, στη Γαλλική : Federation Hellenique d' Alpinisme et de l' Escalade και στη Γερμανική : Griechischer Bergsteiger Verband.

Η Ε.Ο.Ο.Α. μπορεί να αναφέρεται στο Καταστατικό της, στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της, στους διάφορους Κανονισμούς και έντυπα που εκδίδει, καθώς και στην εσωτερική αλληλογραφία της και ως «Ομοσπονδία».

ΑΡΘΡΟ 2. ΕΔΡΑ

Η Ε.Ο.Ο.Α. έχει την έδρα της στο Δήμο Αθηναίων (σημερινή διεύθυνση : Μηλιώνη 5, 106 73 Αθήνα

δ. Η Ομοσπονδία διέπεται από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, τις ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας για τον αθλητισμό, τους κανόνες του Κοινοτικού Δικαίου και τους σχετικούς με τους σκοπούς της κανονισμούς διεθνών αθλητικών οργανώσεων, καθώς επίσης και από τους κανόνες και τους όρους του Καταστατικού της και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της.

ε. Η Ε.Ο.Ο.Α. δεν μπορεί να συνενωθεί με άλλες Οργανώσεις (Ομοσπονδίες, Ενώσεις, Σωματεία κ.ά.). Μπορεί όμως να είναι μέλος ελληνικών και διεθνών οργανώσεων σχετικών με τους σκοπούς της. Σήμερα είναι μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ορειβατικών Οργανώσεων (Union Internationale des Associations d' Alpinisme - U.I.A.A.) από το 1936 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορεινής Πεζοπορίας (Europäische Wander Vereinigung - E.W.V.) από το 1985

ΑΡΘΡΟ 4. ΣΚΟΠΟΙ

Οι σκοποί της Ομοσπονδίας είναι :

- α.** Η μέριμνα για την ανάπτυξη, εξύψωση και διάδοση της ορειβασίας σε όλες τις μορφές και εκδηλώσεις, όπως αναβάσεις, ορεινή πεζοπορία, αναρρίχηση βράχου, αλпинισμός, και αναβάσεις υπερύψηλων βουνών.
- β.** Η μέριμνα για την ανάπτυξη, εξύψωση και διάδοση του αθλήματος του ορειβατικού σκι.
- γ.** Η μέριμνα για την ανάπτυξη, εξύψωση και διάδοση του αθλήματος της αγωνιστικής αναρρίχησης.
- δ.** Η μέριμνα για την ανάπτυξη και διάδοση αθλημάτων και δραστηριοτήτων σχετιζομένων με τα βουνά και την ορεινή φύση, με την προϋπόθεση ότι δεν ασκούνται ή εκπροσωπούνται από άλλες Ομοσπονδίες ή δεν είναι δυνατό να υπαχθούν σε ξεχωριστή Ομοσπονδία.
- ε.** Η συγκρότηση , η οργάνωση και ο συντονισμός ομάδων διάσωσης για περιπτώσεις ορειβατικών ατυχημάτων ή άλλου είδους ατυχημάτων στα βουνά σε συνεργασία με τις οικείες κρατικές Υπηρεσίες.
- στ.** Η ενεργός εμπλοκή της σε θέματα προστασίας της ορεινής φύσης, είτε πρωτόβουλα, είτε σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς.
- ζ.** Η συμπαράσταση, καθοδήγηση και εποπτεία (όπως ερμηνεύεται στο άρθρο 3 παρ. β του Καταστατικού) των Σωματείων - μελών της.
- η.** Η δημιουργία πλήρους ορειβατικού και αναρριχητικού αρχείου (Συλλόγων, προσώπων, σημαντικών αναβάσεων, αναρριχήσεων, αποστολών, αγώνων, σχολών, συγκεντρώσεων, συνεδρίων, καταφυγίων κ.ά.), καθώς και ο εμπλουτισμός της βιβλιοθήκης της με σχετικές με τους σκοπούς της εκδόσεις.
- θ.** Η ευρύτερη διάδοση των γνώσεων (εκδόσεις, διαλέξεις, προβολές, εκθέσεις, δημοσιεύσεις, εκπομπές κ.ά.), των σχετικών με την ορειβασία, τα αθλήματα που εκπροσωπεί, τα βουνά και την ορεινή φύση γενικότερα.

ΑΡΘΡΟ 6. ΣΗΜΑ - ΣΦΡΑΓΙΔΑ

α. Η Ομοσπονδία χρησιμοποιεί για σήμα αυτό που είχε καθιερώσει το 1935 η Κεντρική Επιτροπή (Διοικητικό Συμβούλιο) του Ε.Ο.Σ. Το σήμα έχει σχήμα ανεστραμμένου τριγώνου, με καμπυλωτές πλευρές, που στο εσωτερικό του φέρει παράσταση με τις κορυφές του Ολύμπου (Μύτικας - Στεφάνι), καθώς και αετό που

στα νύχια του κρατάει ορειβατική σκαπάνη. Πάνω από την παράσταση αναγράφονται τα αρχικά της Ομοσπονδίας, δηλαδή Ε.Ο.Ο.Α

ΑΡΘΡΟ 10. ΜΕΛΗ

Την Ομοσπονδία συγκροτούν μόνο Σωματεία, που έχουν ως σκοπό την καλλιέργεια και διάδοση της ορειβασίας ή και του ορειβατικού σκι ή και της αγωνιστικής αναρρίχησης ή και άλλου αθλήματος που εκπροσωπεί η Ομοσπονδία και φροντίζουν για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών τους για τη συμμετοχή τους σε αγώνες. Η Ομοσπονδία μπορεί, με απόφαση του Δ.Σ. που επικυρώνεται από τη Γενική Συνέλευση, να ονομάσει επίτιμα μέλη φυσικά πρόσωπα που προσέφεραν εξαιρετικές υπηρεσίες στην Ομοσπονδία ή εξυπηρέτησαν άριστα τους σκοπούς που αυτή επιδιώκει.

Σήμερα η Ε.Ο.Ο.Α. έχει 92 Σωματεία - μέλη, που σύμφωνα με το νόμο λογίζεται ότι τους έχει χορηγηθεί η ειδική αθλητική αναγνώριση.

ΑΡΘΡΟ 3. ΜΟΡΦΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ - ΣΧΕΣΕΙΣ

α. Η Ε.Ο.Ο.Α. είναι αθλητική ομοσπονδιακή οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Ν.Π.Ι.Δ.), που εποπτεύεται και ελέγχεται από τον αρμόδιο κρατικό φορέα σε θέματα αθλητισμού (σήμερα: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού) και εκπροσωπεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό την ορειβασία, το άθλημα του ορειβατικού σκι, το άθλημα της αγωνιστικής αναρρίχησης, καθώς και τα τυχόν άλλα αθλήματα και δραστηριότητες που θα ενταχθούν στο μέλλον σε αυτή.

β. Η Ομοσπονδία, ως δευτεροβάθμιο όργανο (αφού δεν προβλέπεται από το Καταστατικό ίδρυση Αθλητικών Ενώσεων), ασκεί εποπτεία στα Σωματεία μέλη της, χωρίς όμως να επεμβαίνει στη διοικητική τους οργάνωση και λειτουργία, ούτε και στην οικονομική τους διαχείριση. Μπορεί όμως να καθορίζει και να ελέγχει τον τρόπο που τα Σωματεία-μέλη της θα διαχειρίζονται οικονομικές ή άλλες ομοσπονδιακές παροχές.

Η εποπτεία της Ομοσπονδίας συνίσταται ακόμα στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της δράσης των Σωματείων-μελών της, στην τήρηση των κανονισμών που διέπουν τις ορειβατικές-αθλητικές δραστηριότητές τους, καθώς επίσης και στο συντονισμό των ενεργειών τους, για την επίτευξη των σκοπών και των εκάστοτε στόχων και προγραμμάτων της

Από τις βραβεύσεις στο καταφύγιο Μπάφι της Πάρνηθας (13-6-64)
(Μαρίνος - Δέφνερ - Μιχαηλίδης - Μωυσίδης - Φατούρου - Μηρούσαλης - Χαραλαμπίδης - Παπακωνσταντίνου - Λεοντόπουλος - Τζάρτζανος - Παπακωνσταντίνου)

Φωτ. 8

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ελληνική ορειβατική ιστορία είναι αργοπορημένη σε σύγκριση με αυτήν της Ευρώπης και οφείλεται κυρίως στην καθυστέρηση σύστασης του νεότερου ελληνικού κράτους. Γεννήθηκε στις αρχές του 1930 σε μια πολύ δύσκολη οικονομική και κοινωνική περίοδο. Αρχικά οι ορειβατικοί σύλλογοι συμπεριελάμβαναν ορειβάτες, χιονοδρόμους, σπηλαιολόγους και φυσιολάτρες εκδρομείς. Οι αναβάσεις γίνονταν τους καλοκαιρινούς μήνες, ενώ κυριαρχούν οι τάσεις του εκδρομισμού και της φυσιολατρίας.

Ο λόγος που οι ορειβάτες σκαρφαλώνουν και διακινδυνεύουν στα βουνά είναι η σωματική και η ψυχική ευεξία, που συνδυάζονται με τα στοιχεία της περιπέτειας, της εξερεύνησης και βοηθούν στην αυτογνωσία του ατόμου. Είναι μια δράση χωρίς μια γενική σαφή λογική απάντηση, αλλά ο κάθε ορειβάτης έχει τους προσωπικούς του λόγους. Η αποδοχή του κινδύνου αλλά και ο έλεγχος του φόβου που πηγάζει από αυτόν, είναι η διαφορά και το νόημα της ορειβασίας. Στην αρχή υπήρξε έντονο το ταξικό στοιχείο των κοινωνικών και οικονομικών διαφορών και αποτελούσε ένα κλειστό κύκλωμα των μνημένων στη νέα χίμαιρα.

Ο πόλεμος του 1940, στη συνέχεια ο εμφύλιος και η τραγική κοινωνική κατάσταση με τη δεινή οικονομική συγκυρία παγώνουν τις εξελίξεις στον ορειβατικό χώρο. Δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στη χιονοδρομία έναντι της ορειβασίας. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 η αναρρίχηση γίνεται βασικό αντικείμενο της ορειβατικής δράσης. Πραγματοποιούνται σχολές ορειβασίας-αναρρίχησης για πρώτη φορά και σε επαρχιακές πόλεις με τη συνδρομή και το κύρος του ορειβάτη-εκπαιδευτή Γιώργου Μιχαηλίδη.

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960 το κύριο βάρος της ομοσπονδίας δίνεται στη δημιουργία ορειβατικών συλλόγων σε διάφορες πόλεις της επαρχίας και η κατασκευή καταφυγίων στα βουνά με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Μια νέα ώθηση δίνεται με τη δημιουργία του νέου συλλόγου Σύνδεσμος Ελλήνων Ορειβατών (Σ.Ε.Ο.), το 1956 που προήλθε από τον μεγαλύτερο και πλέον δραστήριο τον ιστορικό σύνδεσμο των Αθηνών. Δημιουργεί θετικές συνθήκες ανταγωνισμού και βοηθάει στην αποσαφήνιση της ορειβατικής αντίληψης γενικότερα. Οι αναρριχητικές-ορειβατικές σχολές από το 1950 έως το 1970 έχουν ως αποτέλεσμα την ουσιαστική καθιέρωση της αναρρίχησης ως αναπόσπαστο μέρος της ορειβασίας.

Γίνονται αξιολογες αναρριχητικές, χειμερινές και μικτές διαδρομές, τεχνικά δύσκολες σε αρκετά ελληνικά βουνά. Οι εκπαιδευτικές σχολές που συνεχίζουν να λειτουργούν παρέχουν την απαραίτητη γνώση, εμπειρία και βοηθούν για να πραγματοποιηθούν αναβάσεις στο εξωτερικό και κυρίως στις Άλπεις. Από το 1975 αρχίζει η αξιολόγηση της δράσης των συλλόγων από την Ομοσπονδία που συνδέεται με τις κρατικές επιχορηγήσεις.

Ο χωρισμός με τη χιονοδρομία το 1982 αποτέλεσε θετικό γεγονός και βοήθησε ώστε να υπάρχει καλύτερη σαφήνεια για το αντικείμενο και το περιεχόμενο των συλλόγων. Οι μεγάλες αλλαγές ευρύτερα την ίδια περίοδο στην ελληνική κοινωνία, σε συνδυασμό με τη σημαντική άνοδο του βιοτικού επιπέδου, έχουν ανάλογα θετική επίδραση και στην ορειβασία. Ο αριθμός των ορειβατών αυξάνεται και διευρύνεται με νέους, ταλαντούχους, ικανούς και ενθουσιώδεις. Μια ορειβατική αναγέννηση συντελείτε στους συλλόγους σε επίπεδο εκπαίδευσης και δράσης.

Πραγματοποιούνται αρκετές αναβάσεις αξιολογες σε βουνά μεσαίου υψομέτρου σε διάφορα βουνά σε ολόκληρο τον πλανήτη. Ως φυσική συνέχεια των προηγούμενων δράσεων είναι η ανάβαση το 1991 στην κορυφή Cho-Oyu (Himalaya 8.201μ.). Είναι η πρώτη ελληνική ανάβαση που σπάει το "φράγμα" των 8.000μ. Στη δεκαετία 1991-2000 υλοποιείται ένα εκτεταμένο σχέδιο ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού. Μέσω αυτού γίνονται συντηρήσεις και διανοίξεις μονοπατιών, ενώ ταυτόχρονα ανακαινίζονται και επεκτείνονται αρκετά καταφύγια.

Η καθιέρωση αγώνων στην αναρρίχηση και το ορειβατικό σκι είναι ένα νέο γεγονός και σημαίνει νέα αθλητικά γεγονότα, αλλά και εν μέρει διαφοροποίηση στο νόημα της ορειβασίας. Το καταστατικό της Ομοσπονδίας αλλάζει, για να συμπεριλάβει τα νέα δεδομένα. Στον καθοριστικό και ουσιαστικό τομέα της εκπαίδευσης η Ομοσπονδία διαθέτει ένα σύνθετο και πολυεπίπεδο σύστημα για τα μέλη και τα στελέχη της, το οποίο όμως στερείται επιστημονικής προσέγγισης.

Την ίδια περίοδο αναδεικνύεται η ανάγκη της αναψυχής και στον ελληνικό χώρο. Αυτό σημαίνει την ίδρυση ιδιωτικών εταιρειών, οι οποίες υλοποιούν τουριστικά προγράμματα αναψυχής σε διάφορα αθλήματα του βουνού.

Σήμερα οι αρκετοί σύλλογοι που υπάρχουν στη χώρα μας είναι μέλη της Ομοσπονδίας (Ε.Ο.Ο.Α.) με αθλητική ιδιότητα από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Παρέχουν ελεύθερα τη δυνατότητα σε όποιον επιθυμεί να ασχοληθεί με την ορειβασία και με όποια από τις επί μέρους μορφές δράσης επιθυμεί. Στους συλλόγους συνυπάρχουν μέλη με ορειβατική αντίληψη και περιεχόμενο, αλλά και

μέλη με απόψεις της τουριστικής αθλητικο-αναψυχής. Η Ε.Ο.Ο.Α. ως μέλος της Διεθνούς Ένωσης Ορειβατικών Οργανώσεων (U.I.A.A), και της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορεινής Πεζοπορίας (E.W.V.) συμμετέχει, παρακολουθεί και ακολουθεί τις παγκόσμιες εξελίξεις στην ορειβασία.-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αδαμακόπουλος Τ., Χατζηβαρσάνης Β., Ματσούκα Π. , (1986), Τα βουνά της Ρούμελης, Πιτσιλός, Αθήνα.
- Αδαμακόπουλος Τ., Χατζηβαρσάνης Β., Ματσούκα Π. , (1988), Τα βουνά του Μωριά., Πιτσιλός, Αθήνα.
- Αλιγιάννης Ι., (1997), Αναρριχητικός οδηγός Βαράσοβα, Αθήνα.
- Αυθίνος Γ., (1998), Άσκηση-Άθληση-Κινητική αναψυχή (Οργανωτική διάσταση), Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα.
- Βαρβαρέσος Σ., (2000), Τουρισμός: Έννοιες, μεγέθη, δομές, Β' έκδοση, Προπομπός, Αθήνα.
- Βλάχου Γ., (1981), Στοιχεία πολιτικής επιστήμης, Εστία, Αθήνα.
- "Βουνά", (1982), Ε.Ο.Σ Αθηνών, Ιούνιος 1982, Μάρτιος 1994, Αθήνα.
- Γοργορέτας Σ., (1994), Φύση και παράδοση, Νέα Σύνορα, Λιβάνη.
- Δενδρινός Κ., (1981), Μια νύχτα στον Όλυμπο. Σκέψεις-διαλογισμοί-αποφάσεις 1928-1978, Αθήνα.
- Δημουλά Κ., (2005), Χλόη θερμοκηπίου, Ίκαρος, Αθήνα.
- Διόδωρος Σ., Βιβλίο Ιστορίας, V, 39,3
- "Εκδρομικά", (1929), Όργανο των Ελλήνων εκδρομέων, (1-7).
- "Εκδρομικά", (1930), Μηνιαία εκδρομική επιθεώρησης, (8-19).
- "Εκδρομικά", (1931), Μηνιαία εικονογραφημένη τουριστική και ορειβατική επιθεώρησης, (20-55).
- "Εκδρομικά", (1934), Μηνιαίο τουριστικό ορειβατικό περιοδικό, (56-86) .
- Εσσε Η., (1986), Πήτερ Κάμεντσιτ, Καστανιώτης, Αθήνα.
- Hasse D., Stutte L., (1977), Μετέωρα- Αναρρίχηση-Πεζοπορία, Αθήνα.
- Ζήσης Σ., (1972), Καλότυχα βουνά. Ταξίδια, Αθήνα.
- Θεοδορόπουλος Α., (1996), Οδηγός αναρρίχησης-Βαράσοβα, Ε.Ο.Σ Αχαρνών, Αθήνα.
- Θώμογλου Γ., (1985), Χειμερινά αθλήματα, 1. Εισαγωγή στην ορειβασία, Salto, Θεσσαλονίκη.
- Καζαντζάκης Ν., (2005), Ασκητική, Καζαντζάκη, Αθήνα.
- Καϊμακάμης Β., (2007), Απαγωγή και ομηρία στον Όλυμπο, Σύλλογος Κοκκινοπλιτών Λάρισας και Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- Καλογήρου Α., (1999), Περπατώντας στην Ελλάδα. Τα μονοπάτια της Πάρνηθας, Road, Αθήνα.

- Καμύ Α., (1974), Ο μύθος του Σίσυφου, Μπουκουμάνης, Αθήνα.
- Κλαδάς Σ., (1953), Προς τα ύψη των Ιμαλαΐων. Διεθνείς απόπειραι αναβάσεων 1850-1952, Αθήνα.
- Κόϊντος Κούρτιος Ρούφος, *Historia Alexander Mag.* , VII, 11.
- Κορρές Δ., (1976), Ορειβασία, Αθήνα.
- "Κορφές", Διμηνιαίο Ενημερωτικό Δελτίο, ΕΟΣ Αχαρνών, 1978-1996, (1-121).
- "Κορφές", Το περιοδικό του βουνού, ΕΟΣ Αχαρνών, 1996-2007, (1-44).
- Κουγιουμτζέλης Χ., (1998), Μεγάλο οδοιπορικό στην Πάρνηθα, Πύρινος Κόσμος, Αθήνα.
- Κούνουπας Ε., (1993), Ακόμα ψηλότερα, Καλέντης, Αθήνα.
- Κωνσταντινίδης Α., (1990), Ο ορειβάτης Δημήτρης Μητρόπουλος , Αθήνα
- Κωνσταντινίδης Α., (1991), Οδοιπορώντας σε ελληνικά βουνά, Νεφέλη, Αθήνα.
- Λιαντίνης Δ., (1992), Ελληνικά, Βιβλιογώνια, Αθήνα.
- Λύτρας Π., (2002), Η κοινωνία της αναψυχής, Interbooks, Αθήνα.
- Μαρουσούλης Α., & Α., (2000), Όλυμπος μύθος και φως, Ντουντούμη, Αθήνα.
- Μελετζής Σ., (1987), Όλυμπος, Αθήνα.
- Μιχαηλίδης Γ., (1979), Η τεχνική της αναρρίχησης πάγου-χιονιού, Ε.Ο.Φ, Αθήνα.
- Μιχαηλίδης Γ., (1983), Η αναρρίχηση και η τεχνική της, Ε.Ο.Φ, Αθήνα.
- Μιχαηλίδης Γ., (2004), Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής αναρρίχησης (1913-1962), Ε.Ο.Ο.Α., Αθήνα.
- Μπεϊνιάς Ι., (1999), Όλυμπος. Ο γνωστός άγνωστος, Κατερίνη.
- Μουρατίδης Ι., (1990), Ιστορία Φυσικής Αγωγής με στοιχεία Φιλοσοφίας, Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη.
- Ναστούλης Γ., (2001), Η διαλεκτική της ορειβασίας, ΕΟΣ Αχαρνών, Αθήνα.
- Νέζης Ν., (1979), Τα ελληνικά βουνά. Ορειογραφία-οδηγός, Ε.Ο.Ο.Α, Αθήνα.
- Νέζης Ν., (1986), Όλυμπος, Πιτσιλός, Αθήνα.
- Νέζης Ν., (2000), Ελληνική ομοσπονδία ορειβασίας – αναρρίχησης 1930 – 2000, Ε.Ο.Ο.Α., Αθήνα.
- Νέζης Ν., (2000), Ελληνικός ορειβατικός σύνδεσμος Αθηνών 1928 – 2000, Αθήνα.
- Νικόπουλος Η., (1978), Ιστορικές αναδρομές, Αθήνα,
- Ξενοφών, *Ανάβαση*, IV, V, 8. 7.
- "Ορειβασία", Σ.Ε.Ο, Οκτ. 1959, Δεκ. 1979, (1-5).
- Παλαμάς Κ., (2005), Ανθολογία Έκδοση Β', Εστία, Αθήνα.
- Παρασκευαΐδης Σ. (1991), Μάθετε ορειβασία, Αθήνα.

- Πλάτων, *Πολιτεία*, 548 α, Νόμοι 688.
- Πλάτων, *Πολιτεία*, 461.
- Πλάτων, (1995), Λάχης, Κάκτος, Αθήνα.
- Πλούταρχος, Βίος Φάβιου Μάξιμου, κεφ. 7.
- Πολυκράτης Γ., Βασιλόπουλος Σ., (1995), Εγκόλπιον ορειβασίας, ΕΟΣ Αχαρνών, Αθήνα.
- Πολυκράτης Γ., Βασιλόπουλος Σ., (1997), Εγκόλπιον τεχνικής ορειβασίας, ΕΟΣ Αχαρνών, Αθήνα.
- "Το Βουνό", Ε.Ο.Σ Αθηνών, Ιαν. 1934, Μαρ. 1941, (1-87).
- "Το Βουνό", Ε.Ο.Σ Αθηνών, Σεπ. 191946, Δεκ. 1952, (88-169).
- "Το Βουνό", Ε.Ο.Σ Αθηνών, Ιαν. 1953, Δεκ. 1965, (170-243).
- Σαρτρ, Ζ., (1980), Το Είναι και το Μηδέν, Αρσενίδης, Αθήνα.
- Σαρτρ, Ζ., (1984), Ο υπαρξισμός είναι ένας ανθρωπισμός, Αρσενίδης, Αθήνα.
- Σαχίνης Κ., (1974), Ελληνικά βουνά-Μέρος πρώτον, Αθήνα.
- Σαχίνης Κ., (1978), Ελληνικά βουνά-Μέρος δεύτερον, Αθήνα.
- Στεργίου Κ., (1992), Η ορεινή πεζοπορία στον μαζικό αθλητισμό, Αθήνα.
- Στράβων, Γεωγραφικά, VII, II,8.
- Σφήκας Γ., (1980), Τα βουνά της Ελλάδας, Ευσταθιάδης, Αθήνα.
- Τιτόπουλος Δ., Beley P., (1996) Αναρριχητικός οδηγός Αττικής, ΕΟΣ Αχαρνών, Αθήνα.
- Τσακούμης Α., (1994), Βασίλειος Ιθακήσιος. Ο ζωγράφος του Ολύμπου, Δήμος Λιτοχώρου, Κατερίνη.
- Τσιβελέκας Κ., (1990), Στο πέταγμα του κόνδορα, Καστανιώτης, Αθήνα.
- Τσίππρας Κ., (2003), Ορεινή Ελλάδα, Κέδρος.
- Χαρατσής Ν., (1998), Οδηγός Ολύμπου για περιπατητές, Βόλος.
- Hans F., (1989), Αυτή είναι η ορειβασία, Αθήνα.
- Φρομ Ε., Ο φόβος μπροστά στην ελευθερία, Μπουκουμάνη, Αθήνα.
- Wilke H., (1997), Εισαγωγή στη Συστημική Θεωρία, Κριτική.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Ardito S., (2000), History of the great mountaineering adventures, The mountaineers Books, Seattle.
- Cazes G., (1992), Fondements pour une geographie du tourisme et des loisirs, Ed. Breal, Paris.

- Chabert L., (1993), "*L'amenagement de la montagne Suisse*", *Revue de Geographie Alpine*, 2 (51-64).
- Debarbieux B., (1990), Chamonix-Mont Blanc, P.U.G. Coll. "Montagnes", Grenoble.
- Edginton, C. R., Jordan, D.J., DeGraaf, D. G. , & Edginton, S. R. ,(1995), *Leisure and life satisfaction: Foundational prospectives*. Iowa: Brown & Benchmark.
- Guedj D., (1999), *Το Θεώρημα του παπαγάλου*, Πόλις, Αθήνα.
- Janin B., (1976), *Le Val d' Aoste, tradition et renouveau*, (2eme ed.), Musumeci, Aoste.
- Lachaux C., (1980), *Les Parcs nationaux*, Ed. P.U.F, Coll., "Que sais-je", Paris.
- Mouratidis I., Aelopoulou N., Abatsidis G., Papadopoulos P., Anastasiou A., Papadopoulou S., Sasagiani H. (2000), '*The Promotion of Health through Physical Education and Athletics in Plato*' Studies in Physical Culture and Tourism, Volos.
- Richter E., (1911), *Meine Erlebnisse in der Gefangenschaft am olymp*, vertag Oscar Born, Leipzig.
- Simler J., (1574), *Commentariys De Alpidus*, Zurich.